

T.C.
HASAN KALYONCU ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
ÖZEL HUKUK ANABİLİM DALI
ÖZEL HUKUK TEZLİ YÜKSEK LİSANS PROGRAMI

LİMİTED ŞİRKETLERDE
ORTAĞIN ÇIKMASI VE ÇIKARILMASI

YÜKSEK LİSANS TEZİ

HAZIRLAYAN
FARUK LOKMAN

GAZİANTEP - 2018

T.C.
HASAN KALYONCU ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
ÖZEL HUKUK ANABİLİM DALI
ÖZEL HUKUK TEZLİ YÜKSEK LİSANS PROGRAMI

LİMİTED ŞİRKETLERDE
ORTAĞIN ÇIKMASI VE ÇIKARILMASI

YÜKSEK LİSANS TEZİ

HAZIRLAYAN

FARUK LOKMAN

TEZ DANIŞMANI

PROF. DR. ŞABAN KAYIHAN

GAZİANTEP - 2018

ÖNSÖZ ve TEŞEKKÜR

Tez çalışmamda planlanmasında, araştırılmasında, yürütülmesinde ve oluşumunda ilgi ve desteğini esirgemeyen, engin bilgi ve tecrübelerinden yararlandığım, yönlendirme ve bilgilendirmeleriyle çalışmamı bilimsel temeller ışığında şekillendiren sayın hocam Prof. Dr. Şaban KAYIHAN'a sonsuz teşekkürlerimi sunarım.

Araştırmamızın, konu hakkında bilgi sahibi olmak isteyenlere faydalı olması dilerim.

Bu çalışmamı, hazırlık aşamasında her daim desteğini esirgemeyen hayat arkadaşım Merve LOKMAN'a ve biricik oğlum Kaan Uras LOKMAN'a ithaf ederim.

Gaziantep, 2018

Faruk LOKMAN

ÖZET

Bu çalışmada, limited şirketlerde ortağın çıkması ve çıkarılması konusu ve ortağın çıkması ve çıkarılmasının hukuki sonuçlarının araştırılmasını amaçlanmıştır.

Araştırmanın her aşamasında güncel eserlerden ve içtihatlardan yola çıkarak farklı görüşlere yer verilmiş ve kendi görüşlerimizden de bahsedilmiştir.

Konu 4 bölüme ayrılarak anlatılmıştır. Öncelikle, konunun daha iyi anlaşılması için limited şirket kavramının incelenmesi ile başlanarak limited şirketlerde ortak vasfının kazanılması ve ortak olmanın getirdiği hak ve borçları konusu birinci bölümde bulunmaktadır.

İkinci bölümde ise ortağın çıkması konusu anlatılmıştır. Konulara değinilirken limited şirketlerin yanı sıra diğer şirket türlerinde de ortağın çıkması hususuna da değinilmiştir.

Üçüncü bölümün içeriğinde, ortağın çıkarılması konusu, yine diğer şirket türlerinde ortağın çıkarılması konusu da irdelenerek anlatılmış ve limited şirketler için diğer ayrılma türlerine de değinilmiştir.

Son bölümde ortağın çıkması ve çıkarılması kavramlarının sonuçları anlatılmıştır. Ayrıca bu bölümde ortağın çıkması ve çıkarılması konuları hakkında çıkabilecek uyuşmazlıkların çözümü konusu da anlatılmıştır.

Anahtar Sözcükler: Limited Şirket, Ortağın Çıkması, Ortağın Çıkarılması, Ayrılma Akçesi

ABSTRACT

The purpose of this study is to investigate exiting and removing in limited liability partnership and its legal consequences.

In every phase of the research, different views were given based on current works and case studies and also our own views were mentioned.

Subject is divided into 4 sections. Firstly, in order to get a qualified understanding of the subject, it started with the examination of the concept of a limited liability company that the first part is about acquiring a common qualification in a limited liability company and the rights and obligations of a partner.

In the second part, the issue of exiting the limited liability partnership is explained. Besides referring to the issue of limited liability companies, that issue is also mentioned in other types of the companies.

In the content of the third section, the subject of removing from the limited liability partnership has been explained by examining the issue in other company types, and in addition to this other types of separation for limited liability companies are also mentioned.

In the last section, the results of the concept of exiting and removing are explained. Additionally, this section discusses the solution of disagreements that may arise on the issues.

Keywords: Limited Liability Companies, Exiting the Limited Liability Partnership, Removing from Limited Liability Partnership, Withdrawal Fund

İÇİNDEKİLER

Sayfa No.

ÖNSÖZ ve TEŞEKKÜR.....	i
ÖZET.....	ii
ABSTRACT.....	iii
İÇİNDEKİLER.....	iv
KISALTMALAR.....	viii
GİRİŞ.....	1
BİRİNCİ BÖLÜM	
LİMİTED ŞİRKET ve ORTAKLIK KAVRAMI.....	4
1.1. Limited Şirket Kavramı.....	4
1.1.1. Genel Olarak Limited Şirket ve Şirketler Hukukundaki Yeri.....	4
1.1.2. Türk Ticaret Kanunu'nda Limited Şirket.....	7
1.2. Ortaklık Kavramı.....	8
1.2.1. Ortaklık Sıfatının Kazanılması.....	9
1.2.1.1. Aslen Kazanma.....	10
1.2.1.2. Devren Kazanma.....	10
1.2.2. Ortakların Hakları.....	11
1.2.2.1. Mali Haklar.....	12
1.2.2.2. İdari Haklar.....	15
1.2.3. Ortakların Borçları.....	20
1.2.3.1. Sermaye Borcunu Ödeme Yükümlülüğü.....	20
1.2.3.2. Ek Ödeme ve Yan Edim Yükümlülüğü.....	21
1.2.3.3. Bağlılık Yükümlülüğü.....	24
1.2.3.4.Haksız Alınan Kâr Payını İade Etme Borcu.....	25

1.2.3.5. Kamu Borçlarından Doğan Sorumluluk.....	26
--	----

İKİNCİ BÖLÜM

LİMİTED ŞİRKETLERDE ve DİĞER ŞİRKETLERDE ORTAĞIN ÇIKMASI 27

2.1. Limited Şirketlerde Ortaklıktan Çıkma Halleri.....	27
2.1.1. Şirket Sözleşmesinden Doğan Çıkma Hakkının Kullanılması	29
2.1.2. Haklı Sebep ile Çıkma Hakkı.....	33
2.1.3. Genel Kurul Kararı ile Şirketten Çıkma.....	37
2.1.4. Şirket Birleşmeleri Nedeniyle Ortaya Çıkan Çıkma Talebi.....	38
2.2. Diğer Şirketlerde Ortağın Çıkması	39
2.2.1. Adi şirketlerde Çıkma.....	39
2.2.2. Kollektif şirketlerde Çıkma.....	41
2.2.3. Komandit şirketlerde Çıkma.....	41
2.2.4. Anonim Şirketlerde Çıkma.....	41
2.2.5. Kooperatiflerde Çıkma.....	42
2.3. Çıkma Katılma.....	43
2.3.1. Düzenlenme Amacı.....	44
2.3.2. Çıkma Katılmanın Koşulları ve Yargılama Usulü	45

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

LİMİTED ŞİRKETLERDE ve DİĞER ŞİRKETLERDE

ORTAĞIN ÇIKARILMASI..... 50

3.1. Limited Şirketlerde Ortaklıktan Çıkarılma Halleri.....	51
3.1.1. Şirket Sözleşmesinde Öngörülen Sebepler ile Genel Kurul Tarafından Çıkarılma.....	53
3.1.2. Haklı Sebep ile Ortağın Çıkarılması.....	57
3.1.3. Şirketin Feshi Talebi Halinde Mahkemece Çıkarılma Kararı Verilmesi ile Çıkarılma.....	63

3.1.4. Şirket Birleşmeleri Nedeniyle Çıkarılma.....	65
3.1.5. Hâkim Şirketin Satın Alma Hakkı Sonucu Çıkarılma.....	67
3.1.6. Iskat Prosedürü ile Çıkarılma	67
3.2. Diğer Şirketlerde Ortağın Çıkarılması	68
3.2.1. Adi Şirketlerde Çıkarılma.....	68
3.2.2. Kollektif Şirketlerde Çıkarılma.....	69
3.2.3. Komandit Şirketlerde Çıkarılma.....	70
3.2.4. Anonim Şirketlerde Çıkarılma.....	70
3.2.4.1. Iskat Prosedürünün Uygulanması.....	71
3.2.4.2. Azınlığın Fesih Talebi ile Mahkemenin Ortağın Çıkarılmasına Karar Vermesi.....	71
3.2.4.3. Hâkim Pay Sahibinin Çıkarma Hakkı.....	72
3.2.4.4. Anonim Şirket Ortağının Şirket Birleşmeleri Nedeniyle Çıkarılması.....	72
3.2.5. Kooperatiflerde Çıkarılma.....	73
3.3. Ortaklık Sıfatının Çıkma ve Çıkarılma Dışındaki Sona Erme Halleri.....	74
3.3.1. Pay Devri.....	74
3.3.2. Miras, Mal Rejimi ve İcra Yoluyla Payın Geçişi.....	76
3.3.3. Payın İtfası.....	78
3.3.4. Şirketin Sona Ermesi.....	79

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM

LİMİTED ŞİRKETLERDE ORTAĞIN ÇIKMASI ve ÇIKARILMASININ SONUÇLARI

4.1. Hüküm ve Sonuçlarının Ortaya Çıkması.....	81
4.1.1. İç İlişkide.....	81
4.1.2. Dış İlişkide.....	82

4.2. Ortaklık Sıfatının Kaybedilmesi.....	82
4.3. Ayrılma Akçesi.....	84
4.3.1. Şirket Sözleşmesinde Ayrılma Akçesinin Düzenlenmesi.....	85
4.3.2. Ayrılma Akçesinin Hesaplanması.....	86
4.3.3. Ayrılma Akçesinin Muacceliyeti.....	89
4.3.3.1. Ayrılma ile Birlikte Muacceliyet.....	89
4.3.3.2. Ayrılmadan Sonra Gerçekleşen Muacceliyet.....	92
4.3.3.3. Zamanaşımı.....	92
4.4. Uyuşmazlıkların Çözülmesi.....	93
4.4.1. İptal Davası.....	93
4.4.1.1. Genel Olarak.....	93
4.4.1.2. Yargılama.....	94
4.4.1.3. İptal Kararının İcrası.....	95
4.4.2. Tespit Davası.....	96
4.4.2.1. Butlanın Tespiti.....	96
4.4.2.2. Çıkmanın Hükümsüzlüğünün Tespiti.....	98
SONUÇ.....	99
KAYNAKÇA.....	105

KISALTMALAR

AATUHK.	: Amme Alacaklarının Tahsili Usulü Hakkında Kanun
BATIDER.	: Banka ve Ticaret Hukuku Dergisi
Bkz.	: Bakınız
EBK.	: 818 Sayılı Eski Borçlar Kanunu
ETK.	: 6762 Sayılı Eski Ticaret Kanunu
HMK.	: 6100 Sayılı Hukuk Muhakemeleri Kanunu
KK.	: Kooperatifler Kanunu
s.	: Sayfa
SPK.	: Sermaye Piyasası Kanunu
T.C.	: Türkiye Cumhuriyeti
TBK.	: 6098 Sayılı Türk Borçlar Kanunu
TDK.	: Türk Dil Kurumu
TMK.	: 4721 Sayılı Türk Medeni Kanunu
TTK.	: 6102 Sayılı Türk Ticaret Kanunu
vb.	: ve bunun gibi
vd.	: ve devamı

GİRİŞ

Ticaret hukuku, kişiler arasındaki ticari ve ekonomik faaliyetleri düzenleyen ve medeni hukuk ile ilişkisi bağımsız ya da en azından özerk olarak nitelendirilen bir özel hukuk dalı olarak tanımlanmaktadır¹. Şirketler hukuku ise ticari işletme hukuku, kıymetli evrak hukuku, taşıma hukuku, özel sigorta hukuku ve deniz ticareti hukuku gibi ticaret hukukunun bir alt dalı olarak ele alınmıştır. TTK'nın sermaye şirketleri açısından öngördüğü tek kişilik şirket kavramını da dikkate aldığımızda şirketler hukukunun konusunun bir veya daha fazla kişinin ticari faaliyetlerde bulunmalarına yönelik teşekküller ve ilişkiler olduğunu ifade etmek mümkündür². Bu sebeple şirketler hukukunun konusunu öncelikle, ekonomik, ticari ve sınai amaçla ortaya çıkan hukuki birliklikler oluşturmaktadır³. Buna ilaveten şirket olarak ifade edebileceğimiz birlikliklerin üçüncü kişilerle ve kişi unsurunu oluşturan ortaklarla ve ortakların birbirleriyle olan ilişkilerinin de şirketler hukukunun konusunu oluşturduğunu da kabul etmek gerekir.

Şirketler, esas alınan kriterlere bağlı olarak farklı şekillerde tasnif edilmektedir. Bunlar; tüzel kişiliği olup – olmamalarına, kişi veya sermaye şirketleri olup olmamalarına ve ortaklarının sınırlı – sınırsız sorumlu olup - olmamalarına göre yapılan tasniflerdir. Hemen belirtelim ki limited şirketler, bu kriterlere göre ele aldığımızda, karşımıza tüzel kişiliğe sahip, ortaklarının sorumluluğu taahhüt ettikleri sermaye miktarı ile sınırlı olan, sermaye şirketi niteliğinde olan şirketler olarak çıkacaklardır.

Limited şirketler ticaret hayatında en çok uygulaması olan şirket türü olarak öne çıkmaktadır. Bunda limited şirketlere ilişkin hükümlerin, ortakların tamamına sınırlı sorumluluk ilkesine tabi olabilme gibi bir avantaj getirmesi, aynı zamanda anonim şirketlere nazaran daha basit, masrafsız bir kuruluşa ve devamında organizasyona sahip olabilme gibi kolaylıklar içermesi başlıca etkenlerdir⁴.

Limited şirketler, TTK tarafından ETK'dan farklı bir felsefe ile düzenlenmiştir⁵. ETK'da limited şirketler gerek kişi şirketleri gerekse sermaye şirketlerinin özelliklerini bünyesinde beraber taşıyorduydu da TTK ile limited şirketlerin daha çok sermaye şirketi

¹ **Kayıhan, Şaban,/Yasan, Mustafa**, Ticari İşletme Hukuku, 4. Baskı, Ankara 2013, Seçkin yayıncılık, s.27-28.

² **Kayıhan, Şaban**, Ticaret Hukuku, 4. Baskı, Ankara 2009, Seçkin yayıncılık, s.339-340.

³ **Kayar, İsmail**, Ticaret Hukuku, Ankara 2013 Seçkin yayıncılık, s.305.

⁴ **Kayıhan**, 2009 s.568.

⁵ **Kendigelen, Abuzer**, Türk Ticaret Kanunu, Değişiklikler, Yenilikler ve İlk Tespitler, İstanbul 2011, On İki Levha Yayıncılık, s.482.

özelliklerinin öne çıkarıldığını ve tipik bir sermaye şirketi kimliğini kazandığını ve bu şekilde anonim şirketlere yaklaştırıldığını görmekteyiz. TTK ile limited şirketlerin sermaye şirketi özellikleri muhafaza edildiği gibi, TTK m.124 f.2’de bu husus açıkça tespit edilmiştir. Kısaca ifade etmek gerekirse, TTK, limited şirketlerin ticaret hayatındaki rolü ile uyumlu şekilde kurumsallığını daha da öne çıkarmıştır⁶.

Limited şirket azami ortak sayısı açısından da diğer ticaret şirketlerine nazaran farklı şekilde düzenlenmiştir. Zira limited şirketlerin dışındaki ticaret şirketlerinde azami ortak sayısı kanunen belirlenmemiş iken limited şirketlerde ortak sayısının elliye aşamayacağı açıkça düzenlenmiştir⁷. Bununla birlikte tıpkı anonim şirketlerde olduğu gibi limited şirketlerde de tek ortaklı yapıya kanun koyucu TTK ile izin vermiştir.

Limited şirketin tanımına baktığımızda ise, limited şirketi; bir veya daha fazla gerçek ya da tüzel kişi tarafından bir ticaret unvanı altında, kanunen yasak olmayan her türlü ekonomik amaç ve konu için kurulabilen, esas sermayesi belirli olan ve bu belirli esas sermayesi esas sermaye paylarının toplamından oluşan, ortaklarının şirket borçlarından sorumlu olmadığı, sadece taahhüt ettikleri esas sermaye paylarını ödemekle ve şirket sözleşmesinde öngörülen ek ödeme ve yan edim yükümlülüklerini yerine getirmekle yükümlü oldukları bir sermaye şirketi olarak tanımlamak mümkündür⁸.

Araştırma konumuzu “Limited Şirketlerde Ortağın Çıkması ve Çıkarılması” şeklinde belirlerken, tek kişilik limited şirketlerde, çıkma, çıkarılma ve haklı sebeple fesih davasına ilişkin kurallar uygulanmayacağından⁹ doğal olarak inceleme kapsamımıza iki veya daha çok ortaklı limited şirketleri aldık. Zira doğası gereği tek ortaklı limited şirketlerden çıkma veya çıkarılma hususu gündeme gelmeyecektir. İncelememizi ele alırken bu husustaki ETK ve TTK’nın düzenlemelerini de kıyas etmeye gayret gösterdik. Zira gerçekten bu hususta ETK ile TTK arasında köklü farklılıklar olduğunu belirtmemiz gerekir. Elbette çalışmada esas amacımız yürürlükteki TTK hükümlerini incelemek olmuştur.

Konumuzu yukarıdaki şekilde belirledikten sonra dört bölümde ele almayı uygun gördük. Bu amaçla giriş bölümümüzü takiben birinci bölümde limited şirketler ve limited şirketlerde ortaklık kavramı hakkında genel bilgilere yer verdik. Bu bölümde

⁶ **Kayıhan, Şaban,/Yasan, Mustafa**, Şirketler Hukuku, 2. Baskı, Ankara 2017, Seçkin yayıncılık, s.240

⁷ Bkz. TTK m.574 f.1.

⁸ **Kayıhan,/Yasan**, 2017, s.236-237, **Kayıhan**, 2009, s.570.

⁹ **Şener, Oruç Hami**, Teorik ve Uygulamalı Ortaklıklar Hukuku Ders Kitabı, 3.Bası, Ankara 2017, Seçkin yayıncılık, s.669.

konunun daha iyi anlaşılabilmesi amacıyla ortaklığın kazanılması ile ortakların hak ve borçlarını çalışma kapsamında ele almanın uygun olacağı düşünülmüştür.

İkinci bölümde limited şirketlerde ortağın çıkması konusu ele alınmıştır. Bu bölümde tüzel kişiliği haiz olmayan adi ortaklık ve TTK m.124 ile ifade edilen bütün ticaret şirketlerindeki çıkma kurumunu çalışmanın amacı çerçevesinde ele aldık. Bunu takiben limited şirketlerde ortağın şirketten çıkma halleri tek tek ayrı başlıklar halinde detaylandırılarak incelenmiştir. Bu bölümün son kısmında ise TTK'nın önemli yeniliklerinden olan çıkmaya katılma kurumuna da ilgisi sebebiyle yer ayırdık.

Çalışmamızın üçüncü bölümde limited şirketlerde ortağın çıkarılması konusunu kaleme aldık. Yine bu bölümde de adi ortaklık dâhil diğer şirket türlerindeki çıkarılma durumuna çalışmanın amacı doğrultusunda yer verilerek, sonrasında limited şirketlerde ortağın şirketten çıkarılma halleri tek tek ayrı başlıklar halinde detaylandırılarak incelenmiştir. Bu bölümün son kısmında ise ortaklık sıfatının çıkma ve çıkarılma dışındaki ilgili diğer sona erme hallerine değinilmiş ve böylece konunun daha iyi anlaşılması amaçlanmıştır.

Dördüncü ve son bölümde ise limited şirketlerde ortağın çıkma ve çıkarılmasının hukuki sonuçları incelenmiştir. Bu bölümde, çıkma ve çıkarılmanın en önemli sonuçlarından biri olan ayrılma akçesi detaylandırılarak ele alınmış ve alt başlıklara bölünerek irdelenmiştir. Bölümün son kısmında ise çıkma ve çıkarılma hali bakımından muhtemel uyuşmazlıklar için açılacak tespit ve iptal davalarından bahsedilerek çalışmamız vardığımız sonuçları özetleyen sonuç bölümü ile nihayete erdirilmiştir.

BİRİNCİ BÖLÜM

LİMİTED ŞİRKET ve ORTAKLIK KAVRAMI

1.1. Limited Şirket Kavramı

Limited şirket; bir veya daha fazla gerçek ya da tüzel kişi tarafından bir ticaret unvanı altında, kanunen yasak olmayan her türlü ekonomik amaç ve konu için kurulabilen, esas sermayesi belirli olan ve bu belirli esas sermayesi esas sermaye paylarının toplamından oluşan, ortaklarının şirket borçlarından sorumlu olmadığı, sadece taahhüt ettikleri esas sermaye paylarını ödemekle ve şirket sözleşmesinde öngörülen ek ödeme ve yan edim yükümlülüklerini yerine getirmekle yükümlü oldukları bir sermaye şirkettir¹⁰. Sermaye şirketi olarak kabul edilen limited şirketlerde, ortakların sınırlı sorumluluğu ilkesi kabul edilmektedir¹¹.

Limited şirket kavramının daha iyi anlaşılabilmesi için iki ayrı başlık halinde incelenmesi gerekmektedir. İlk olarak genel anlamda limited şirket ve şirketler hukukunda limited şirketin yerine değinilecek, ikinci olarak da TTK çerçevesinde limited şirket kavramı incelenecektir.

1.1.1. Genel Olarak Limited Şirket ve Şirketler Hukukundaki Yeri

Limited şirketler hakkındaki ilk düzenleme 1882 yılında yapılmıştır. Almanya'da çıkarılan kanunla limited şirketler hakkında düzenleme gerçekleştirilmiştir. Limited şirketlerin kurulması ve işletilmesi anonim şirketlere göre daha basittir. Bu basit yapısının yanında limited şirketlerin kullanışlı olmasının başka sebepleri de mevcuttur. Limited şirketlerde sorumluluğun sınırlı olması ve bu sınırlı sorumluluğun şirket ortaklarının lehine hükümler doğurması, limited şirketleri daha çok tercih edilebilir hale getirmektedir. Almanya'daki ticari ve iktisadi hayatın ihtiyaçları da açıklanan sebeplerden dolayı limited şirketin düzenlenmesini gerektirmiştir. Almanya'da ortaya çıkan bu şirket türü zamanla diğer ülkelerde de kullanılmaya başlanmıştır¹².

Limited şirket hakkında Almanya'dan sonra diğer ülkelerde yapılan düzenlemeler, şirketlerin yapısı ve işleyişine zenginlik katmıştır. 1925 yılında Fransa'da, 1926 yılında ülkemizde, 1936 yılında ise İsviçre'de limited şirketle ilgili

¹⁰ Kayıhan,/Yasan, 2017, s.236-237, Kayıhan, 2009, s.570.

¹¹ Kayıhan/Yasan, 2017, s.240.

¹² Baştuğ, İrfan, Şirketler Hukukunun Temel İlkeleri, İzmir 1974, s.164.

düzenlemeler yapılmıştır. Bu düzenlemelerin limited şirketlerin kullanışlı olmasına ve uluslararası ticarete aktif olarak kullanılmasına ön ayak olduğu kabul edilmektedir¹³.

Limited şirket, yukarıda da belirtildiği gibi 1926 yılında hukukumuzda dâhil edilmiştir. Cumhuriyetin ilk yıllarında başlatılan ekonomik seferberlik çerçevesinde limited şirketlerin devlet eliyle desteklendiği görülür. Dolayısıyla yapılan yasal düzenlemelerin de devletçi düzenlemeler içerdiği savunulabilir. Hukukumuzda bu dönemde yapılan düzenlemelerde ise Fransız Kanunu kaynak alınmıştır. Zamanla değişen ekonomik ve sosyal şartlar neticesinde limited şirketlerin yapısında da değişikliklere gidildiği görülmüştür. 1957 tarihinde yürürlüğe giren Ticaret Kanunu'ndaki limited şirket düzenlemelerinin de zamanın şartlarına göre değiştiği görülmüştür. Bu tarihte çıkarılan kanunda Fransız Hukuku yerine İsviçre Hukukundan yararlanılmış ve getirilen yeniliklere İsviçre Hukuku kaynaklık etmiştir¹⁴.

Limited şirket, ortakların sorumluluklarının sınırlandırıldığı bir şirket türüdür. Bu sınırlı sorumluluk çerçevesinde limited şirketlerde ortaklar, şirket borçlarının tamamından sorumlu değildir. Limited şirket ortaklarının sorumlulukları şirkete katıldıkları sermayeleri ile sınırlıdır. Limited şirketlerdeki ortakların bu belirli sorumluluk durumu ise limited şirketlere katılımı artırmaktadır. Ortakların yükümlülükleri; taahhüt ettikleri esas sermaye payı ile ek ödeme ve yan edim yükümlülükleridir. Ortaklar yalnızca bu sayılanları yerine getirmekle yükümlüdürler. TTK'da limited şirket ortaklarının sorumlulukları ETK'ya göre daha açık şekilde belirlenmiştir. Diğer şirket türlerinin karmaşık yapısı ya da sorumluluk açısından kollektif sorumluluğu kabul eden yapılarından ötürü limited şirketler cazip hale gelmiştir¹⁵.

6102 sayılı Türk Ticaret Kanunu'nun 573. maddesinde limited şirketin tanımı yapılmamıştır. Bunun yanında TTK'nın 573. maddesinde limited şirketin özelliklerine değinilmiştir. TTK'da limited şirketin özelliklerinin belirtildiği bu maddeden yararlanarak limited şirketi tanımlamak mümkündür¹⁶. Limited şirket; bir veya daha fazla gerçek ya da tüzel kişi tarafından bir ticaret unvanı altında, kanunen yasak olmayan her türlü ekonomik amaç ve konu için kurulabilen, esas sermayesi belirli olan

¹³ **Karayalçın, Yaşar**, Ticaret Hukuku 2-Şirketler Hukuku, Ankara 1973, s.339.

¹⁴ **Demirkapı, Ertan/Yıldırım, Ali Haydar**, İsviçre Borçlar Kanunu'nda Limited Ortaklıklar Hukuku Alanında Yapılan Yeni Düzenleme, BATIDER, Cilt:XXIV, Sayı:3, s.435-466, 2008, s.435 vd.

¹⁵ **Tekinalp, Ünal**, Sermaye Ortaklıklarının Yeni Hukuku Anonim ve Limited Ortaklıklar, Tek Kişi Ortaklığı, Ortaklıklar Topluluğu, Birleşme, Bölünme, Tür Değişirme, İstanbul 2013, Vedat Kitapçılık, s.445.

¹⁶ **Dinç, Serhan**, 6102 Sayılı Türk Ticaret Kanunu'na Göre Limited Şirketin Unsurları ile Limited Şirketlerde Pay ve Ortak Kavramları, Türkiye Adalet Akademisi Dergisi, Sayı:29, s.135-165, 2017, s.136.

ve bu belirli esas sermayesi esas sermaye paylarının toplamından oluşan, ortaklarının şirket borçlarından sorumlu olmadığı, sadece taahhüt ettikleri esas sermaye paylarını ödemekle ve şirket sözleşmesinde öngörülen ek ödeme ve yan edim yükümlülüklerini yerine getirmekle yükümlü oldukları bir sermaye şirkettir¹⁷.

Limited şirketlerin kuruluş sermayesinin asgari limiti de TTK'nın 580. maddesiyle açıkça belirtilmiştir. Kanun maddesine göre, limited şirketlerin ana sermayesinin asgari tutarı 10.000 TL olarak belirlenmiştir. Bunun yanında Bakanlar Kurulu Kararı ile bu tutarın belli oranlarda arttırılabileceği hükme bağlanmıştır¹⁸.

Limited şirketin tanımından hareket edecek olursak, bankacılık ve sigortacılık sektörlerindeki özel nitelikteki kanunların mevcut olmasından dolayı, bu sektörlerde limited şirketler faaliyet gösteremeyeceği kabul edilmektedir. TTK'nın 602. maddesinde, şirketin borç ve yükümlülüklerinden yalnızca şirketin malvarlığı ile sorumlu olduğu belirtilmiştir.

6102 sayılı Türk Ticaret Kanunu'nun 573. maddesinde limited şirketin tüzel kişiliğe sahip olduğuna dair bir bilgiye yer verilmemiştir. Limited şirketin tüzel kişiliğe sahip olması hususuna limited şirketlerin birer ticaret şirketi olmasından ulaşılmaktadır. Şöyle ki TTK'nın 125. maddesinde ticaret şirketlerinin tüzel kişiliğe sahip oldukları belirtilmiştir. Kanunun 588. maddesine göre tüzel kişilik sıfatı, ticaret siciline tescille kazanılır.

Limited şirketler, ortakların kişiliklerinden farklı ve bağımsız özel hukuk tüzel kişileridir. Dolayısıyla limited şirketlerin faaliyetlerini icra ederken basiretli tacir olarak davrandıkları kabul edilir. Gabin¹⁹, hata²⁰ ve benzeri irade sakatlığı durumlarına karşı özenle davranma yükümlülükleri mevcuttur²¹.

Limited şirketin Şirketler Hukukundaki yerine baktığımızda, limited şirkette şahıs şirketlerindeki gibi şahsi sorumluluk bulunmamaktadır. Ortakların sorumlulukları belirlenebilir düzeyde ve sınırlı seviyededir. Bunun yanında, anonim şirketlerdeki gibi uzun kuruluş prosedürleri ve yüksek sermayeler de bulunmamaktadır. Limited şirketler karmaşık olmayan yapısı dolayısıyla da anonim şirketlerden ayrılmaktadır. Almanya'da

¹⁷ Kayıhan,/Yasan, 2017, s.236-237, Kayıhan, 2009, s.570.

¹⁸ Bkz. TTK m.580 f.2.

¹⁹ Bkz. TBK m.28 Aşırı Yararlanma.

²⁰ Bkz. TBK m.30 vd. Yanılma.

²¹ Zevkliler, Aydın, Medeni Hukuk, Giriş ve Başlangıç Hükümleri-Kişiler Hukuku-Aile Hukuku, Ankara 1992, Savaş Yayınları, s.543 vd.

limited şirketin sermaye unsuru ön planda tutulmuş,²² İsviçre’de ise limited şirket anonim şirkete yaklaştırılmış ancak şahsi tarafı da korunmuştur²³.

Sonuç olarak limited şirketler, ne anonim şirketler kadar karmaşık yapıda ne de şahıs şirketleri kadar basit yapıda bir kuruluştur. Anonim şirketlerin kuruluşu için gereken sermayenin yüksek olması ve şahıs şirketlerinde mevcut olan şahsi sorumluluk özelliği, kişileri limited şirketlere yöneltmiştir. Limited şirketler bu yönüyle günümüzde en çok tercih edilen şirket türü olarak görülmektedir²⁴.

1.1.2. Türk Ticaret Kanunu’nda Limited Şirket

6762 sayılı Eski Ticaret Kanunu, Prof. Dr. Hirsch tarafından bila bedel olarak kaleme alınmış ve 01.01.1957 tarihinde yürürlüğü girerek Türk ticaret ve iktisat hayatını düzenlemiştir²⁵.

Başlarda oldukça modern ve işlevsel olan bu kanun, zamanla gerek Avrupa Birliği ilişkileri gerekse de bilimsel ve teknolojik gelişmeler neticesinde ihtiyaçlara cevap veremez bir hale gelmiştir. Bu nedenle yeni bir ticaret kanununun hazırlanması hususu gündeme getirilmiştir²⁶. Adalet Bakanlığı tarafından yeni bir ticaret kanunu hazırlanması amacıyla 1999 yılında bir komisyon kurulmuştur. Kurulan bu komisyon, 2005 yılında Türk Ticaret Kanunu Tasarısını açıklamıştır. Tasarı, kamuoyunda tartışılarak bir takım değişiklikler geçirmiştir. Sonrasında ise bu tasarı, 13 Ocak 2011 tarihinde 6102 sayı ile Türkiye Büyük Millet Meclisi’nde kabul edilmiştir²⁷.

6102 sayılı Türk Ticaret Kanunu, limited şirketler noktasında köklü değişiklikler gerçekleştirmiştir. ETK’da limited şirketler; sermaye ve sorumluluk hususunda anonim şirketlere, ortaklar arasındaki ilişkilerde ise şahıs şirketlerine yaklaştırılmıştır²⁸. TTK’da ise limited şirketlerin sermaye şirketi yönü kuvvetlendirilmiştir. Gerekçe olarak ise, girişimcilerin ilerleyen yıllarda anonim şirketlerdeki asgari sermayenin fazlalığı nedeniyle limited şirketlere yönelecek olması gösterilmiştir²⁹.

²² Yıldız, Şükrü, Türk Ticaret Kanunu Tasarısına Göre Limited Şirketler, İstanbul 2007, Arıkan Basım Yayım Dağıtım, s.2.

²³ Pulaşlı, Hasan, Şirketler Hukuku Şerhi, Ankara 2011, Seçkin Yayıncılık, s.4.

²⁴ Bahtiyar, Mehmet, Ortaklıklar Hukuku. İstanbul 2015, Beta Basım Yayın, s.395.

²⁵ Bkz. TTK tasarısı genel gerekçesi.

²⁶ Bkz. TTK tasarısı genel gerekçesi.

²⁷ Bkz. Resmi Gazete 14/02/2011 tarih ve 27846 sayı.

²⁸ Arslanlı, Halil/Domaniç, Hayri: Limited Şirketler Hukuku ve Uygulaması, TTK Şerhi, İstanbul 1989, Vedat Kitapçılık, s.42.

²⁹ Bkz. TTK tasarısı genel gerekçesi.

6102 sayılı Türk Ticaret Kanunu'nda limited şirketler bakımından anonim şirketlere benzer düzenlemeler yapılmıştır. Bunun yanı sıra kanunda birçok yerde doğrudan anonim şirket hükümlerine de atıf yapılmıştır³⁰.

1.2. Ortaklık Kavramı

Türk Dil Kurumu'nun yaptığı tanıma göre ortaklık, iştirak halinde yapılan bir iş ya da müşterek kurulan bir yapıyı ifade eder. Hukuk düzeni içerisinde ise ortaklık kavramı, birden fazla kişinin bilgi, birikim, sermaye, emek ya da becerisini bir araya getirmesi neticesinde ortaya çıkan yapıyı ifade eder. Ortaklık kavramı kamu hukukundan ziyade özel hukukta kendini göstermektedir. Özellikle de ticaret hukukunda ortaklık kavramına ilişkin tanım ve düzenlemelere yer verilmektedir³¹.

Limited şirketler özelinde ortaklık kavramına bakılacak olursa bu kavram, limited şirketin kendisi ile limited şirketin ortağı ya da ortakları arasındaki hukuki ilişkiyi ifade etmektedir. Limited şirketin esas sermayesinin belli oranda payına sahip kişiler ortak olarak anılmaktadır. Ortaklık mevkiini payın kendisi değil, paya sahip olan kişinin kendisi oluşturur³².

Ortak kavramı geniş anlamda ve dar anlamda olmak üzere iki şekilde ifade edilebilir. Geniş anlamıyla ortak kavramı, birlikte iş yapan, ortak menfaatlerle bağlanan kişilerin her biridir. Dar anlamıyla ortak kavramı ise, limited şirkete katılan kişilerdir³³.

Ortak olabilmek için kişilik sahibi olunması gerekmektedir. Türk Medeni Kanunu'nda tarif edilen kişi kavramına bakılacak olursa kişi; haklara ve borçlara sahip olabilme yani irade sahibi olma özelliğini taşıyan şahıs olarak ifade edilir. Kişi kavramı ikiye ayrılmaktadır. Hukukumuzda gerçek kişilerin yanında tüzel kişilere de kişilik tanınmış ve bunların da hak ve fiil ehliyetlerinin olduğu kabul edilmiştir. Şirketler Hukukunda da tüzel kişi olarak kabul edilen kişilerin şirket ortaklarından biri olabileceği kabul edilmektedir. Yani şirket ortaklığının yalnızca gerçek kişilerden meydana gelmesi gibi bir zorunluluk yoktur. Tüzel kişiler de şirket ortağı olabilirler. Şirket sözleşmesini ortak sıfatıyla imzalayacak kişilerin fiil ehliyetine sahip olması gerekmektedir³⁴.

6102 sayılı Türk Ticaret Kanunu'nun 628. maddesinde 2012 yılında çıkarılan 6335 sayılı Kanun değişikliğine kadar müdürler için Türkiye'de ikametgâh şartı

³⁰ Bkz. TTK m.644.

³¹ Kayıhan/Yasan, 2017, s.11.

³² Sayın Önal, Buket, Limited Şirketlerde Ortakların Sorumluluğu, Ankara 2009, Legal Kitabevi, s.192.

³³ Sayın Önal, 2009, s.192.

³⁴ Poroy, Reha, Tekinalp, Ünal, Çamoğlu, Ersin: Ortaklıklar ve Kooperatif Hukuku, İstanbul 2010, Beta Basım Yayın, s.1641.

aranmaktaydı. Ancak ortaklar için Türk vatandaşlığı ya da Türkiye’de ikametgâh şartı bu değişiklik öncesinde olduğu gibi şimdi de söz konusu değildir. Yani yabancı kişilerin de ülkemizde limited şirketlerin ortağı olabileceği düzenlenmiştir. Bunun yanında şirket sözleşmesinde ortaklar için özel şartların arandığı hükümler yer alabilmektedir³⁵.

6102 sayılı Türk Ticaret Kanunu’nun 574. maddesinde limited şirketlerde ortak sayısı düzenlenmiştir. Buna göre limited şirketlerde ortak sayısı en az bir, en çok ise elli olabilecektir. Kanunda tek ortaklı limited şirket mümkün kılınmıştır³⁶. Bu önemli bir düzenlemedir. Ortak sayısı azamî sınır olarak belirtilen elliyi aşması halinde kanunda düzenleme bulunmamaktadır³⁷.

Öğretide bu konuda birbirinden farklı görüşler ileri sürülmektedir. Bir görüşe göre; elliyi aşan devirler geçersiz sayılabilecektir ya da elliyi aşan devirlerde bu durumun düzeltilmesi için sicil müdürlüğü tarafından şirkete süre verilebilecektir³⁸. Diğer bir görüşe göre ise, elliyi aşan devirlerde şirket anonim şirkete dönüştürülebilecektir³⁹.

1.2.1. Ortaklık Sifatının Kazanılması

Ortaklık sıfatının kazanılması, limited şirkette pay sahipliğini gerekli kılmaktadır. Ortaklık sıfatı aslen veya devren kazanılabilmektedir.

Aslen kazanmada ortaklık sıfatını kazanan kişi bu sıfatı doğrudan kazanmaktadır. Yani şirket payının belli kısmını doğrudan doğruya şirketten edinmiştir. Devren kazanmada ise ortada bir devir ilişkisinin varlığı aranır. Daha önceden var olan belli orandaki şirket hissesinin el değiştirmesi yoluyla başkasına geçmesi sonucu ortaklık sıfatı devren kazanılmış olacaktır⁴⁰.

Ortaklık sıfatını kazanan kişilerin ortaklık sözleşmesinde yer alan haklara sahip olmasının yanında, söz konusu sözleşmede yer alan yükümlülükleri de yerine getirmesi borcu ortaya çıkacaktır. Daha önce de belirttiğimiz gibi limited şirketlerde ortakların sorumlulukları sermayeye katılım paylarına göre belirlenebilir düzeyde ve sınırlı

³⁵ Arslanlı/Domaniç, 1989, s.67.

³⁶ Şener, 2017 s.669

³⁷ Ayhan, Rıza, Türk Ticaret Kanunu Tasarısı Hakkında Görüşümüz, Türk Ticaret Kanunu Tasarısı Toplantıları I-II-III, Türkiye Barolar Birliği, s.1-96, 2008, s.78.

³⁸ Moroğlu, Erdoğan, Türk Ticaret Kanunu Tasarısı: Değerlendirme ve Öneriler, İstanbul 2009, On İki Levha Yayıncılık, s.327.

³⁹ Çeker, Mustafa, 6102 Sayılı Türk Ticaret Kanununa Göre Ticaret Hukuku, Adana 2011, Karahan Kitabevi, s.524, Çeker, Mustafa, Limited Şirketlerde Ortak Sayısının Sınırlandırılması, Ticaret ve Fikri Mülkiyet Hukuku Dergisi Cilt:1 Sayı:1, 2015, s.57-64.

⁴⁰ Kayıhan/Yasan, 2013, s.503-504.

seviyededir. Ortaklık sıfatının kazanılmasında öğretide kabul edilen kazanma şekillerini aşağıda inceleyeceğiz.

1.2.1.1. Aslen Kazanma

Bir sermaye payı ilk kez edinilecek ise buna aslen kazanma denilmektedir⁴¹. Öncesinde var olmayan payın kurulmasıyla birlikte ilk kez pay sahibi olunmasını ifade etmektedir. Aslen kazanma, ticaret siciline tescille gerçekleşmektedir⁴². Yapılacak bu tescil, kurucu niteliktedir⁴³.

Aslen kazanma TTK'ya göre beş durumda olmaktadır;

-585. maddesine göre şirketlerin kurulma iradelerini açıklayıp, kanunda öngörülen şartları yerine getirdiği ve kuruluş sözleşmelerinin geçerlilik kazandığı anda,

-590-591. maddelerine göre Genel Kurul kararı ile ve şirket sözleşmesine uygun şekilde yapılacak sermaye artırımlarında,

-180-189. maddelerine göre şirketin hukuki şeklinin yasal sınırlar içerisinde başka bir şirkete dönüştürülmesinin mümkün olduğu durumlarda, şirket yapısının değiştirilmesinde,

-136-158. maddelerine göre devralma ya da yeni kuruluş şeklinde yapılabilen ortaklıkların birleşmesinde,

-159-179. maddelerine göre şirketin tamamen ya da kısmen bölünmesinde işlemlerin tamamlanmasıyla, ortaklık kazanılabilir.

1.2.1.2. Devren Kazanma

Mevcut olan bir payın devredilmesi ile ortaklık sıfatının kazanılması durumuna devren kazanma denilmektedir. Devren kazanmanın tipik örneği pay devridir. Limited şirketlerde ortaklık payı devredilebilmektedir⁴⁴.

6102 sayılı Türk Ticaret Kanunu'nun 595 vd. maddelerinde esas sermaye payının geçiş durumları hüküm altına alınmıştır. 595. maddede pay devri, 596. maddede ise payın miras, eşler arasındaki mal rejimi ve icra yoluyla geçişi düzenlenmiştir. Bu durumlarda pay kanun gereği geçecektir. Bu nedenle ortakların, genel kurulunun onayını alması gerekmemektedir. Devir işlemleri re'sen yapılmakta ve devir sözleşmesinin yapılması koşulu da aranmamaktadır⁴⁵.

⁴¹ Sayın Önal, 2009, s.29.

⁴² Yıldız, 2007, s.136.

⁴³ Pulaşlı, Hasan, Şirketler Hukuku Temel Esaslar, Adana 2005, Karahan Yayınevi, s.1038.

⁴⁴ Pulaşlı, 2011, s.32.

⁴⁵ Poroy/Tekinalp/Çamoğlu, 2010, s.1667.

6762 sayılı Eski Ticaret Kanunu'nda sermaye borcu yerine getirilmiş ve getirilmemiş paylar arasında ayırım mevcuttu. TTK'da bu şekilde bir ayrıma gidilmemiştir. Kanunla limited, şirketin kendi payını iktisap etmesini belli koşullarda mümkün hale getirilmiştir. Bu şekildeki kazanma da devren kazanma hallerinden sayılmaktadır⁴⁶. TTK'nın 612. maddesinde bu husus düzenlenmiştir. Buna göre limited şirket, kendi esas sermaye paylarını alabilecek miktarda serbestçe kullanabileceği öz kaynağa sahipse, ayrıca alacağı payların itibari değeri toplamı esas sermayenin yüzde onunu geçmiyorsa limited şirketin kendi payını iktisap etmesine izin verilmiştir.

Limited şirket kendi payını iktisap ederken pay devrine ilişkin prosedüre tabiidir. Bu durumun istisnası ise çıkma ve çıkarılma halidir. Bu tür iktisaplarda yukarıda bahsedilen azami sınır yüzde yirmi olmaktadır. Bu istisnanın da istisnası sayılabilecek bir düzenlemeye daha yer verilmiştir ki bu da yüzde yirmilik kısmın yüzde onluk kısımdan fazlasının şirketin elinden iki yıl içinde çıkarılma şartıdır. Bunun nedeni ise esas sermaye paylarının şirketin elinde bulunması durumunda oy hakkı ile ek ödeme ve yan edim yükümlülüklerinin donmasıdır⁴⁷.

1.2.2. Ortakların Hakları

Limited şirketin ortağı ya da ortaklarının hakları, ortaklık sıfatına bağlıdır. Ortaklık sıfatının kazanılması durumunda ortak ya da ortaklar belli haklara sahip olabilecektir. Ortaklık sıfatının aslen ya da devren kazanılması, ortakların haklarının birbirinden farklı olması sonucunu doğurmaz. Yani kişinin ortaklık sıfatını aslen kazanması ya da devren kazanması hallerinde, haklara sahip olması açısından farklılık yoktur. Şirket sözleşmelerinde bu konuda yapılan düzenlemelerin kanunun emredici hükümlerine aykırı olmaması gerekir.

Ortakların hakları kural olarak paylarıyla orantılıdır. Limited şirket ortaklarına bu haklar kanun, şirket sözleşmesi ya da bazı durumlarda ticaret hayatının ilkeleriyle verilebilmektedir. Ortaklık hakları, şirket sözleşmesiyle şirketin kanunun emredici hükümlerine aykırı olmayacak şekilde genişletilebilmektedir⁴⁸.

Ortakların bazı haklarının şirket sözleşmesiyle kaldırılması mümkün değildir. Ortaklar da bu tür haklarından feragat edememektedirler. Örneğin; genel kurula katılma, oy hakkı, haklı sebeple çıkma hakkı gibi haklar bu tür haklardandır⁴⁹.

⁴⁶ Pulaşlı, 2011, s.94.

⁴⁷ Pulaşlı, 2011, s.97.

⁴⁸ Yıldız, 2007, s.165.

⁴⁹ Kayıhan/Yasan, 2013, s.506-510.

Limited şirketlerde, esas sermaye payı azınlıkta kalan ortaklar korunmuştur. Azınlık hakları ise şirket idaresinin çoğunluğun elinde olması ve azınlıktaki pay sahiplerinin menfaatlerine zarar verilmemesi için kanunda düzenlenmiştir. Kanunda limited şirketlerde ortakların azınlık hakları genel olarak anonim şirket hükümlerine atıf yapılarak korunmuştur. Azınlık haklarında onda birlik esas sermaye payı esas alınmaktadır⁵⁰.

Ortakların haklarını mali haklar ve idari haklar olmak üzere iki ayrı başlık halinde inceleyeceğiz.

1.2.2.1. Mali Haklar

Limited şirket ortaklarının mali hakları; kâr payı alma hakkı, yeni pay alma hakkı, hazırlık dönemi faizi, ayrılma akçesi talep hakkı ve tasfiye payı alma hakkıdır. Mali haklar kural olarak ortakların esas sermaye payları oranında dağıtılmaktadır⁵¹. Çalışmamızın ilerleyen bölümlerinde ayrılma akçesi talep hakkına dair kapsamlı açıklamalarda bulunulacağından burada diğer mali haklara değinilecektir.

Kâr payı alma hakkı; sermaye payının hukuki semeresine, kâr denilmektedir⁵². Ortağın kâr payı alma hakkı, TTK'nın 608. maddesinde yer almaktadır. Bu maddede kâr payının dağıtılma koşulları ile nasıl hesaplanacağı düzenlenmiştir. Ortaklar, kanunun emredici hükümlerine aykırı olmamak şartıyla kâr payı dağıtımını istedikleri şekilde düzenleyebilmektedirler. Ancak ortakların kâr payının ortadan kaldırılması mümkün değildir⁵³.

6102 sayılı Türk Ticaret Kanunu'nun 608. maddesine göre; kâr payı, yalnızca net dönem kârından⁵⁴ ve bunun için ayrılan yedek akçelerden dağıtılabilmektedir. Kanuni yedek akçeler ile şirket sözleşmesinde düzenleme altına alınan yedek akçeler ayrıldıktan sonra kâr payı dağıtımına karar verilebilecektir. Kâr payı kural olarak esas sermaye payının itibarî değerine oranla hesaplanmaktadır. Yerine getirilmiş olan ek ödeme yükümlülükleri ortağa iade edilmemişse bu hesaplamada itibarî değere eklenmektedir. Ancak şirket sözleşmesinde aksi bir düzenleme yapılabilmesine de kanunen cevaz verilmiştir. Burada yine kanunun emredici hükümlerine dikkat edilmesi gerekmektedir.

⁵⁰ İmregün, Oğuz, Anonim Ortaklıklar, İstanbul 1989, Vedat Kitapçılık, s.309, Kayıhan/Yasan, 2013, s.510-515.

⁵¹ Demirkapı/Yıldırım, 2008, s.445.

⁵² Ansay, Tuğrul, Anonim Şirketler Hukuku. Ankara, 1975, s.217.

⁵³ Arslanlı/Domaniç, 1989, s.455.

⁵⁴ Eriş, Gönen, Açıklamalı-İçtihatlı Türk Ticaret Kanunu Cilt:III, Ankara 2010, Seçkin Yayıncılık, s.3437.(Kârın tanımı, vergilerin ödenmesinden sonra kalan miktar şeklinde yapılmaktadır.)

Kâr payı alma hakkının ortak için alacak hakkına dönüşerek muacceliyet arz etmesi için öncelikle TTK'nın 616. maddesine göre genel kurulun münhasır yetkileri arasında yer alan, kâr payının bulunduğu finansal tabloların genel kurulca onaylanarak kâr payının belirlenmesi, ardından da bu payın dağıtımına karar verilmesi gerekmektedir.⁵⁵

Şirketin önceki dönem zararları telafi edilmeden kâr payı dağıtılmamalıdır. Önceki dönem zararlarının telafi edilmesi neticesinde ortakların payları dağıtılmalıdır.⁵⁶

Genel kurulun kararları keyfi olamayacağından eğer kâr payı dağıtılmamasına karar verilmişse bu durumun gerekçesi belirtilmelidir. Gerekçe yerinde görülmezse genel kurulun verdiği bu kararın iptali durumu ortaya çıkabilecektir.⁵⁷ Kâr payının ödemesi ise kural olarak nakden yapılmaktadır. Ancak şirket sözleşmesine kâr payının nakden ödenmesi dışında başka yöntemlerle ödenmesi konusunda hüküm konulabilir. Bu konuda yasa koyucu limited şirketlere seçimlik hak tanımıştır.

Yeni pay alma (rüçhan) hakkı; limited şirketler, yeni pay oluşturabilirler. Oluşturulabilecek bu yeni payın alımına ilişkin rüçhan hakkı, TTK'nın 591. maddesinde düzenlenmiştir. Buna göre ortakların sahip olduğu bu hak, esas sermayenin artırılması halinde ortaklara yeni oluşturulan payları öncelikli satın alım yetkisi tanımaktadır. Ortaklar haklarını payları oranında kullanabildiklerinden yeni oluşturulan payların ortaklar bakımından olumsuz bir durum meydana getirmemesi amacıyla bu hak ortaya çıkarılmıştır.

Rüçhan hakkı müstesna hak niteliğinde değildir. Bu nedenle TTK'nın 591. maddesine göre şirket sözleşmesiyle ya da haklı bir sebebin varlığı halinde sermaye artırımını kararının alındığı genel kurulda kaldırılabilen ya da sınırlandırılabilir. Sınırlandırma, bazı ortaklara bu hak bakımından imtiyaz tanınarak ya da üçüncü kişilere de bu hakkı veren intifa senetleri çıkartılarak yapılabilmektedir.

Rüçhan hakkının kaldırılabilmesi veya sınırlandırılabilmesi için genel kurulda temsil edilen oyların en az üçte ikisi ile oy hakkı olan esas sermayenin salt çoğunluğunun birlikte bulunması gerekmektedir. Yani salt çoğunluk yerine nitelikli çoğunluk usulü kabul edilmiştir. Haklı bir sebep olmaksızın kaldırılan ya da sınırlandırılan rüçhan hakkı için ortakların iptal davası açmaları mümkündür.

⁵⁵ **Erimez, Rüştü**, Şirketlerde Kâr Dağıtımı ve Yedek Akçeler, İstanbul 1972, Hesap Uzmanları Derneği Yayınları, s.83.

⁵⁶ **Yıldız**, 2007, s.167.

⁵⁷ **Poroy/Tekinalp/Çamoğlu**, 2010, s.1681.

Rüçhan hakkının sınırlandırılması veya kaldırılması suretiyle hiç kimsenin haklı görülemeyecek şekilde yararlandırılmayacağı ve kayba uğratılmayacağı TTK'nın 591. maddesinde düzenleme altına alınmıştır. Ayrıca rüçhan hakkının kullanılabilmesi için kanunda belli bir süre öngörülmüştür. Ortaklar en az on beş günlük süre içerisinde rüçhan haklarını kullanabileceklerdir. Bu süre hak düşürücü süredir ve kullanılmadığı takdirde ortakların bu hakkı sona erer.

Hazırlık dönemi faizi hakkı; TTK'nın 609. maddesinde şirket sözleşmesinde hazırlık dönemi faizinin öngörülebileceği düzenlenmiştir. Bu maddede, hazırlık dönemi faizi durumunda anonim şirket hükümlerinin uygulanacağı belirtilmiş ve kanunun ilgili maddelerine atıf yapılmıştır. Bu atıf nedeniyle anonim şirketlere ilişkin TTK'nın 510. maddesinde yer alan hükümler uygulanır. TTK'nın ilgili 510. maddesine göre hazırlık dönemi faizi; işletme tam olarak faaliyete geçene kadar pay sahiplerine Türkiye Muhasebe Standartlarına uygun olmak şartıyla ve özellikli varlık niteliğindeki yatırımların maliyetine yüklenmek üzere esas sözleşmede öngörülebilecektir. Ayrıca bu dönemle sınırlı kalmak kaydıyla hazırlık faizi ödemelerinin azami devam edeceği süre de belirtilmelidir. Söz konusu belirtilen süre içerisinde ortaklara ödenecek hazırlık dönemi faizi ortakların kanundan kaynaklanan haklarından⁵⁸.

Tasfiye payı alma hakkı; tasfiye süreci, şirketin hukuki varlığının son bulunduğu süreçtir. TTK'nın 643. maddesinde limited şirketlerin tasfiyesinde anonim şirket hükümlerine atıf yapılmıştır. Tasfiye payı alma hakkı, tasfiye sonrası şirket malvarlığında kalacak olan tasfiye bakiyesi üzerinde ortağın hakkını belirtmektedir⁵⁹. Bu hak tasfiyenin gerçekleşmesi koşuluna bağlıdır. Tasfiye bakiyesinin ortaya çıkmasıyla muacceliyet arz ettiğinden müeccel haklardandır⁶⁰.

Ortakların tasfiye payı alma hakları kaldırılabilir ya da sınırlandırılabilir. Şirket sözleşmesiyle bazı paylara tasfiye payı konusunda imtiyaz hakkı verilebilir ya da üçüncü kişiler lehine tasfiye payı üzerinde intifa senedi çıkartılabilir. Limited şirketlere sunulan bu seçimsel haklar konusunda yasa koyucu şirkete geniş bir imtiyaz tanımıştır⁶¹.

⁵⁸ Yıldız, 2007, s.170.

⁵⁹ Çevik, Orhan Nuri, Limited Şirketler Hukuku ve Uygulaması, Ankara 2003, Yetkin Basım Yayın Dağıtım, s.281.

⁶⁰ İmregün, 1989, s.303.

⁶¹ Poroy/Tekinalp/Çamoğlu, 2010, s1684.

1.2.2.2. İdari Haklar

Limited şirket ortaklarının idari hakları, katılma hakları ve koruyucu haklar şeklinde ayrılabilir. Katılma hakları; genel kurula katılma, genel kurulda oy kullanma ve şirketin idaresi ile temsiline katılma hakkıdır. Koruyucu haklar ise; bilgi alma ve inceleme hakkı, genel kurul kararlarına karşı butlan ve iptal davası açma hakkı, ilgililer aleyhine sorumluluk davası açma hakkı, şirketten çıkma ve çıkmaya katılma hakkı, haklı nedenle fesih talebinde bulunma hakkıdır. Çalışmamızın ilerleyen bölümlerinde çıkma ve çıkmaya katılmaya dair kapsamlı açıklamalarda bulunulacağından diğer idari haklara değinilecektir.

Genel kurula katılma hakkı; genel kurul, şirket iradesinin açıklandığı karar organıdır. Ortaklar karara katılsa da katılmasa da bağlayıcı nitelik taşımaktadır⁶². Bu nedenle ortaklar genel kurul toplantılarına katılarak bireysel iradelerini aktarma hakkına sahiptirler⁶³.

Genel kurula katılma hakkı, ortakların vazgeçilemez haklarından, kaldırılması mümkün değildir. Bunun yanında TTK'nın 617. maddesine göre genel kurula katılma hakkı, temsilci vasıtasıyla da kullanılabilir⁶⁴.

Genel kurulda oy kullanma hakkı; ortağın şirket iradesinin oluşmasına katkı sağladığı en önemli haklardan biri oy hakkıdır. Ortakların genel kurulda oy kullanmaları yasaklanamaz. Ortağın oy hakkı vazgeçilmez nitelikte olması ve bu hakkın kaldırılmaması emredici hukuk kuralı niteliğindedir. Kanunun emredici hükmüne aykırı olarak şirket sözleşmesine konulacak her türlü hüküm geçersiz kabul edilecektir⁶⁵.

6102 sayılı Türk Ticaret Kanunu'nun 618. maddesine göre genel kurulda oy kullanma hakkı, ortakların esas sermaye paylarının itibari değeri nispetindedir. Bu hüküm emredici nitelikte olmadığından şirket sözleşmesiyle farklı bir şekil belirlenebilmektedir⁶⁶. Kanunda her yirmi beş Türk lirası tutarındaki sermaye payı için bir oy hakkı öngörülmüştür. Bazı payların oy hakkına imtiyaz tanınabilmektedir⁶⁷.

6102 sayılı Türk Ticaret Kanunu'nun 618. maddesine göre şirket sözleşmesinde oy hakkı, itibarî değerden bağımsız şekilde her esas sermaye payına bir oy hakkı olarak

⁶² İmregün, 1989, s.99.

⁶³ Yıldız, 2007, s.173.

⁶⁴ Çevik, 2003, s.276.

⁶⁵ Çeker, Mustafa, Anonim Ortaklıkta Oy Hakkı ve Kullanılması, Ankara 2000, Seçkin Yayıncılık, s.10.

⁶⁶ Tekil, Fahiman, Şirketler Hukuku, III. Cilt, Limited Şirketler ve Kooperatifler, İstanbul 1974, İmge Sahaf, S.65.

⁶⁷ Çeker, 2000, s.212.

da belirlenebilmektedir. Ancak bu durumda en küçük esas sermaye payının itibarî değeri, diğer esas sermaye paylarının itibarî değerleri toplamının onda birinden az olmayacaktır. Şirket sözleşmesi ile de birden fazla payı olan ortakların oy hakları sınırlandırılabilir. Yazılı oy da şirket sözleşmesinde düzenleme altına alınmışsa mümkün olmaktadır. Ancak her şekilde ortakların oy hakkının tamamen kaldırılması yasaktır.

6102 sayılı Türk Ticaret Kanunu'nun 618. maddesinin üçüncü fıkrasında; şirket sözleşmesinin oy hakkının esas sermaye paylarının sayısına göre belirlenmesi hükmünün denetçilerin seçiminde, özel denetçilerin seçiminde ve sorumluluk davası açılma kararının verilmesinde uygulanmayacağı emredici şekilde düzenlenmiştir. TTK'nın 619. maddesinde ise ortağın oy hakkından hangi durumlarda yoksun kalacağı ya da yasaklı kabul edileceği sayılmıştır. Buna göre;

-Şirket yönetimine katılan kişilerin, müdürlerin ibralarına dair kararlarda oy kullanmaları mümkün değildir.

-Esas sermaye payını devreden ortak, şirketin bu payı iktisabına dair kararda oy kullanamaz.

-Bağlılık yükümüne ya da rekabet yasağına aykırı hareket eden ortak ya da ortaklar, bu konudaki onay kararında oy kullanamazlar.

Bilgi alma ve inceleme hakkı; ortakların haklarını bilinçli şekilde kullanabilmesi ve şirketin durumuyla alakalı bilgi sahibi olabilmesi için bu hak önemlidir⁶⁸.

Limited şirkette ortağının bilgi alma ve inceleme hakkı TTK'nın 614. maddesinde düzenlenmiştir. Bu maddeye göre ortaklar gerekli bilgileri müdürlerden isteyebilecekler ve gereken incelemeleri yapabileceklerdir. Hesap verme ve dürüstlük ilkeleri gereği verilen bilgiler gerçeği yansıtmalıdır⁶⁹. Ortaklar da hakkın kullanım amacını aşarak şirketin ve diğer ortakların menfaatlerini ihlal etmemelidirler⁷⁰.

Oy kullanma hakkının kullanılabilmesi için ortak olmak yeterlidir, sermayenin niceliğinin önemi bulunmamaktadır. Şirketin en büyük sermaye ortağı olan kişiden en küçük sermayedar ortağına kadar bütün ortaklar bu haktan yararlanabilir. Burada ilke diğer ortakların haklarının ihlal edilmemesidir⁷¹.

⁶⁸ **Kaya, Arslan**, Anonim Ortaklıkta Pay Sahibinin Bilgi Alma Hakkı, Ankara 2001, Seçkin Yayıncılık, s.21 vd.

⁶⁹ **İmregün**, 1989, s.306.

⁷⁰ **Karasu, Rauf**, Türk Ticaret Kanunu Tasarısına Göre Anonim Şirketlerde Pay Sahibinin Bilgi Alma Hakkı, BATIDER, Cilt:XXIII, Sayı:2, s.71-114, 2005, s.93.

⁷¹ **Bilge, Mehmet Emin**, Limited Şirketlerde Ortakların Bilgi Alma Hakkı, Erzincan Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi, Cilt:IX, Sayı:1-2, s.429-449, 2005, s.434.

Şirket müdürleri, ortağın elde edeceği bilgileri şirket aleyhine kullanma tehlikesi varsa bilgi alma ve inceleme hakkını gereken ölçüde engelleyebileceklerdir. Engellenenin haksız olduğu düşünülürse genel kuruldan bu konunun yeniden incelenerek bir karara varılması istenilebilmektedir. Genel kurul müdürün engelleme işlemini haklı görürse bu karara karşı da mahkemeye başvurulabilmektedir. Mahkemenin vereceği karar ise kesindir⁷².

Kanunda açık bir düzenleme bulunmasa da ortağın bilgi alma ve inceleme hakkı anonim şirketlerde olduğu gibi vazgeçilmez haklardan olarak kabul görmektedir. Ancak her hakta olduğu gibi bu hakkın kullanılmasında da dürüstlük ilkesinin ihlal edilmemesi esastır⁷³.

Butlan ve iptal davası açma hakkı; limited şirketlerde genel kurul kararlarının butlanı ya da iptalinin istenmesi mümkündür. Bu hakla genel kurulun hukuka aykırı kararlarının önüne geçilmesi amaçlanmıştır. Yargısal denetleme mekanizmasının işlevsel olması genel kurulun denetlenmesi açısından önemlidir. İç denetimin yetersiz kaldığı durumlarda yargısal denetimin sağlanması, kişilerin hak arama özgürlüğünün de teminatını oluşturmaktadır.

6102 sayılı Türk Ticaret Kanunu'nun 622. maddesine göre limited şirketlerde butlan ve iptal hususunda anonim şirket hükümleri kıyasen uygulanacaktır. TTK'nın 644. maddesine göre de müdürler kurulu kararlarının butlanı hususunda anonim şirket yönetim kurulu kararlarının butlanına dair hükümler kıyasen uygulanacaktır. Bu maddelerle birlikte anonim şirkete ilişkin 445. maddeye göre, kanuna, şirket sözleşmesine ve dürüstlük kurallarına aykırı genel kurul kararları iptal edilebilmektedir⁷⁴.

Butlan hususunda ise TTK'nın 447. maddesine göre; ortakların vazgeçilmez haklarını kaldırarak ya da sınırlayarak ihlal eden genel kurul kararları batıl kabul edilmektedir. Kanunda sınırlı sayıda sayım yapılmamıştır. Butlan durumunda genel kurul kararı baştan itibaren hüküm doğurmayacağından ancak iptal edilebilirlikte yeterli sonuç alınmazsa gündeme gelmelidir⁷⁵.

⁷² Yıldırım, Ali Haydar, Türk Ticaret Kanunu Tasarısına Göre Limited Ortaklık Müdürünün Hukuki Durumu, İzmir 2008, Güncel Hukuk Yayınları, s.64.

⁷³ Yıldız, 2007, s.178.

⁷⁴ Bkz. TTK 445. madde gerekçesi.

⁷⁵ Bkz. TTK 447. madde gerekçesi.

Kurucu unsurları bulunmayan ve hukuk âleminde hiç var olmamış kararlar TTK'nın 622. maddesinde düzenlenmiştir. Buna göre bu kararların tespiti için genel hükümlere göre mahkemede dava açılmalıdır.

Kısmen butlan veya kısmen iptal mümkündür. Buna göre ortakların kurul kararlarının tamamı ya da bir kısmına yönelik dava açmaları da mümkündür⁷⁶.

Koruyucu nitelikteki butlan ve iptal davası açma hakkı vazgeçilemez niteliktedir. Sınırlandırılmaz ve kaldırılamaz. Dava hakkının kişiye sıkı sıkıya bağlı bir hak olmasından kaynaklanan bu durum, kişilik hakları bakımından da önemli yer tutmaktadır⁷⁷.

Sorumluluk davası açma hakkı; limited şirket kurucularının, müdürlerinin, denetçilerinin ve tasfiye memurlarının görevlerinde gereken özeni göstermemelerinden dolayı zarar oluşursa bu zarardan şirkete ya da ortaklarına karşı sorumlu olurlar. Sorumluluk belirlenirken bu kişilerin şirketten sağladığı menfaatler esas alınmamaktadır⁷⁸.

6102 sayılı Türk Ticaret Kanunu'nun 644. maddesine göre bu konuda anonim şirket hükümlere dayanılarak sorumluluk davası açılabilmektedir. Anonim şirket hükümlerine yapılan bu atıf çerçevesinde sorumluluk davası açma hakkı, ortakların vazgeçilmez haklarındanadır. Dolayısıyla ortakların bu hakları sınırlandırılmaz, kaldırılamaz ve feragat geçerli değildir. Şirketin kuruluş sözleşmesine bu hakka aykırı hüküm konulması mümkün değildir.

Haklı nedenle fesih talebinde bulunma hakkı; limited şirketlerde TTK'nın 644. maddesinin atfıyla 353. madde ve 636. maddesi gereği fesih mümkündür. TTK'nın 353. maddesinde kuruluş işlemlerine aykırılık durumunda şirketin feshinden bahsedilmiştir. Bunun yanında TTK'nın 636. maddesinde ise haklı nedenle ortakların şirketin feshini talep etmesi düzenlenmiştir. Daha önceki haklarda da olduğu gibi bu hakkın da sınırlandırılması mümkün değildir. Şirket sözleşmesinde de buna aykırı hüküm bulundurulamaz.

Haklı neden kavramına mevzuatımızda yer verilmemiştir. Bunun yanında doktrine göre haklı neden kavramı; bozucu yenilik doğuran bildirimle ya da dava

⁷⁶ **Önder, Fahrettin,** Yargıtay Kararları Açısından Limited Şirket Genel Kurul Kararlarının Hükümsüzlüğü, Dokuz Eylül Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi, Cilt:7, Sayı:1, s.103-126, 2005, s.108.

⁷⁷ **Pulaşlı,** 2011, s.394.

⁷⁸ Bkz. TTK m.553.

yoluyla hukuki ilişkiyi sonlandırmayı haklı duruma getiren hukuki olgu şeklinde tanımlanmaktadır⁷⁹.

Haklı neden kavramı her durum için ayrıca değerlendirilmelidir⁸⁰. Hâkim, takdir yetkisini kullanarak hukuka ve hakkaniyete göre karar vermelidir. Davacı olan ortağın payının gerçek değeri verilerek şirketten çıkarılmasına ya da duruma göre başka çözümlere de karar verebilmektedir. Kanun tarafından tanınan bu haktan önceden vazgeçilememektedir. Bunun yanında bu hakkın şirketin kuruluş sözleşmesi ile veya başka bir surette sınırlandırılması mümkün değildir⁸¹.

Veto ve üstün oy hakkı; TTK'nın 577. maddesinde yer alan düzenleme ile şirket sözleşmesinde öngörülürse limited şirkette ortağın genel kurul kararlarına dair veto ve üstün oy hakkı bağlayıcı hükümler arasında yerini almıştır. ETK'da da yasal bir veto hakkından bahsetmek mümkündür. Yeni kanunda da bu hakka yer verilmiş ve yasal düzenleme ile bu hakkın kullanılabilir olduğu belirtilmiştir⁸².

Veto hakkı, ortakların şahsına bağlı bir haktır ve devredilememektedir. Kişiye sıkı sıkıya bağlı hakların genel özelliğinden hareketle bu hakkın kullanımı yalnızca hak sahibine aittir. Ortaklık sıfatının ortadan kalkmasıyla son bulmaktadır⁸³.

Özel denetim isteme hakkı; TTK'da limited şirketlerin denetimi hususunda anonim şirket hükümlerinin uygulanacağı belirtilmiştir. Yapılan bu atıfla beraber TTK'nın 635. maddesine göre özel denetim isteme hususunda da anonim şirket hükümleri uygulanacaktır.

6102 sayılı Türk Ticaret Kanunu'nun 438. maddesine göre her ortak, belli konuların açıklanmasını isteyebilmektedir. Özel denetim isteme hakkının ön koşulu ise bilgi alma ve inceleme hakkının kullanılmasıdır. Maddi koşulları ise; bu talebin oy hakkının kullanılması için gerekli olması ve sadece bazı konuların açıklığa kavuşturulmasını amaçlamasıdır⁸⁴.

⁷⁹ **Çamoğlu, Ersin**, Kollektif Ortaklığın Haklı Sebeple Feshi ve Ortağın Haklı Sebeple Çıkarılması, İstanbul 2008, Vedat Kitapçılık, s.23.

⁸⁰ **Baştuğ**, 1974, s.223.

⁸¹ **Öcal, Akar**, Limited Şirketin Haklı Sebeplerle Mahkeme Kararıyla Sona Erdirilmesi, Prof. Dr. Turgut Kalpsüz'e Armağan, s.215-226, Ankara 2003, Seçkin Yayıncılık, s.224.

⁸² **Pulaşlı**, 2011, s.165, s.174.

⁸³ **Pulaşlı**, 2011, s.167.

⁸⁴ **Narbay, Şafak**, Türk Ticaret Kanunu Tasarısına Göre Anonim Ortaklıkta Özel Denetim Yapılması Şartları ve Özel Denetçinin Atanma Usulü, Prof. Dr. Hüseyin Ülgen'e Armağan, s.287-327, 2007, s.304.

Genel kurulun ortağın/ortakların özel denetim istemi başvurusunu oylama zorunluluğu vardır⁸⁵. Olağan yeter sayı gözetilerek yapılacak oylamada⁸⁶; talep kabul görürse şirket ya da her bir ortak mahkemeden özel denetçi tayinini isteyebilecek, talep reddedilirse TTK'nın 439. maddesine göre bu hakkın azınlık hakkına dönüşmesi söz konusu olacaktır⁸⁷. Böylece sermayenin en az onda birine sahip olan ortaklar, özel denetçi tayini için mahkemeye başvurabileceklerdir. Mahkemece kanaat getirilirse özel denetçi tayin edilir⁸⁸.

1.2.3. Ortakların Borçları

6102 sayılı Türk Ticaret Kanunu'nda limited şirket ortaklarının borçları, sermaye borcunu ödeme, ek ödeme ve yan edimler, bağlılık, haksız şekilde alınan kâr payını iade etme ve kamu borçlarından sorumluluk şeklinde açıkça düzenlenmiştir. Bu borçları ayrı başlıklar halinde inceleyeceğiz.

1.2.3.1. Sermaye Borcunu Ödeme Yükümlülüğü

Sermaye koyma borcu, ortakların asli borçlarındandır⁸⁹. TTK'nın 573. maddesinde ortakların taahhüt ettikleri esas sermaye paylarını ödemekle yükümlü oldukları düzenlenmiştir. Bu borç kural olarak şirketin kuruluşunda ödenmelidir. Şirket sözleşmesinde bu alanda düzenlemelerin yapılabileceği kabul edilmektedir⁹⁰.

Limited şirketlerde aynı sermaye mümkün olmasına rağmen aktifleştirilememektedir. Bu nedenle de limited şirketlerde kişisel emek ve ticari itibar sermaye olarak getirilememektedir. Sermaye şirketi özelliğinden dolayı limited şirketlerin nakdi karşılığı olması gerekmektedir⁹¹.

6102 sayılı Türk Ticaret Kanunu'nun 581. maddesinde aynı sermaye sayılabilecekler belirtilmiştir. Bu maddeye göre; üzerinde sınırlı aynı bir hak, haciz ya da tedbir olmayan; nakden değerlendirilebilen ve devrolunabilen, fikrî mülkiyet hakları ve sanal ortamlar ile adlar da dâhil olmak üzere malvarlığı unsurları aynı sermaye olabilecektir. Ancak hizmet edimleri, kişisel emek, ticari itibar ile vadesi gelmemiş

⁸⁵ **Altaş, Soner**, Yeni Türk Ticaret Kanunu'na Göre Limited Şirket Ortaklarının Bilgi Alma, İnceleme ve Özel Denetim İsteme Hakları, Regesta Ticaret Hukuku Dergisi, İstanbul Ticaret Odası, Sayı:1, s.65-78, 2011, s.69.

⁸⁶ **Narbay**, 2007, s.307.

⁸⁷ **Pashı, Ali**, Anonim Ortaklıkta Özel Denetçi Tayini, Bilgi Toplumunda Hukuk, Ünal Tekinalp'e Armağan, Cilt:I, s.611-647, 2003, s.625 vd.

⁸⁸ Bkz. TTK m.438.

⁸⁹ **Ayhan**, 2008, s.62.

⁹⁰ **Can, Mustafa Erdem**, Limited Şirket Ortağının Borçları ve Yükümlülükleri, Gazi Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi, Cilt:XV, Sayı:4, s.1-23, 2011, s.7.

⁹¹ **Poroy/Tekinalp/Çamoğlu**, 2010, s.1650.

alacaklar sermaye olarak konulamamaktadır. Dolayısıyla şirket ortaklığına sermaye olarak emeğin konulması kural olarak mümkün görünmemektedir.

6102 sayılı Türk Ticaret Kanunu'nun 578. maddesinde anonim şirket hükümlerine atıf yapılarak aynı sermayenin şirket merkezinin bulunduğu yerdeki ticaret mahkemesinde atanacak olan bilirkişilerce belirleneceği düzenlenmiştir. Dolayısıyla yetki bakımından yetkili mahkemenin belirlenmesi anonim şirket hükümlerine yapılan atıfla mümkün olacaktır.

1.2.3.2. Ek Ödeme ve Yan Edim Yükümlülüğü

Daha önce ortakların ek ödeme ve yan edim yükümlülüğü sorumlulukları yönelik mevzuatımızda bir düzenleme bulunmamakta idi. Doktrinde ise ortaklara yan edim yükümlülüklerinin yüklenebileceği kabul edilmekteydi⁹².

6102 sayılı Türk Ticaret Kanunu'nun 573. maddesinde ortakların şirket sözleşmesinde belirtilen ek ödeme ve yan edim yükümlülüklerinden sorumlu oldukları düzenlenmiştir. Bu yükümlülük, ilk olarak TTK ile mevzuatımızda yer almıştır.

Ek ödeme ve yan edim yükümlülükleri, TTK'nın 603 vd. maddelerinde düzenlenmiştir. Bu borcun doğması için ise şirket sözleşmesinde öngörülmesi ve 603. maddede belirtilen koşulların tamamlanması gerekmektedir. TTK'nın 577. maddesine göre bağlayıcı olması için şekil ve kapsamının şirket sözleşmesinde açıklanması gerekmektedir. TTK'nın 607. maddesine göre ise ilgili ortakların oybirliğiyle aldığı genel kurul kararıyla ek ödeme ve yan edim yükümlülüğünün sözleşmeye eklenmesi ya da var olanların artırılması mümkündür. Kanun ilgili ortak kavramıyla değişiklikten etkilenen ortakları kastetmiştir⁹³.

6102 sayılı Türk Ticaret Kanunu'nun 612. maddesine göre sermaye payları şirketçe iktisap edilirse bu borç, paylar şirketin elinde bulunduğu sürece istenememektedir. Borcun istenmesi için payların şirketin elinde olmaması gerekmektedir.

6762 sayılı Eski Ticaret Kanunu'nda ek ödeme düzenlenmesi yer almasa da sözleşmeyle bu yükümlülüğün getirilmesi yasaklanmamıştır⁹⁴. TTK'nın 603. maddesine göre ek ödeme yükümlülüğü, şirketin esas sermayesi ve kanuni yedek akçeler toplamının şirket zararını karşılayamaması halinde ortaya çıkmaktadır. Ek ödeme

⁹² **Baştuğ**, 1974, s.236, **Kayar**, **İsmail**, Limited Ortaklıkta Mali Durumun Bozulması ve Alınacak Tedbirler, Prof. Dr. Erdoğan Moroğlu'na 65. Yaş Günü Armağanı, s.305-338, 1999, s. 321.

⁹³ **Kendigelen**, 2011, s.452.

⁹⁴ **Kayar**, 1999, s.321.

yükümlülüğü ile ortaklara, şirkete nakdi ödemede bulunma borcunu yüklenmektedir.⁹⁵ Bu yükümlülük, esas sermaye payının itibari değerinin iki katını geçmeyecek tutarda olmalıdır⁹⁶. Bu tutar aşılsa mutlak butlan yaptırımına tabi tutulmalıdır. Dava yolu açık olmak üzere iç denetimin mümkün olup olmadığına bakılmalıdır. İç denetimin mümkün olmadığı durumlarda mutlak butlan yaptırımına tabi tutulması amacıyla yargısal denetim mekanizmaları çalıştırılmalıdır⁹⁷.

Eşit işlem ilkesi gereği her ortak kendi esas sermaye payına göre ek ödeme yükümlülüğünü yerine getirmelidir ancak bazı pay kategorilerine yüklenmesinde de sorun bulunmamaktadır. Ek ödeme yükümlülüğünün şirket sözleşmesinde açıkça belirtilerek tescil ve ilan edilmesi gerekmektedir. Eğer çıkarılmışsa bu durumda da payı temsil eden senetlerde gösterilmelidir⁹⁸.

Şartlar gerçekleştiği takdirde ek ödeme yükümlülüğünü müdürler istemektedir. Ek ödeme yükümlülüğünün, iflasın açılması ile muaccel hale gelir⁹⁹.

Ek ödeme yükümlülüğü kural olarak paya bağlı olduğundan ortaklığın bitmesiyle sona ermektedir¹⁰⁰. Ancak kötü niyetli ayrılmaların zararlarını engelleyerek alacaklıları koruma amacıyla ortağın ayrılma durumunun tescilinden itibaren iki yıllık süreçte şirket iflas ederse ayrılan ortak ek ödeme yükümlülüğünü yerine getirmesi istenebilmektedir¹⁰¹. Ayrılan ortağın ek ödeme yükümlülüğünü mevcut pay sahibi karşılarsa ayrılan ortak sorumluluktan kurtulmaktadır¹⁰².

Ek ödeme gerektiren koşulların ortadan kalkması halinde TTK'nın 605. maddesine göre bu ödeme ortağa kısmen ya da tamamen iade edilmelidir¹⁰³. İadeden sonra şirketin mali durumu yeniden bozulursa iade edilen tutar yeterliyse tekrar talep edilebilecektir. Fazlasının ise şirket sözleşmesiyle belirlenmesi gerekmektedir¹⁰⁴.

Kanunda ek ödeme yükümlülüğünün yerine getirilmemesi halinde bir yaptırım düzenlenmemiştir. Bu durum, ortağın çıkarılmasına haklı neden teşkil edebilecektir. Bu nedenle de yasal takip gerçekleştirilebilecektir.

⁹⁵ Ayhan, 2008, s.80.

⁹⁶ Bkz. TTK m.603 f.3.

⁹⁷ Can, 2011, s.15.

⁹⁸ Yıldız, 2007, s.190.

⁹⁹ Bkz. TTK m.603 f.2.

¹⁰⁰ Demirkapı, Ertan, Türk Ticaret Kanunu ve Türk Ticaret Kanunu Tasarısı Hükümlerine Göre Limited Ortaklıkta Payın Devri, İzmir 2008, Seçkin Yayıncılık, s.456.

¹⁰¹ Pulaşlı, 2011, s.2101.

¹⁰² Can, 2011, s.17.

¹⁰³ Yıldız, 2007, s.190.

¹⁰⁴ Can, 2011, s.17.

Şirketin menfaati için ortaklar bazı şeyleri yapma ya da yapmama yükümlülüğünde tutulabilmektedirler. Bu durum limited şirketlerin şahsi yönüne eğilimi göstermektedir. Şirketin altyapı, güvenlik, temizlik, taşıma hizmetleri ya da hammadde temini gibi durumları bazı paylara yüklenebilmektedir. Ancak bu durum bu pay sahiplerinin sermayeye emekleri ile katıldıkları anlamına gelmez. Emegın aktifleşmemesi durumundan hareketle sermayeye konu yapılamayacağı öğretide kabul edilmektedir. Buradaki husus kuruluş sermayesinin dışında kalan limited şirketin bazı işlerinin şirket ortaklarına yüklenebilmesini ifade eder¹⁰⁵.

6102 sayılı Türk Ticaret Kanunu'nun 606. maddesi gereği bu konudaki ölçüt ise edimin şirketin amaçlarının gerçekleşmesine katkı sağlayacak nitelikte olmasıdır. Şirket sözleşmesinde, esas sermaye payına yüklenen yan edim yükümlülüklerinin kapsamı, şartları vs. açıklanmalıdır. Genel kurul kararları ile daha detaylı düzenlemeler getirilebilmektedir. Yan edim yükümlülükleri paya bağlıysa devirle birlikte payı devralana geçerken ortağın şahsına bağlıysa payın devriyle sona ermektedir. Yani ortaklık sıfatının devredilmesi durumunda bu edim yükümlülüğü de sona erer¹⁰⁶.

Kural olarak yan edim yükümlülükleri karşılıksız olmadığı kabul edilir. Yan edim yükümlülüklerinin karşılıkları şirket sözleşmesinde belirtilmezse ya da uygun karşılıkları bulunmazsa ek ödeme yükümlülüğü hükümlere tabi olmaktadır¹⁰⁷.

Sözleşmede mevcut olan yan edim yükümlülükleri, ortakların oybirliği ile aldıkları kararlarla artırılabilir. Burada salt çoğunluk ya da nitelikli çoğunluk aranmamakta ve doğrudan oy birliği ile kararın alınabilmesinin mümkün olduğu belirtilmektedir. Dolayısıyla bu alandaki düzenlemelerin limited şirket için esaslı bir düzenleme içerdiği ve borç doğurduğu kabul edilir¹⁰⁸.

İrade serbestliği ilkesi gereği kişilerin kendileri aleyhine yükümlülük getiren sözleşmelerde söz sahibi olmaları gerekmektedir. İki taraflı borç yükleyen sözleşmelerde taraflardan birisinin iradesinin sakat olması durumunda ya da bu yönde irade beyan etmemesi durumunda sözleşmelerin geçersiz olduğu kabul edilir. Dolayısıyla şirket ortaklarının kendileri aleyhine borç yükümlülüğü doğuracak durumlarda söz sahibi olması ve gerekli gördükleri durumlarda kabul etmeme haklarının bulunması, TBK'nın genel işlem koşulları çerçevesinde değerlendirilmelidir.

¹⁰⁵ Pulaşlı, 2011, s.241.

¹⁰⁶ Demirkapı, 2008, s.449.

¹⁰⁷ Poroy/Tekinalp/Çamoğlu, 2010, s.1086.

¹⁰⁸ Can, 2011, s.21.

1.2.3.3. Bağıllık Yükümlülüğü

Bağıllık yükümünün temel görünümüleri sır saklama yükümlülüğü ile rekabet yasağıdır. Sır saklama yükümlülüğü, TTK'nın 613. maddesinde düzenlenmiştir. Buna göre ortaklar, şirket sırlarını saklamakla yükümlüdürler. Kanunda şirket sırrı kavramı tanımlanmamıştır. O yüzden bu kavram geniş yorumlanmalıdır. Şirketin faaliyet alanına giren ve ortakların bu faaliyetler dolayısıyla edindikleri ticari sırların tamamının bu kapsamda değerlendirildiği kabul edilir¹⁰⁹.

6102 sayılı Türk Ticaret Kanunu'nun 613. maddesine göre ortaklar, şirket menfaatlerine zarar verecek davranışlardan kaçınma yükümlülüğü altındadırlar. Kendilerine menfaat sağlamak için şirket amaçlarına zarar veren işlemler gerçekleştiremezler. Aksi halde işlemi yapan ortakların hukuki ve cezai sorumlulukları doğacaktır¹¹⁰.

Bağıllık yükümlülüğü rekabet yasağıyla aynı başlıkta düzenlenmiştir. Ortaklar, sadakat yükümlülüğüne uygun davranmak zorundadırlar¹¹¹. Bu yükümlülük, limited şirketin şahsi yönüyle alakalıdır. Her ne kadar limited şirketler şahıs şirketlerinden ayrı değerlendirilen şirketler olarak kabul edilse de bu noktada ortakların yükümlülüğü şahıs şirketlerine yaklaştırılmıştır.

Bağıllık yükümü, bütün ortaklarca yazılı olarak onaylanırsa kaldırılabilir. Şirket sözleşmesinde düzenlenirse ağırlaştırılmış nisapla genel kurul kararıyla da kaldırılabilir. Genel kurulda olumsuz oy veren ortağın karara karşı iptal davası açma hakkı bulunmaktadır¹¹².

Şirket sırları, şirketin özelliklerine göre belirlenmelidir¹¹³. Şirketin menfaati açısından gizli tutulması gereken bilgiler bu kapsamda değerlendirilebilmektedir¹¹⁴. Sır saklama yükümlülüğü şirket sözleşmesi ya da genel kurul kararı ile kaldırılamamaktadır ancak sınırlandırılabilir¹¹⁵.

Rekabet yasağı ise ETK'dan farklı şekilde TTK'da yer almıştır. TTK'da ortaklar ve müdürler için ayrı ayrı düzenleme yapılmıştır. TTK'nın 613. maddesinde şirket sözleşmesiyle, ortakların şirketle rekabet eden eylem ve işlemlerinden kaçınmalarının

¹⁰⁹ Bkz. TTK 613. madde gerekçesi.

¹¹⁰ Can, 2011, s.12.

¹¹¹ Karasu, Rauf, İdare Yetkisi Olmayan Ortağın Rekabet Yasağı, BATIDER, Cilt:XXII, sayı:3, s.141-174, 2004, s.165.

¹¹² Yıldız, 2007, s.186.

¹¹³ Can, 2011, s.12.

¹¹⁴ Nomer, Fusun, Anonim Şirkette Pay Sahibinin Sadakat Yükümlülüğü, İstanbul 1999, Beta Basım Yayın, s.74.

¹¹⁵ Bkz. TTK 613. madde gerekçesi.

düzenlenebileceği belirtilmiştir. Bu durum rekabet yasağı için ön şartın şirket sözleşmesinde yer almak olduğunu ortaya koymaktadır. Belirsizliğin önüne geçilmesi amacıyla sözleşmede rekabet yasağının sınırları belirlenmelidir. TTK'nın 626. maddesine göre şirket müdürleri bakımından asıl olan bu yasağın var olmasıdır.

Rekabet yasağında önemli olan durum ortağın şirketle rekabet hâlinin şirket menfaatlerine zarar verip vermeyeceğidir¹¹⁶. Şirket sözleşmesinde rekabet yasağı soyut şekilde yer aldıysa dürüstlük kuralına uygun olarak şirketin amaç ve faaliyet alanı gözetilerek sınırlandırma yapılmalıdır¹¹⁷.

1.2.3.4.Haksız Alınan Kâr Payını İade Etme Borcu

Ortaklar, kural olarak esas sermaye payının itibari değeriyle ek ödeme yükümlülüklerinin itibari değere eklenmesiyle oluşan değer doğrultusunda kâr payı alma hakkına sahiptirler. Kâr payı alma hakkı TTK'nın 608. maddesinde düzenlenmiştir. Bu pay, net dönem kârı ile bunun için ayrılan yedek akçelerden dağıtılabilmektedir. Haksız kâr veya gerçek olmayan kâr halleri, anonim şirket hükümleri uygulanarak tespit edilmektedir¹¹⁸.

Haksız kâr, kâr olmadığı halde ayrılan ya da ayrılması gereken yedek akçeler ayrılmadan dağıtılan kârdır. Haksız kâr payının oluşması için, genel kurulun kâr payı dağıtım kararı üzerine belirlenen bedelin ortağın malvarlığına fiilen geçmesi gerekmektedir¹¹⁹.

6102 sayılı Türk Ticaret Kanunu'nun 611. maddesinde, haksız kârın iade edilmesi gerektiğini düzenlemiştir. Ortaklar veya müdürler iyi niyetliyse bu durumda alacaklıların hakları kadar olan kısmı iade etmekle yükümlüdürler. Burada esas olan iyi niyetin varlığıdır. Kötü niyetle hareket eden ortak ya da müdürlerin sorumlulukları ayrı değerlendirilir¹²⁰. İade talep edecek olan şirkettir.

Haksız kâr, kanun ya da şirket sözleşmesine aykırılık halinde ortaya çıkmaktadır¹²¹.

Limited şirketin haksız alınan kârı geri alma hakkı kanunda belli bir zamanaşımı süresine bağlanmıştır. Buna göre; haksız alınan kârın alındığı tarihten itibaren beş yıl, iyi niyet varsa iki yıllık zamanaşımı süresi mevcuttur.

¹¹⁶ Karasu, 2004, s.156.

¹¹⁷ Karasu, 2004, s.164.

¹¹⁸ Poroy/Tekinalp/Çamoğlu, 2010, s.1682.

¹¹⁹ Eriş, 2010, s.3443.

¹²⁰ Eriş, 2010, s.3444.

¹²¹ Poroy/Tekinalp/Çamoğlu, 2010, s.1682.

Genel kurulca dağıtım kararı verildiğinden haksız kârın belirlenmesi için bu kararın iptali ya da başka bir kararla tevili gerekmektedir¹²².

6102 sayılı Türk Ticaret Kanunu'nun 533. maddesine göre ortaklara, koydukları sermaye için faiz verilemez. TTK'nın 609. maddesinde de esas sermayeye ve ek ödemelere faiz verilemeyeceği düzenlenmiştir. Şirket sözleşmesiyle hazırlık dönemi faizi ödenmesi öngörülebilecektir. Bu durumda anonim şirket hükümleri limited şirkete de uygulanabilecektir. Ancak, ortak ya da ortaklar şirkete borç verirse, bu meblağa faiz uygulanması mümkündür¹²³.

1.2.3.5. Kamu Borçlarından Doğan Sorumluluk

Limited şirket ortakları, yalnızca şirkete karşı sorumlu olmaları kuralına istisna olarak şirketten alınamayan kamu borçlarından sermaye payları oranında doğrudan sorumludurlar¹²⁴. Bu durum AATUHK'nın "Limited şirketlerin amme borçları" başlıklı 35. maddesinde ifade edilmiştir. Ödenmeyen borçlar nedeniyle ortakların bu kanuna göre takibe tabi tutulmaları mümkün kılınmıştır.

Devlet, il özel idareleri ve belediyelere ait alacaklar AATUHK' nın 1. maddesine göre kamu alacağıdır. Şirketten tahsil edilemeyen ya da tahsil edilemeyeceği anlaşılan kamu borçlarından ortaklar müştereken sorumludurlar.

Burada özel hukuktan bağımsız olarak getirilen düzenlemeler limited şirketlerin aleyhine hükümler getirmektedir. Devlet alacaklarının öncelikli tahsil edilmesi esasına dayanan bu ilke gereği şirket ortaklarının sınırlı sorumluluğunun genişletildiği görülmektedir. Esasen sermayeye katılım paylarına göre sınırlı ölçüde sorumlulukları mevcut olan ortakların, şirketin kamu otoritesine karşı borçlarından doğan sorumlulukları arttırılmıştır.

Amme Alacaklarının Tahsili Usulü Hakkında Kanunun 35. maddesine göre ortak, şirketteki payını devrederse, devir öncesi kamu borcundan devreden ve devralan müteselsilen sorumlu olmaktadır.

¹²² Eriş, 2010, s.3443.

¹²³ Can, 2011, s.12.

¹²⁴ Yanlı, Veliye, Limited Şirketlerin Amme Borçlarından Dolayı Ortakların Sorumluluğu, Prof. Dr. Erdoğan Moroğlu'na 65. Yaş Günü Armağanı, s.743-768, 1999, s.743.

İKİNCİ BÖLÜM LİMİTED ŞİRKETLERDE

ve

DİĞER ŞİRKETLERDE ORTAĞIN ÇIKMASI

Limited şirketlerde ortağın şirketten çıkması konusuna geçmeden önce çıkma kavramından kısaca bahsetmek gerekmektedir.

Özel hukuk sözleşmelerinde kural olarak irade serbestisi esas olduğundan kanunda belirtilen sınırlar dâhilinde sözleşme yapma ve sözleşmeyi sona erdirmeye serbestisi bulunmaktadır. Şirketin menfaati gereği bazen ortakla şirket arasındaki ilişki sonlandırılabilir. Ortağın şirketten ayrılması, çeşitli şekillerde olabilmektedir¹²⁵. Kanunla, ortağın kendi iradesiyle, şirket iradesiyle ya da karşılıklı irade uyuşmasıyla ayrılma gerçekleşebilmektedir. Çalışmamızın konusu olan çıkma çıkarılma durumları da birer ayrılma halidir.

Ortağın kendi iradesiyle şirketle olan bağlantısını koparması durumu çıkma olarak ifade edilmektedir. Çıkma durumunda kişinin ortaklık sıfatı sona ermektedir¹²⁶.

Çıkma kurumunun esası, ortaktan ileriye yönelik olarak ortaklık ilişkisini devam ettirmesinin beklenemeyeceği hallerde hakkaniyete aykırı olmayacak biçimde ortaklık ilişkisinin sona erdirilmesidir. Ortağın iradesinin uygun bir şekilde alınması ve şirketin iradesi ile uyuşması durumunda çıkmanın hukuki sonuçları doğmuş olacak ve taraflar bakımından bazı değişiklikler meydana gelecektir¹²⁷.

2.1. Limited Şirketlerde Ortaklıktan Çıkma Halleri

Limited şirketler, karma yapıdadır. Şahsi yönü de sermaye yönü de mevcuttur. Aksi şirket sözleşmesinde öngörülmedikçe; ortağa pay devri ile kendi arzusuyla ortaklık sıfatını sonlandırma imkânı ya da şirketten ayrılmasını güçleştirecek bir bağlılık verilmemiştir. Limited şirketlerde ortaklara çıkma hakkı konusunda yetki verilmedikçe ortakların tek taraflı irade beyanları ile ortaklıktan ayrılmaları mümkün değildir¹²⁸.

6762 sayılı Eski Ticaret Kanunu'nda limited şirketlerde ortağın çıkması ve çıkarılması durumu 551. maddede düzenlenmiştir. Bu maddede çıkma hakkının şirket sözleşmesinde düzenlenebileceği belirtilmiş, haklı sebeple çıkmaya da yer verilmiştir.

¹²⁵ **Baştuğ, İrfan**, Limited Şirkette Ortağın Çıkma ve Çıkarılması, İzmir 1966, Ege Üniversitesi Matbaası, s.5.

¹²⁶ **Arslanlı, Halil**, Kollektif ve Komandit Şirketler, 2. Baskı, İstanbul 1960, Vedat kitapçılık, s.375.

¹²⁷ **Gözüyeşil, Fevzi Fırat**, Limited Şirketlerde Çıkmaya Katılma, Gazi Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi, Sayı:1-2, s.663-681, 2013, s.665.

¹²⁸ **Gürpınar, Bünyamin**, Limited Şirkette Çıkma ve Çıkmaya Katılma, Gazi Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi, Sayı:2, s.73-101, 2016, s.80.

6102 sayılı Türk Ticaret Kanunu'nda limited şirketlerde ortağın şirketten çıkması bazı şartlara tabi kılınmıştır. ETK'ya göre ayrıntılı düzenlemeler bulunmaktadır¹²⁹.

Kanunda, çıkma hali, çıkarılma hali ve haklı sebeple şirketin feshi hali ayrı başlıklar altında düzenlenmiştir. Ayrılma akçesi ve muacceliyetine dair hükümler ile çıkmaya katılma durumu da yer almaktadır¹³⁰.

6102 sayılı Türk Ticaret Kanunu'nun 638. maddesine göre limited şirketlerde ortaklar şirket sözleşmesinde öngörülen sebeplerle, haklı sebeplerle ya da diğer ortakların muvafakatiyle şirketten çıkabilmektedirler. Bu sebeplerin dışında limited şirketlerden çıkma mümkün değildir. Sınırlı sayı ilkesine göre kabul edilen bu sebepler, şirketin devamını ve ortakların menfaatini korumayı amaçlamaktadır¹³¹.

Çıkma hakkının hangi durumlarda söz konusu olabileceği TTK'nın 638. maddesinde düzenlenmiştir.

Birincisi, TTK'nın 638.maddesinin birinci fıkrasına göre, ortağın çıkma hakkının şirket sözleşmesiyle düzenlenmesidir. Öncelikle şirket sözleşmesinde ortaklara çıkma hakkının tanınması durumunda ortaklar bu haklarını serbest bir şekilde kullanabileceklerdir.

İkinci olarak, TTK'nın 638. maddesinin ikinci fıkrasına göre ortak, haklı sebeplerin varlığı halinde mahkeme yoluyla şirketten çıkabilmektedir. Haklı sebep durumunun, objektif olarak dış dünyadan görülebilir olması gerekmektedir. Dar yorumlanan bu hakkın kullanılması için haklı sebebin esaslı bir gerekçeye dayanması gerekmektedir. Haklı sebep, şirket ortaklarından birisiyle ilgili olabileceği gibi, ortaklar arasındaki ilişkilerde de karşımıza çıkabilir¹³² ya da kişilikler ile ilgisi olmayan maddi olgulara dayanabilir¹³³.

6762 sayılı Eski Ticaret Kanunu'nda olduğu gibi genel kurul kararı ya da diğer ortakların muvafakatiyle ortağın şirketten çıkması durumu TTK'da öngörülmemiştir. Ancak genel hükümlere bakılarak TTK'nın 141. maddesindeki şirket birleşmeleri ve 202. maddesindeki bağlı şirketlerin pay sahipleri hakkındaki düzenlemeler, limited şirketlerde de uygulama alanı bulabilecektir. Öğretide, genel hükümler çerçevesinde bu hükümlerin, limited şirketlerden çıkma aşamasında da uygulanabileceği kabul

¹²⁹ Pulaşlı, 2011, s.107.

¹³⁰ Bkz. TTK 636-642. maddeler vd.

¹³¹ Öztürk Dirikkan, Hanife, Limited Şirket Ortağının Ayrılması ve Ayrılma Payı, Ankara 2005, Yetkin Basım Yayın Dağıtım, s.29.

¹³² Gürpınar, 2016, s.86.

¹³³ Yıldız, 2007, s.156.

edilmektedir. Dolayısıyla diğer ortakların muvafakatının olması halinde ortağın limited şirketten çıkması mümkündür¹³⁴.

Yukarıdaki açıklamalar doğrultusunda limited şirketlerde ortaklıktan çıkma hallerini ayrı ayrı başlıklar halinde inceleyeceğiz.

2.1.1. Şirket Sözleşmesinden Doğan Çıkma Hakkının Kullanılması

Limited şirketten çıkma hakkı şirket sözleşmesinde öngörülebilir veya bu hakkın kullanılması belirli şartlara bağlanabilir. Bu hüküm ve şartlar dâhilinde her ortak çıkma hakkını kullanabilir¹³⁵.

Limited şirketlerde şirket ana sözleşmesinin düzenlenmesindeki serbestlikler, uygulamada bu şirket türünün tercih edilmesinde etkili olmuştur. Ancak TTK'nın 579. maddesine göre sözleşme serbestisi, sözleşmede yer alması zorunlu kayıtlar ve yer almaması gereken kayıtlarla sınırlandırılmıştır. Bu kayıtlar da kanunda öngörülmektedir.

6102 sayılı Türk Ticaret Kanunu'nun 638. maddesinde şirket ana sözleşmesi ile limited şirket ortağına çıkma hakkı tanınabileceği ve yine ana sözleşmeyle bu hakkın belli şartlarla sınırlandırılacağı düzenlenmiştir. Ortağa sözleşmeyle tanınabilecek olan çıkma hakkı kurucular tarafından şirketin kuruluşu sırasında sözleşmeye konulabilecektir. Bu hak, sonradan ana sözleşme değişikliği yapılarak da ana sözleşmeye eklenebilmektedir. Sözleşmesel kazanılmış hak sayılabilecek çıkma hakkı ancak ilgili ortakların muvafakatiyle kaldırılıp sınırlandırılabilir¹³⁶.

Kanaatimizce, şirketin kuruluşunda, kurucular tarafından çıkma hakkı şirket ana sözleşmesinde belirtilirse bütün ortakların bu hak için bilgisi ve muvafakati olmuş olacaktır. Bu durum, çıkma hakkının etkin olarak kullanılabilmesi ve bu hak nedeniyle ortaya çıkabilecek uyuşmazlıkların asgari seviyede tutulması bakımından önem arz etmektedir. Sonradan şirkete katılan ortaklar da bu hakkın tanındığını bilerek şirkete katılacaklardır.

Çıkma hakkına dair sınırlamalar, kazuistik olarak sayılamamaktadır. Bu sınırlamalar ancak ortakların isteklerine göre belirlenebilecektir¹³⁷.

Şirket ana sözleşmesinde şartsız şekilde de çıkma hakkı tanınabilir¹³⁸. Ancak bu durumun şirket ve diğer ortaklar bakımından bazı sakıncaları olabilecektir. Kendi

¹³⁴ **Taşdelen, Nihat**, 6102 Sayılı Türk Ticaret Kanunu'na Göre Limited Ortaklıklarda Çıkma Çıkarılma ve Fesih, Ankara 2012, Yetkin Basım Yayın Dağıtım, s.190.

¹³⁵ **Kayışhan/Yasan**, 2017, s.266.

¹³⁶ **Öztürk Dirikkan**, 2005, s.34.

¹³⁷ **Baştuğ**, 1966, s.38.

isteğiyle şartsız şekilde çıkma hakkını kullanan ortağa ödenen ayrılma akçesi, alacaklıların nihai teminatı olan şirket malvarlığını tehlikeye sokabilecektir¹³⁹.

Çıkma hakkı hususunda şirket ana sözleşmesinde şekle ve esasa ilişkin kayıtlar yer alabilecektir. Kanunda bu noktada sınırlama yapılmamıştır. Şirket ana sözleşmesinde, çıkma hakkının hangi usullerle ne şekilde kullanılacağı düzenleme altına alınabilir. Örneğin, çıkma hakkının doğumundan itibaren belli ihbar süresiyle kullanılma zorunluluğu şirket sözleşmesiyle getirilebilecektir¹⁴⁰.

Şirket ana sözleşmesine çıkma ile ilgili kısıtlayıcı hükümler konulmak suretiyle şirketin sıkıntıya düşmesi engellenebilecektir. Belirlenecek süre içerisinde şirketin kendini çıkma durumuna hazırlamasına imkân sağlanmış olacaktır. Bununla birlikte çıkma hakkının bir sonraki hesap yılında hüküm ifade edeceği de düzenlenebilmektedir. Çıkma hakkının belirli zamanlarda kullanılması da yasaklanabilir. Yasa koyucu bu konuda limited şirketlerin kuruluş sözleşmelerine geniş bir yetki alanı bırakmış ve şirketin menfaatinin korunması için gerekli düzenlemeleri yapmasına imkân tanımıştır¹⁴¹.

Kanunda çıkma hakkının bildirimine dair herhangi bir şart öngörülmediğinden kural olarak şekil şartı gerekmeksizin bildirim yapılabilecektir¹⁴². Kanunda çıkma hakkına dair bildirim gerekliliğinden de bahsedilmemiştir. Ancak çıkma hakkı önemli sonuçlar doğurduğundan doktrinde çıkma bildiriminin sözlü ya da zımni olması kabul görmemektedir¹⁴³.

Şirket ana sözleşmesinde çıkmaya ilişkin şartlar getirilebileceği gibi çıkma bildirimine dair şartlar da getirilebilir. Örneğin; şirket ana sözleşmesinde çıkma bildiriminin noter vasıtasıyla yapılması gibi iradi şekil şartı belirlenirse bu şart gerçekleşmeksizin yapılacak olan bildirimler TBK'nın 17. maddesi gereği iradi şekil şartlarına uyulmadığından geçersiz sayılacaktır.

Yukarıda da değinildiği gibi şirket sözleşmesinde çıkma hakkının esasına ilişkin kayıtlar da yer alabilmektedir. Kural olarak çıkma sebepleri sınırlı şekilde sayılmasa da çıkma hakkının doğumuna neden olabilecek durumlar belirtilebilecektir. Şirketin faaliyetleri nedeniyle, organları nedeniyle, ekonomik durumu nedeniyle ya da ortağa

¹³⁸ Poroy/Tekinalp/Çamoğlu, 2010, s.1677.

¹³⁹ Taşdelen, 2012, s.176.

¹⁴⁰ Baştuğ, 1966, s.35.

¹⁴¹ Arslanlı/Domaniç, 1989, s.768.

¹⁴² Pulaşlı, 2011, s.110.

¹⁴³ Baştuğ, 1966, s.34.

bağlı sebeplerden dolayı çıkma hakkı ortaya çıkabilecektir. Esasa dair kayıtların haklı sebep niteliğinde ya da derecesinde olması gerekmez¹⁴⁴.

Şirket ana sözleşmesinde çıkma hakkı, çıkan ortağın payının devri gibi durumlarla bağlantılı hale getirilebilmektedir¹⁴⁵.

Şirket ana sözleşmesi ile ortağa, şirketin mali durumlarından dolayı çıkma hakkı tanınabilir. Bu durumda ortak, şirketin ekonomik durumuna karşı güvence altına alınmış olacaktır. Örneğin, şirketin belli kâr durumunun altında kalması, yatırımların ya da iktisadi hedeflerin beklenildiği gibi olmaması gibi durumlarda ortağa çıkma imkânı sağlanabilecektir. Her ne kadar böyle bir düzenleme ortakları koruyucu nitelikte bulunsa da, bu düzenlemeler belirli şartlarla sınırlandırılmadığı takdirde şirketi bulunduğundan daha zor konuma getirebilecektir. Bu nedenle mali duruma ilişkin konulabilecek düzenlemelerde belirli sınırlandırmaların bulunması mecburidir. Şirket eğer sadece bir bilanço dönemi içinde mali sıkıntıya girdiyse böyle bir durumda çıkma hakkı tanınması dürüstlük kuralına aykırılığı beraberinde getirecektir. Dolayısıyla çıkma hakkının kullanılmasında mahkeme kararının, dürüstlük kuralına uygun olarak verileceği karinesinden hareketle, çıkmak isteyen ortağın aleyhine sonuçlanabileceği öngörülebilir.

Şirketin idari yapısı, şirket müdürlerini ve genel kurulu kapsamaktadır. Şirketin idari yapısı ya da organları değiştiği takdirde de ortağa şirketten çıkma hakkı şirket sözleşmesiyle tanınabilir. Örneğin, kıdemli bir müdürün değişmesi ya da genel kuruldan herkesçe bilinen varlıklı bir kişinin eksilmesi gibi hususlar çıkma sebebi yapılabilecektir¹⁴⁶.

Çıkma durumu sadece şirketle ilgili olmayabilir. Bazen ortağın kendi kişisel durumu da çıkmayı gerektirebilmektedir. Şirket ana sözleşmesinde ortağın durumu nedeniyle şirketten çıkma hali de düzenlenebilir. Örneğin, ortağın kendi başına gelen sağlık vb. nedenler ile bazı yükümlülüklerini yerine getirmesinin imkânsızlaşması ortağın çıkmasına sebep olarak sözleşmede yer alabilecektir. Hatta ortağın kişisel sebeplerinin şirketle ya da ticaretle hiçbir alakasının olmaması durumunda dahi çıkma sebebi yapılması mümkündür¹⁴⁷.

¹⁴⁴ Öztürk Dirikkan, 2005, s.32.

¹⁴⁵ Poroy/Tekinalp/Çamoğlu, 2010, s.1677.

¹⁴⁶ Arslanlı/Domaniç, 1989, s.767.

¹⁴⁷ Gürpınar, 2016, s.86.

6762 sayılı Eski Ticaret Kanunu zamanında doktrinde, sadece bazı ortaklara çıkma hakkı tanınmayacağı belirtilmiştir¹⁴⁸. TTK'da bu konu açık bırakıldığından doktrinde yeniden tartışma konusu yapılmıştır.

Doktrinde, ETK zamanındaki düşünceler kabul görmüş ve TTK'nın 639. maddesinde düzenlenen çıkmaya katılma müessesinde eşit işlem ilkesi gereği ayırım gözetilmemesi gerektiği belirtildiğinden, yorum yoluyla çıkma müessesinde de bazı ortaklara çıkma hakkının tanınıp bazılarının tanınmamasının mümkün olmadığı kabul edilmiştir¹⁴⁹.

Kanunda çıkma bildirimine dair herhangi bir şekil şartı öngörülmediğinden şirket ana sözleşmesiyle ortağa tanınmış olan çıkma hakkı, ortağın şirkete ulaştıracağı tek taraflı irade beyanıyla kullanılabilir¹⁵⁰.

Çıkma bildiri, bozucu yenilik doğuran haklardandır. Çıkmanın sonuçları geleceğe etkili doğmaktadır¹⁵¹. Bu yönüyle feshe benzemektedir. Borçlar hukukundaki fesih bildiri, çıkma durumuna da uygun düştüğü oranda uygulanabilmektedir¹⁵².

6102 sayılı Türk Ticaret Kanunu'nda bu alanda düzenleme yapılmaya da doktrinin de kabulüne göre bildirimle kullanılabilir olan çıkma hakkında dürüstlük kuralına uygun olarak bildirim yapılması gerekmektedir¹⁵³. Ortaklar çıkma bildirimlerini şirket müdürlerine iletmelidir¹⁵⁴. Çıkma bildiri, şirkete ulaştığı andan itibaren hüküm ve sonuç doğurmaya başlar¹⁵⁵. Bununla beraber şirket ana sözleşmesinde süreye dair kayıt mevcutsa, çıkma bildiriminin hukuki sonuçları sözleşmede belirtilen sürede doğacaktır¹⁵⁶.

Çıkma bildirimini alan şirket bu bildiri değerlendirecektir. Şartlar gerçekleşmediyse ya da beyan geçerli görülmezse şirket tarafından ortağın çıkma durumu dava edilebilmektedir¹⁵⁷.

Dava edildikten sonra çıkma hakkında mahkemece karar verilene kadar ortağın çıkma talebi askıda kalmaktadır¹⁵⁸. Eğer mahkeme, çıkma bildiriminin geçerliliğine

¹⁴⁸ Öztürk Dirikkan, 2005, s.32.

¹⁴⁹ Pulaşlı, 2011, s.109.

¹⁵⁰ Baştuğ, 1966, s.39.

¹⁵¹ Yanlı, Veliye, Limited Şirketlerde Payın Şirket Tarafından Edinilmesinde Şekil, Bilgi Toplumunda Hukuk-Ünal Tekinalp'e Armağan, Cilt:I, s.673-693, 2003. s.684.

¹⁵² Baştuğ, 1966, s.40.

¹⁵³ Baştuğ, 1966, s.41.

¹⁵⁴ Pulaşlı, 2011, s.110.

¹⁵⁵ Yanlı, 2003, s.684.

¹⁵⁶ Baştuğ, 1966, s.42.

¹⁵⁷ Yıldız, 2007, s.155.

¹⁵⁸ Tekinalp, 2013, s.491.

hükmederse bu durumda çıkma bildirimini mahkeme kararından itibaren değil, şirkete iletildiği tarihten itibaren hüküm ve sonuç doğuracaktır¹⁵⁹.

2.1.2. Haklı Sebep ile Çıkma Hakkı

Şirket sözleşmesinde çıkma hakkı düzenlenmemiş olsa dahi her ortak yine de haklı sebeplerin varlığını ileri sürerek şirketten çıkmasına karar verilmesini mahkemeden isteyebilir¹⁶⁰.

6102 sayılı Türk Ticaret Kanunu'nun 638. maddesine göre limited şirket ortakları haklı sebeplerle çıkma haklarını kullanabilirler. Bu çıkma hakkının kaynağı kanundur. Şirket ana sözleşmesinde haklı sebeple çıkmaya dair düzenleme bulunması gerekmemektedir.

Haklı sebeple çıkma hakkı, vazgeçilmez haklardandır. Haklı sebeple çıkma hakkı sınırlandırılmaz, kaldırılmaz. Şirket ana sözleşmesinde bu konuda aksine bir düzenlemenin yapılması ya da hükmün esas alınması mümkün değildir¹⁶¹.

6102 sayılı Türk Ticaret Kanunu'nda limited şirketler hususunda haklı sebep kavramı tanımlanmamış, nelerin haklı sebep kavramı içerisinde yer alabileceği de örneklendirilmemiştir¹⁶². Bu durumun nedeni ise haklı sebepler bakımından genel bir kuralın belirlenememesidir¹⁶³.

Her somut olay bakımından haklı sebep durumu hem objektif hem de subjektif olarak değerlendirilmelidir¹⁶⁴. Değerlendirme, TMK'nın 4. maddesine göre hâkimin takdir yetkisi çerçevesinde yapılmalıdır. Bu konuda yasa koyucu hâkime geniş bir takdir yetkisi sunmaktadır¹⁶⁵.

Haklı sebep, ahde vefa ilkesinin istisnalarından biri olarak karşımıza çıkmaktadır¹⁶⁶. Ortada haklı sebep varsa ortağın şirket ana sözleşmesi ile bağlı kalması beklenilemez¹⁶⁷.

Yargıtay'ın farklı tarihlerdeki kararlarında haklı sebebin varlığı hususunda çeşitli kabuller bulunmaktadır. Örneğin; bir kararında davacı ortağın şirketin iştiğal

¹⁵⁹ Yanlı, 2003, s.685.

¹⁶⁰ Kayıhan/Yasan, 2017, s.266.

¹⁶¹ Karayalçın, 1973, s.385.

¹⁶² Çamoğlu, 2008, s.10.

¹⁶³ Çamoğlu, 2008, s.22.

¹⁶⁴ Baştuğ, 1974, s.223.

¹⁶⁵ Yasaman, Hamdi, Türk Ticaret Kanunu Tasarısında Hâkimin Genişleyen Rolü, BATIDER, Cilt:XXV, Sayı:4, s.73-94, 2009, s.94.

¹⁶⁶ Öztürk Dirikkan, 2005, s.41.

¹⁶⁷ Çamoğlu, 2008, s.55.

konusu bakımından bilgi yetersizliğinin olmasının haklı sebep sayılmayacağını belirtirken şirket müdürünce ortağa bilgi verilmemesini haklı sebep olarak görmüştür¹⁶⁸.

Başka bir kararda ise davacının çıkma isteminin tüm gerekçelerinin teker teker incelenmesi gerektiği belirtilerek davalı olan şirketin kâr dağıtmamasının çıkma gerekçesi sayılabileceğini kabul etmiştir¹⁶⁹.

Kanunda açıkça tanımlanmadığı için haklı sebep kavramı doktrinde tanımlanmaya çalışılmıştır. Bu tanımlamalardan yola çıkarak haklı sebep kavramını tanımlayacak olursak; bir hukuki ilişkinin devamını çekilmez duruma getiren, bozucu yenilik doğuran bildirimle ya da davayla bu hukuki ilişkiyi bitirme veya değiştirmeyi haklı gösteren hukuki sebeplere denilmektedir¹⁷⁰.

6102 sayılı Türk Ticaret Kanunu'nun kolektif şirketlerin sona ermesine ilişkin 245. maddesinde haklı sebepler başlığı altında haklı sebebin tanımı yapılmıştır. Bu maddede haklı sebep hallerine örnekler verilmiştir. Bu madde, haklı sebep kavramı bakımından genel hüküm niteliğinde sayılabilecektir. Maddede haklı sebep; şirketin kuruluşuna neden olan fiili ya da kişisel nedenlerin, şirketin faaliyet konusunun elde edilmesini imkânsız hale getirecek ya da güçleştirecek biçimde ortadan kalkması olarak ifade edilmektedir. Haklı sebebin maddede sayılan örneklerine bakacak olursak;

-Ortağın, şirketin yönetim işlerinde veya hesaplarının çıkarılmasında şirkete ihanet etmiş olması,

-Ortağın kendisine düşen görevleri yerine getirmemesi,

-Ortağın kendi menfaatleri için şirketin ticaret unvanını ya da mallarını kötüye kullanması,

-Ortağın şirket bakımından gereken yeteneklerini ve ehliyetini kaybetmesidir¹⁷¹.

Ortağın haklı sebeple çıkma hakkını kullanması, son çare olarak düşünülmelidir. Şirketin ve ortağın menfaatini sağlayabilecek başka durumlar mevcutsa öncelikle o durumlara gidilmelidir¹⁷².

Haklı sebepler noktasında önemli olan, şirketin ortağın devamı bakımından yeterli gerekçe gösterememesi ve ortağın şirkette devamının ortak bakımından çekilmez

¹⁶⁸ Bkz. Yargıtay 11. Hukuk Dairesinin 01.10.2014 tarih ve 2014/8798 Esas, 2014/4978 Karar sayılı kararı.

¹⁶⁹ Bkz. Yargıtay 11. Hukuk Dairesinin 12.03.2015 tarih ve 2014/18091 Esas, 2015/3405 Karar sayılı kararı.

¹⁷⁰ Çamoğlu, 2008, s.23.

¹⁷¹ Şahin, Ayşe, Limited Şirkette Ortağın Ortaklıktan Çıkması ve Çıkarılması, 6102 Sayılı Yeni Türk Ticaret Kanunu'nu Beklerken 10-11-12 Mayıs 2012 Sempozyumu, Marmara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Hukuk Araştırmaları Dergisi Özel Sayı, Cilt:18, Sayı:2, s.851-858, 2012, s.852.

¹⁷² Baştuğ, 1966, s.46.

hale gelmesi, beklenememesidir. Yani çıkma talebinde bulunan ortağın şirkette kalması o ortak için imkânsız hale geldiği takdirde haklı sebebin varlığı kabul edilir¹⁷³.

Haklı sebepler, şirketten, diğer ortaklardan, ülkenin genel durumundan veya ortağın kendi şahsi durumuyla ilgili olabilmektedir¹⁷⁴. Haklı sebep sayılabilecek durumlara örnekler vermek gerekirse; şirketin faaliyet konusunu değiştirmesi, ortakların karşılayamayacağı büyüklükteki esas sermaye artırımları, kâr dağıtımında haksızlık yapılması, bazı borçların şirket defterine kaydedilmemesi vb.

Limited şirketlerde şirket sözleşmesinde nelerin haklı sebep sayılabileceği gösterilmiş olabilir. Bu şekildeki düzenlemelerde ortağın sayılan sebeplerden birine ya da birkaçına dayanarak haklı sebeple çıkmak istemesi durumunda bu talep, mahkeme tarafından kabul edilmelidir¹⁷⁵.

Ortakların limited şirketten haklı sebeple çıkma talep edebilmesi için tamamen kusursuz olması gerekmemektedir. Ancak kabul etmek gerekir ki eğer ortak kendi ağır kusuru ya da kastıyla bu haklı sebebe neden olduysa, haklı sebebe dayanarak çıkma hakkını kullanamayacaktır. Ortağın kendi kusurundan faydalanarak çıkabilmesi, haklı sebeple çıkma düzenlemesine ve hakkaniyete aykırılık teşkil edecektir. Bu yüzden ortağın kusurunun da mahkemece değerlendirilmesi gerekmektedir¹⁷⁶.

6102 sayılı Türk Ticaret Kanunu'nun 638. maddesinde, haklı sebeple çıkma hakkının dava yoluyla kullanılabilmesi belirtilmiştir. Ancak ortak bu yola gitmeden önce şirkete çıkma talebini iletebilmektedir. Bu konuda yasa koyucu çıkmak isteyen ortağa seçimlik hak sunmuştur¹⁷⁷.

Dava yoluna başvurulması halinde, kanunda haklı sebep hallerinin açıkça belirtilmemiş olması nedeniyle, bu konuda şirket ana sözleşmesinde de açık bir belirleme yer almıyorsa durumun niteliğine göre hâkim tarafından takdir yetkisi kullanılarak dava sonuçlandırılacaktır¹⁷⁸.

Mahkeme istem olduğu takdirde, dava boyunca davacının ortaklıktan kaynaklı hak ve borçlarından bazılarının ya da tamamının dondurulmasına veya davacı ortağın durumunu teminat altına almak için başkaca önlemlere karar verebilecektir¹⁷⁹.

¹⁷³ Öztürk Dirikkan, 2005, s.43.

¹⁷⁴ Taşdelen, 2012, s.183.

¹⁷⁵ Baştuğ, 1966, s.53.

¹⁷⁶ Öztürk Dirikkan, 2005, s.45.

¹⁷⁷ Pulaşlı, 2011, s.119.

¹⁷⁸ Çevik, 2003, s.244.

¹⁷⁹ Bkz. TTK m.638 f.2.

Ortak, haklı sebeple çıkma talebini ticari dava yoluyla kullanabilmektedir. TTK'nın 4. maddesine göre ticari davalar hukuk mahkemelerinde görülmektedir. TTK'nın 5. maddesine göre haklı sebeple çıkma davası bakımından görevli olan mahkeme asliye ticaret mahkemesidir.

6100 sayılı Hukuk Muhakemeleri Kanunu'nun 14. maddesine göre, haklı sebeple çıkma davasında yetkili mahkeme, şirket merkezinin bulunduğu yer mahkemesidir.

Haklı sebeple çıkma konusundaki uyuşmazlığın, hakem tarafından çözüme kavuşturulacağı hususunda şirket sözleşmesinde düzenleme yapılabilmesine engel bir düzenleme yoktur.

Haklı sebeple çıkma davası açıldıysa, bu davanın davacı tarafı şirketten çıkma iradesini ortaya koyan ortaktır. Ortak, davayı kendisi ya da temsilcisi aracılığıyla açıp sürdürebilmektedir. Şirketteki bir payda birden çok ortak mevcutsa bu ortakların birinin çıkma talebi dava açma bakımından yeterli değildir. Paydaki ortakların tamamının birlikte çıkma iradeleri ile dava açmaları gerekmektedir¹⁸⁰. Bir payın ortakları, tek temsilci ile de bu iradelerini ortaya koyabileceklerdir. Ortağın haklı sebeple çıkma davasındaki davalı taraf ise limited şirket tüzel kişiliğidir. Açılan davalar ortaklara karşı değil doğrudan limited şirkete karşı açılacaktır¹⁸¹.

6762 sayılı Eski Ticaret Kanunu'nda iki ortaklı limited şirketlerde ortağın çıkma hakkının bulunup bulunmadığı hususu tartışma konusu idi. Tek kişilik limited şirkete kanunda müsaade edilmediğinden dolayı uygulamada ortaklığın haklı nedenle feshi talep ediliyor ve bu durum da şirketlerin büyümesini engelliyordu. TTK'nın 573. maddesindeki limited şirketlerin tek kişiden oluşabilmesine olanak sağlayan düzenleme sayesinde iki kişilik limited şirketlerde de ortakların çıkma hakkı bulunmaktadır¹⁸².

4721 sayılı Türk Medeni Kanunu'nun 6. maddesine göre davacı sıfatına sahip ortak ya da ortakların, haklı sebeple çıkma talepleri nedeniyle bu sebebin varlığını ispat yükümlülükleri vardır. Haklı sebep kavramının subjektif yapısı dolayısıyla bu sebebe dayanan kişi tarafından ispatlanması, genel prensiptir¹⁸³.

¹⁸⁰ Öztürk Dirikkan, 2005, s.46.

¹⁸¹ Baştuğ, 1966, s.51.

¹⁸² Günaydinoğlu Tecir, Aslı, Limited Şirkette Ortağın Çıkması - Çıkmaya Katılması ve Çıkarılması, 2016, <http://gunaydinogluhukuk.com/wpcontent/uploads/2017/01/L%C4%B0M%C4%B0TED-%C5%9E%C4%B0RKETTE-ORTA%C4%9EIN-%C3%87IKMASI-%C3%87IKMAYA-KATILMASI-VE-%C3%87IKARILMASI.pdf>, 31.03.2018, s.10-11.

¹⁸³ Eriş, 2010, s.3555.

6102 sayılı Türk Ticaret Kanunu'nun 1521. maddesine göre haklı sebeple çıkma davalarında basit yargılama usulü uygulanmaktadır.

6102 sayılı Türk Ticaret Kanunu'nda, haklı sebeple çıkmanın talep edilebilmesi bakımından zamanaşımı ya da hak düşürücü herhangi bir süre öngörülmemesine rağmen TMK'nın 2. maddesi gereği hakkın kötüye kullanılmasının önüne geçmek amacıyla makul sürede çıkma talebinin iletilmesi gerekmektedir¹⁸⁴.

Ortak, haklı sebep ortaya çıkmasına rağmen şirkette diğer ortaklar gibi bulunmaya devam ederek haklarını kullanarak borçlarını yerine getirmeye devam etmişse, aradan uzun bir süre geçtikten sonra önceden oluşan haklı sebebi ileri sürerek şirketten çıkmak istemesi iyi niyetle bağdaşmayacaktır¹⁸⁵.

Mahkeme, çıkma yönünde karar verdiyse bu karar kurucu nitelik taşımaktadır. Bunun yanında çıkma kararının hukuki sonuç doğurması için kararın kesinleşmesi gerekmektedir¹⁸⁶. Karar kesinleşene kadar ortağın ortaklık sıfatıyla sahip olduğu haklar ve borçlar var olmaya devam edecektir¹⁸⁷.

Mahkeme kararının kesinleşmesine kadar geçen süre içerisinde ortağın hakları ve yükümlülükleri devam eder. Yargılama süresi içerisinde mahkeme tarafından dava açan ortak hakkında geçici tedbirler uygulanabilir¹⁸⁸. Karar kesinleşince şirket ve ortaklar bakımından hüküm ifade etse de üçüncü kişiler bakımından kesinleşen bu çıkma kararının hüküm ifade edebilmesi için ticaret siciline bildirici bir kayıt konulması gerekmektedir¹⁸⁹.

2.1.3. Genel Kurul Kararı ile Şirketten Çıkma

6102 sayılı Türk Ticaret Kanunu'nda, limited şirket ortağının çıkma talebinin şirketin genel kurulunun kararı ile kabul edilebileceğine dair bir düzenleme mevcut değildir. Aynı şekilde diğer ortakların muvafakatiyle kabul edilebileceği de düzenlenmemiştir. Bununla beraber doktrinde, ortağın şirkete çıkma talebiyle başvurabileceği ve şirketin genel kurulu tarafından bu talep kabul görürse ortağın şirketten çıkmasının mümkün olabileceği kabul edilmektedir¹⁹⁰.

¹⁸⁴ **Serdar Şimşek, Nilgün/Gençoğlu, Burak**, Anonim ve Limited Şirketlerde Haklı Sebeplerle Fesih Davası ve Ortaklıktan Çıkma, <https://www.gshukuk.com/tr/yayinlar/kose-yazilari/anonim-ve-limited-sirketlerde-fesih-ve-ortaliktan-cikarma.pdf>, 25.02.2018, s.2.

¹⁸⁵ **Baştuğ**, 1966, s.47.

¹⁸⁶ **Baştuğ**, 1966, s.51.

¹⁸⁷ **Taşdelen**, 2012, s.198.

¹⁸⁸ Bkz. TTK m.438 f.2.

¹⁸⁹ **Baştuğ**, 1966, s.51.

¹⁹⁰ **Pulaşlı**, 2011, s.119.

Şirket ile ilgili işlemlerde, şirketin yapısını ilgilendiren durumlar söz konusu ise genel kurulda nitelikli çoğunluk ile alınan bir kararın olması gerekmektedir. Ancak şirketten ayrılma işleminin şirketin yapısında esaslı değişiklik getirmesinin yanında diğer şirket ortakları için çok önemli bir değişiklik olacağı da açıktır. Bu yüzden şirketten çıkma işleminde diğer ortakların menfaatlerinin korunması amacıyla, çıkma kararının genel kurul kararı ile değil, tüm ortakların muvafakatiyle verilmesi daha doğru bir çözüm olacaktır. Nitelikli çoğunluk ilkesinin yerine oybirliği ile işlem tesis edilmesi esaslı bütün ortakların yararına olacağından bu esas kabul edilmiştir¹⁹¹.

Ortağın limited şirketten çıkma talebinde bulunması neticesinde, bu talep şirkete ulaştığı andan itibaren zaman kaybetmeden müdür veya müdürler tarafından incelenir. Eğer kısa zaman içerisinde genel kurul toplanacaksa ortağın çıkma talebi bu genel kurulda görüşülmek üzere bekletilebilir. Genel kurulda çıkma talebinin oybirliğiyle kabulü mümkündür. Ancak çıkma talebinin değerlendirilmesi için illa genel kurulun toplanmasının beklenilmesi gerekmez. Tüm ortakların yazılı muvafakati ile de ortağın şirketten çıkmasına karar verilebilir. Burada ise koşul, diğer ortakların sözlü ya da zımni beyanla değil, açık ve yazılı şekilde muvafakatlerini belirtmeleridir. Yazılı şekil şartına bağlanan kabul beyanlarının bütün ortaklar tarafından eksiksiz yerine getirilmesi gerekmektedir. Ortağın çıkması durumunda diğer ortakların da etkilenme ihtimali gözetildiğinde diğer ortakların sessiz kalmasının muvafakat verdiği şeklinde yorumlanmasının yerinde bir yaklaşım olmadığı anlaşılmaktadır¹⁹².

2.1.4. Şirket Birleşmeleri Nedeniyle Ortaya Çıkan Çıkma Talebi

Bir ya da birden fazla şirket, malvarlıklarını tasfiye etmeden başka bir şirket tarafından devralınabilmektedir. Bunun yanında bu şirketler yeni bir şirket adıyla bir araya gelebilmektedirler. Bu durum hukuk âleminde ticari şirketlerin birleşmesi olarak adlandırılmaktadır¹⁹³. İktisadi hayatta sıkça rastlanılan şirket birleşmelerinin şirket ortakları açısından esaslı değişiklikler getireceği açıktır. Bu yüzden yasa koyucu şirket birleşmeleri durumunda şirket ortaklarına ortaklıktan çıkmak için talepte bulunma hakkı sunmaktadır.

Şirketlerin birleşmesi genellikle iktisadi hayatla ilgilidir. Ticari şirketlerin birleşmesi hususu TTK'nın 136. maddesi ve bu maddenin devamı niteliği taşıyan sonraki maddelerinde düzenlenmiştir.

¹⁹¹ Bilgili, Fatih/Demirkapı, Ertan, Şirketler Hukuku, Bursa 2012, Dora Basım, s.406.

¹⁹² Taşdelen, 2012, s.190.

¹⁹³ Al Kılıç, Şengül, Türk Ticaret Kanunu Tasarısına Göre Ticaret Şirketlerinin Birleşmesi, İstanbul 2009, Beta Basım Yayın, s.9.

Ticari şirketlerin birleşmesinden ortaklar etkilendiği için ortakların bu birleşmeye karşı hakları korunmalıdır. Şirket birleşmelerinde kural olarak ortakların hakları devam etmektedir¹⁹⁴.

Şirket birleşmelerinde ortakların haklarının devam edeceği yönündeki genel kuralın da bir istisnası mevcuttur. Birleşen şirketler, birleşme sözleşmesiyle ortaklara ayrılma akçesi karşılığında şirketten çıkma hakkı verebilirler. Bu durum TTK'nın 141. maddesinde açıklanmıştır. Maddeye göre ortaklara seçimlik hak sunulmuştur. Ortaklar isterlerse oluşan yeni şirkette ya da birleşilen şirkette ortaklığına devam edebilirler. Bunun yanında isterlerse de ayrılma akçesini alarak şirketten ayrılabilirler. TTK 141. maddenin ilk fıkrası bahsedildiği şekilde ortağa ya da ortaklara seçimlik hak tanırken ikinci fıkrasında ise şirkete hak tanınmıştır. Eğer oluşacak yeni şirket ya da birleşilen şirket o ortağın ya da ortakların şirkette yer almasını istemiyorsa bu durumda şirkete çıkarma hakkı tanınmıştır¹⁹⁵.

Şirketlerin birleşme sözleşmesinde TTK'nın 141. maddesinin ilk fıkrasında belirtildiği gibi ayrılma akçesi karşılığında ortağa çıkma hakkı veriliyorsa 151. maddeye göre bu birleşme sözleşmesinin limited şirketin yüzde doksani tarafından onaylanması gerekmektedir. Görüldüğü gibi burada oy birliği esası kabul edilmemiş, nitelikli çoğunluk ilkesi kabul edilmiştir.

Devreden şirket ortakları bakımından kanunda öngörülen seçimlik hakkın devralan ortaklar bakımından da geçerli olup olmadığı noktasında kanunda açıklık bulunmamaktadır¹⁹⁶. Devreden şirket ortaklarının da ne kadarlık bir kısmının bu hakka sahip olabileceği belirtilmemiştir. Ortakların çoğu bu seçimlik hakka başvurursa birleşmenin amacına zarar verebilecektir¹⁹⁷. Kanunun gerekçesinde ise bu hakkın pay sahipliğinden kaynaklı olduğu belirtilerek belli bir oranla sınırlandırılmasının doğru olmayacağı gözetilmiştir¹⁹⁸.

2.2. Diğer Şirketlerde Ortağın Çıkması

2.2.1. Adi şirketlerde Çıkma

Adi şirketler; birden fazla kişinin ortak bir amaca yönelik olarak emek ve mallarını ortaya koymalarıyla oluşturdukları şirketlerdir. Bu şirketler, TBK'ya tabi olup

¹⁹⁴ **Pulaşlı, Hasan**, Türk Ticaret Kanunu Tasarısına Göre Birleşmenin Temel Nitelikleri. Prof. Dr. Hüseyin Hatemi'ye Armağan, Cilt:II, s.1329-1350, 2009, s.1342 vd.

¹⁹⁵ Bkz. TTK 141. madde gerekçesi.

¹⁹⁶ **Akbilek, Nevra**, Türk ve Avrupa Birliği Hukukunda Anonim Şirket Birleşmelerinde Pay Sahibinin Korunması, Ankara 2009, Seçkin Yayıncılık, s.183.

¹⁹⁷ **Al Kılıç**, 2009, s.53.

¹⁹⁸ Bkz. TTK 141. madde gerekçesi.

en basit şirket kategorisindedir. Şirket sahibinden bağışık değeriendirilmezler. Tüzel kişilikleri bulunmaz. Ortakların müşterek mülkiyet esasına göre bir araya gelmeleri sonucunda oluşurlar. Şirket ortaklarının sorumlulukları eşit ve sınırsızdır¹⁹⁹.

Şahıs şirketlerinde ortakların karşılıklı güveni önem taşımaktadır. Bu nedenle güvenin sarsıldığı hallerde ortakla şirket arasındaki ilişkinin sona erdirilmesi mevzuatta öngörülmüştür. Adi şirketlerin yapısı TBK’da düzenlenmiştir. Dolayısıyla adi şirketlerden çıkma da TBK’da yer almaktadır.

6098 sayılı Türk Borçlar Kanunu’nun 633. maddesinde adi şirketlerde ortakların şirketten çıkma durumu düzenlenmiştir. Bu maddeye göre ortak;

- fesih bildiriminde bulunursa,
- kısıtlanırsa,
- iflas ederse,
- tasfiyedeki payı cibrî icra yoluyla paraya çevrilirse
- ölürse ortaklıktan çıkabilmektedir.

Yukarıda sayılan durumlar gerçekleştiğinde diğer ortaklar yazılı bir bildirimle de bu ortağı şirketten çıkarabilmektedirler. Adi şirketin devamlılığı esas alındığından sözleşmede diğer ortaklarla ortaklığın devam edebilmesine dair hüküm olması öngörülmüştür.

6098 sayılı Türk Borçlar Kanunu’nun 639. maddesinde ortaklığın sona erme sebepleri düzenlenmiştir. Bu maddeye göre;

- Ortaklık sözleşmesinde öngörülen amacın gerçekleşmesi ya da imkânsız hale gelmesiyle,
- Mirasçılarla sürdürülmesi öngörülmediyse ortağın ölümüyle,
- Ortaklığın devam edeceğine dair sözleşmede bir düzenleme yoksa ortağın kısıtlanması, iflası ya da tasfiyedeki payının cibrî icra yoluyla paraya çevrilmesiyle,
- Tüm ortakların oybirliğiyle,
- Ortaklık süresinin sona ermesiyle,
- Ortağın fesih bildiriminde bulunmasıyla,
- Haklı sebeplerin varlığı halinde fesih istemi üzerine mahkeme kararıyla ortaklık sona erebilmektedir.

Şirket sözleşmesinde çıkma hakkına dair başka düzenlemeler de yapılabilmektedir²⁰⁰.

¹⁹⁹ Kayıhan/Yasan, 2017, s.17.

²⁰⁰ Pulaşlı, 2011, s.37.

2.2.2. Kollektif Şirketlerde Çıkma

Kollektif şirketler; ticari bir işletmenin ticaret unvanı altında işletilmesi amacıyla yönelik olarak kurulan ve ortakların sınırsız sorumluluk üstlendiği şirket türüdür. Bu şirket türünde sermayenin alt limiti belli değildir. Kuruluş sözleşmesinde sorumluluklar belirtilir. Şirketin borçlarına karşın ortakların sınırsız sorumluluğu vardır²⁰¹.

Kollektif şirketlerde ortağın şirketten çıkma durumu TTK'da açıkça düzenlenmemiştir. TTK'nın 253. maddesi ve devamı şirketten çıkarılmaya ilişkindir²⁰². Kollektif şirket sözleşmesinde ortağa çıkma hakkı tanınabilmektedir. Ortak ve şirketin iradesi çıkma hususunda birleşirse de ortağın şirketten çıkma durumu gündeme gelebilmektedir²⁰³.

2.2.3. Komandit Şirketlerde Çıkma

Komandit şirketler; ticari işletmenin ticaret unvanıyla işletilmesi amacıyla kurulması sonucu ortaya çıkan şirket türüdür. Bu şirket türünde iki ortak türü öngörülmüştür. Buna göre komanditer ortağın sorumluluğu sermayeye katılımıyla sınırlıdır. Komandite ortağın sorumluluğu ise sınırsızdır. Tüzel kişilerin komandite ortak olması mümkün değildir. Bu kişiler sadece komanditer ortak olabilir²⁰⁴. Şirketin komandit olup olmadığı sözleşme hükümlerine göre belirlenir. Ortaklar tarafından şirkete verilen ad ve nitelik o şirketin türünün belirlenmesinde yalnız başına yeterli olmaz. Bir şirketin komandit olduğu açıkça saptanamıyorsa o şirket kolektif sayılır²⁰⁵.

Kollektif şirketlerin sona ermesine, tasfiyesine ve ortakların şirketten çıkma ve çıkarılmasına ilişkin TTK'nın 243 ilâ 303'üncü madde hükümleri komandit şirketlerde de uygulanır²⁰⁶.

2.2.4. Anonim Şirketlerde Çıkma

Anonim, limited ve sermayesi paylara bölünmüş komandit şirketler sermaye şirketi olarak anılmaktadır. Sermaye şirketlerinde önemli olan şahıs değil sermayedir. Bu nedenle şahıs şirketlerinden farklılık söz konusudur²⁰⁷.

Şirketin devamı ve ortağın şahsi menfaatleri gözetildiğinde sermaye şirketlerinde pay devri önemli bir durum haline gelmektedir. Anonim şirketlerde ortağın çıkma hakkı da bu nedenle pay devriyle ilişkilendirilmektedir²⁰⁸.

²⁰¹ Bkz. TTK m.211.

²⁰² Pulaşlı, 2011, s.5.

²⁰³ Pulaşlı, 2011, s.7.

²⁰⁴ Bkz. TTK m.304.

²⁰⁵ Bkz. TTK m.306.

²⁰⁶ Bkz. TTK m.328.

²⁰⁷ Kayıhan/Yasan, 2017, s.12.

Anonim şirketlerde haklı sebep aranmaksızın pay devriyle ortak serbestçe çıkabilmektedir. Halka açık anonim şirketlerde ise belirli oran üzerindeki pay sahiplerine payını alması için diğer ortaklara çağrıda bulunma yükümlülüğü getirilmiştir²⁰⁹. Bu düzenlemeler ile şirkette yer almak istemeyen ortakların menfaati korunmuştur²¹⁰.

6102 sayılı Türk Ticaret Kanunu'nun 202. maddesinde anonim şirketler bakımından çıkma hakkının oluşabileceği bir durum daha düzenlenmiştir. Bu maddeye göre hâkim şirket hâkimiyetini bağlı şirket ve ortaklarını kayba uğratabilecek biçimde kullanıyorsa, bu kullanma nedeniyle de bağlı şirkette sebepsiz şekilde birleşme, bölünme, tür değiştirme, fesih gibi durumlar ortaya çıkıyorsa bu durumda ortak ya da ortaklar mahkemeden hâkim şirketin kendi paylarını satın almasını isteyebilmektedirler. Burada diğer ortaklara, çıkmak isteyen ortağın payının alınması için önalmı hakkı tanınmaktadır²¹¹.

Kanuna göre anonim şirketlerde şirket birleşmelerinde de çıkma hakkı gündeme gelmektedir. TTK'nın 141. maddesine göre şirketlerinin birleşmesinde birleşmeye katılacak şirket ortaklarına ayrılma akçesi karşılığında çıkma hakkı tanınabilmektedir. Limited şirketlerde de bu hüküm uygulanabilmektedir.

6102 sayılı Türk Ticaret Kanunu'nun 531. maddesinde, azınlık pay sahiplerine haklı sebeplerin varlığı durumunda mahkemeden şirketin feshini talep edebilme imkânı verilmiştir. Anonim şirketlerde yüzde on, halka açık anonim şirketlerde ise yüzde yirmi paya sahip olan bu azınlıkların talebine karşı mahkeme, azınlık pay sahiplerinin şirketten çıkarılmalarına karar verebilmektedir²¹².

Anonim şirketlerde şirkete ve ortaklara zarar vermeyecek şekilde şirket sözleşmesinde çıkma hakkı öngörülebilir²¹³.

2.2.5. Kooperatiflerde Çıkma

Kooperatifler Kanunu'nun ilk maddesinde kooperatifler tanımlanmıştır. Maddeye göre kooperatif; tüzel kişiliğe sahip, ortaklarının belirli ekonomik menfaatlerini, meslek ya da geçimlerine dair ihtiyaçlarını parasal katkı ya da işgücü ile

²⁰⁸ **Özdamar, Mehmet**, Anonim Ortaklıkların Kendi Paylarını İktisap Etmesi, Ankara 2005, s.236.

²⁰⁹ Bkz. SPK Seri: IV No: 8 Tebliğinin 17. maddesi.

²¹⁰ **Sönmez, Yusuf Ziyaeddin**, Anonim Ortaklıklarda Pay Sahibinin Ortaklıktan Ayrılma Hakkı, İstanbul 2009, Beta Basım Yayın, s.43.

²¹¹ **Çelik, Aytekin**, Anonim Şirketlerde Ortaklıktan Çıkarılma, Ankara 2012, Seçkin Yayıncılık, s.178.

²¹² **Çağlar, Hayrettin**, Anonim Şirketlerde Esas Sermayenin Azaltılması, Ankara 2010, Turhan Kitabevi, s.23.

²¹³ **Karasu, Rauf**, Türk Ticaret Kanunu Tasarısına Göre Anonim Şirketlerde Emredici Hükümler İlkesi, Ankara 2009, Yetkin Basım Yayın Dağıtım, s.73 vd.

karşılıklı yardımlaşma, dayanışma ve kefalet suretiyle sağlamak için gerçek ya da tüzel kişiler tarafından kurulabilen değişir ortak ve sermayeye sahip ortaklıklardır.

6102 sayılı Türk Ticaret Kanunu'nun 124. maddesinde kooperatifler, ticaret şirketi olarak kabul edilmiştir.

Kooperatiflerde ortağın çıkması konusunda, açık kapı ilkesi ortaya konulmuştur. Bu ilke gereği kooperatifin korunması ilkesiyle sınırlı olmak koşuluyla ortaklara kooperatiften çıkma hakkı verilmiştir²¹⁴. Eğer kooperatifin varlığını tehlikeye atacak bir çıkma talebi mevcutsa, çıkma talep eden ortağın tazminat ödemesi gibi bir düzenleme ana sözleşmede yer alabilecektir²¹⁵.

Ana sözleşmeyle çıkma hakkının kullanımı beş yıla kadar sınırlandırılabilir ancak çıkma hakkı mutlak olarak sınırlandırılmamaktadır²¹⁶.

Ortakların şahsi sorumluluklarının ağırlaştırılarak ortaklara ek yükümlülükler getirilmesi gibi olağanüstü sebeplerin ortaya çıkması durumunda ya da ana sözleşmede başkaca sebeplerin öngörülmesi halinde ortaklıktan çıkma hakkı gündeme gelebilecektir. Sözleşme özgürlüğünün yansımaları olarak görülen bu usul irade serbestisi ilkesine dayanmaktadır²¹⁷.

2.3. Çıkmaya Katılma

Çıkmaya katılma müessesesi TTK ile mevzuatımıza dâhil edilmiştir. İlgili kanunun 639. maddesinde düzenlenen çıkmaya katılma müessesinin kaynağı ise İsviçre mevzuatıdır²¹⁸.

6102 sayılı Türk Ticaret Kanunu'nun 639. maddesine bakıldığında; şirket ana sözleşmesindeki düzenlemelere dayanarak ortaklardan biri çıkma isterse ya da haklı sebeplerle çıkma davası açarsa, müdürün ya da müdürlerin bu durumu gecikmeden diğer ortaklara bildirmesi gerekmektedir. Bu bildirim, diğer ortaklar bakımından da aynı sebepler geçerliyse çıkmaya katılabilmeleri için önemlidir. Diğer ortakların bildirimden itibaren bir ay içerisinde, şirket sözleşmesindeki düzenleme kendileri bakımından da geçerlilik arz ediyorsa müdüre ya da müdürlere kendilerinin de çıkmaya katılacağını bildirmeli ya da haklı sebeplerle çıkma davasına kendi açacakları bir davayla katılmaları gerekmektedir. Bu hak, ortaklara kanunen tanınmış bir haktır. Ortaklar, esas sermaye paylarıyla orantılı şekilde eşit işleme tabidirler. Maddenin son bendinde ise çıkarılma

²¹⁴ **Can, Mustafa Erdem**, *Kooperatif Ortaklığından Çıkma ve Çıkan Kişinin Hakları*. Gazi Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi, Cilt:XI, Sayı:1-2, s.73-95, 2007, s.75.

²¹⁵ Bkz. KK m.10.

²¹⁶ Bkz. KK m.11.

²¹⁷ **Can**, 2007, s.85.

²¹⁸ **Gözüyeşil**, 2013, s.665.

hallerinde bu durumun geçerli olamayacağı düzenleme altına alınmıştır ve hükme bağlanmıştır²¹⁹.

Çıkmaya katılma hakkı, kurucu etki yaratmaktadır. Bu nedenle yenilik doğuran haklardandır, kabule bağlanamaz²²⁰.

2.3.1. Düzenlenme Amacı

Çıkmaya katılma müessesinde, çıkma talep eden ortak ya da çıkmak için dava açan ortak ile kanunda diğer ortak olarak bahsedilen çıkmaya katılma hakkı tanınan ortak vardır.

Çıkma müessesesi, ortaktan şirkette yer almasının beklenemeyeceği durumlarda şirketle bağlantısının kesilmesi esasına dayanmaktadır. Bu durumun dürüstlük kuralı ve hakkaniyet gereği olması da önemlidir.

Esasen çıkma müessesesi şirket ve ortak bakımından sorun oluşturan durumun ortadan kaldırılmasına olanak sağlıyor gibi görünse de bazı yeni sorunlara da neden olmaktadır. Kanunen tanınan çıkma hakkını ortağın kötüye kullanması durumunda şirket ya da diğer ortaklar bakımından zarar meydana gelebilecektir. Bu nedenle çıkma müessesesi hem ortak hem de şirket bakımından, hatta diğer ortaklar bakımından önem taşımaktadır. Kötüye kullanmadan kasıt; şirketin gidişatı iyi değilse gelecekte ortaya çıkabilecek risklerden kaçınmak ya da şirketten haksız menfaat sağlamak olabilir. Zor durumda olan ya da zor duruma düşebilecek durumdaki bir şirketten ortakların çıkma talebinde bulunması, çıkmanın gerçekleşmesi durumunda şirketi ciddi derecede maddi sorunlarla baş başa bırakabilecektir. Ortağın çıkması durumunda ödenecek olan ayrılma akçesi, şirketin malvarlığından karşılanmaktadır. TTK'nın 642. maddesinde, ayrılma akçesinin kullanılabilir öz kaynaklardan sağlanabileceği düzenlenmiştir. Şirkette ayrılma akçesi bakımından yeterli kaynak bulunmuyorsa, bu durum şirketin sermayesini azaltmasına ya da bazı varlıklarını satmasına neden olabilecektir²²¹.

Çıkmaya katılma müessesesi, bir ortağın çıkma talebiyle ilişkilendirilerek diğer ortakların da çıkması durumu için düzenlenmiştir. Diğer ortaklar bakımından öngörülen çıkmaya katılma hakkı, kanunda da açıkça belirtildiği üzere, eşit işlem ilkesiyle alakalıdır. Buna göre bu hak, çıkma hakkını kullanan ortağın bu çıkma hakkının diğer ortaklar bakımından yansımalarını ifade etmektedir. Yani çıkma hakkını kullanan ortağın

²¹⁹ Bkz. TTK m.639.

²²⁰ Gözüyeşil, 2013, s.667.

²²¹ Gözüyeşil, 2013, s.665-666.

dayandığı haklı sebebin varlığı durumunda, aynı durumdaki diğer ortaklar da bu haklı sebepten yararlanabilecektir. Gerekçede de bu husus belirtilmiştir²²².

6102 sayılı Türk Ticaret Kanunu ile mevzuatımıza çıkmaya katılma müessesesi dâhil edilmeden önce de diğer ortakların çıkma durumu söz konusuydu. Ancak bu durum önceden çıkma talep eden ortaktan bağımsız şekilde yapılacak bildirimle ya da açılacak dava ile mümkündü. Bu nedenle esasen köklü bir değişiklik getirilmiş değildir. Sadece uygulamada kolaylık ve birlik sağlanması adına usul ekonomisi gözetilerek çıkmaya katılma müessesesi düzenlenmiştir.

Çıkmaya katılma müessesesi, şirket sözleşmesindeki düzenlemeye dayanarak çıkma talebinde bulunulması halindeki bildirimden ziyade, haklı sebeplerden dolayı açılacak olan çıkma davalarında önem arz etmektedir. Diğer ortakların da çıkmaya katılma müessesesi ile önceden açılmış olan davaya katılması sağlanarak tek dava içerisinde mahkemenin daha hızlı sonuca ulaşması sağlanabilecektir. Bu durum usul ekonomisi bakımından ve yargılamanın daha hızlı ve işlevsel olması bakımından önemli bir kolaylık getirici düzenlemedir²²³.

Çıkmaya katılma müessesesi, çıkma nedeniyle şirketlerde yaşanabilecek sorunların azalmasını sağlayabilecektir. Çıkma talep eden ortağı, çıkmaya katılma müessesesi sayesinde diğer ortaklar pazarlık için masaya oturabileceklerdir. Kötü niyetli çıkma talepleri, diğer ortaklar tarafından etkisizleştirilebilecektir. Çıkmaya katılma müessesesi nedeniyle bir ortak çıkma talep ettiğinde diğer ortaklar ya çıkmaya katılacaklar ya da şirkette kalmaya devam edeceklerdir. Bu nedenle çıkmaya katılma müessesesi ile diğer ortaklara seçimlik hak sağlanmıştır.

2.3.2. Çıkmaya Katılmanın Koşulları ve Yargılama Usülü

Çıkmaya katılmak için ön şart, önceden gerçekleşmiş olan bir çıkma talebinin bulunmasıdır. Çıkma talebi, ya ortağın kendisi veya temsilcisi tarafından şirket sözleşmesindeki düzenlemelere dayanarak şirket müdürüne ya da müdürlerine bildirimle ya da haklı sebeplerle açılacak dava yoluyla olabilecektir. Şirket müdürüne ya da müdürlerine yöneltilmesindeki neden, bu kişilerin şirketin tüzel kişiliğini temsil ediyor olmasıdır. Çıkma talebi, çıkmaya katılma hakkının kullanılabilmesi için bir usul şartıdır²²⁴.

²²² Bkz. TTK 639. madde gerekçesi.

²²³ Bkz. TTK 639. madde gerekçesi.

²²⁴ **Tekinalp, Ünal**, Çıkmaya Katılma, Arslanlı Bilim Arşivi, <http://arslanlibilimarsivi.com/sites/default/files/makale/UnalTekinalpCikmayaKatilma.pdf>, 25.02.2018, s.5-6.

Çıkmaya katılma, bir ortağın dava ya da şirkete bildirimle ortaya koyduğu çıkma iradesinin diğer ortaklarca öğrenilmesi durumunda ortaya çıkabilecektir. Kanunda da düzenlendiği gibi bir ortağın çıkma talebinin müdür ya da müdürler tarafından gecikmeden diğer ortaklara bildirilmesi gerekmektedir²²⁵. Bu şekilde diğer ortakların ortaya konan çıkma iradesini öğrenmeleri sağlanacaktır. Kanunda, diğer ortaklara müdürler tarafından yapılacak bildirim için yalnızca süre şartı öngörülerek gecikmeden yapılması istenilmiştir. Bunun haricinde bildirim bakımından herhangi bir şekil şartı öngörülmemiştir. Bildirimin yapıldığı zaman, kanunda düzenlenen bildirimden itibaren başlayan süre bakımından önemlidir. Bu nedenle müdürler tarafından diğer ortaklara yapılacak bildirim, ortakların çıkmaya katılma haklarının kaybına neden olabilecek derecede önem taşımaktadır. Bildirime dair her ne kadar kanunda şekil şartı öngörülme de ispat bakımından sorun yaşanıp hem müdürleri hem de diğer ortakları mesuliyet altında bırakmamak için bildirim ispatı kolay şekilde yapılması gerekmektedir. Müdürler, ispatın kolay olması adına taahhütlü mektupla ya da noterle bildirim yapabilirler²²⁶.

Haklı sebeple dava halinde ya da şirket sözleşmesindeki düzenlemeye göre çıkma talebinin genel kurulda görüşülmesi durumunda bildirim ve bunun ispatı daha kolaydır. Bu durumlarda diğer ortaklar en geç genel kurul toplantısında bilgi sahibi olacaklarından yine bildirim sonuçları ortaya çıkacaktır. Çünkü bildirimdeki amaç diğer ortakların öğrenmesini sağlamaktır. Başka şekildeki bir öğrenme de bildirim sonuçlarına tabiidir. Müdür ya da müdürler, diğer ortakları çıkma durumundan haberdar etmezlerse bu durumdan sorumlu olacaklardır.

Diğer ortaklar veya müdürler tarafından bildirim yapıldığı tarih ispatlanmalıdır. Eğer bildirim yapıldığı ispatlanamazsa; hak kaybı olmaması için diğer ortakların çıkma bildiriminde buldukları tarih ya da çıkma davasına katılma talebinde buldukları tarih esas alınmalıdır. Müdürlerin diğer ortakların öğrenmesini sağladıkları tarihten itibaren bir ay içerisinde çıkmaya katılma hakkı kullanılmalıdır²²⁷. Bu süre kanunla öngörülen bir süredir. Hakkın kullanımı bakımından son derece önemlidir çünkü hak düşürücü niteliktedir. Belirtilen süre içerisinde kullanılmadığı takdirde çıkmaya katılma hakkı kullanılamaz duruma gelecektir²²⁸.

²²⁵ Bkz. TTK m.639.

²²⁶ Gözüyeşil, 2013, s.669.

²²⁷ Bkz. TTK m.639.

²²⁸ Altaş, Soner, Yeni Türk Ticaret Kanunu'na Göre Limited Şirketler, Ankara 2011, Seçkin Yayıncılık, s.185.

Bildirimin içeriği noktasında TTK'da bir düzenleme bulunmamaktadır. Bildirimde, çıkmaya katılma hakkıyla alakalı gerekli hususlar yer almalıdır. Çünkü bu bildirim yapılmaması sebebi çıkmaya katılma hakkının kullanılabilirliğini sağlamaktır. Bildirimde, çıkma talebinin gerekçesi de belirtilmelidir ki diğer ortaklar bakımından da bu sebebin geçerli olup olmadığı tartışılabilir²²⁹.

Müdürlerin bildirim yapmaması nedeniyle bir ortağın çıkma talebi sonuca bağlanırsa yani bildirim yapılmaksızın çıkma talebinin sonuçlandırılması halinde, çıkma talebini sonuçlandıran işlemlerin geçersiz sayılması en makul yol olarak kabul edilmektedir. Çıkma davasında, diğer ortaklara bildirim yapıp yapılmadığı hususu davanın her aşamasında re'sen dikkate alınmalıdır. Bildirimin yapılmadığı tespit edilirse, bildirim yapılması için müdürlere süre verilmelidir²³⁰.

Aynı şekilde, çıkma talebi genel kurul tarafından onaylandıysa genel kurul kararının batıl sayılması, mahkeme kararıyla çıkmaya karar verildiyse de bozulması uygun olacaktır. Aksi takdirde bu müessesenin getirilmesinin bir anlamı kalmayacak ve müdürlerce kötü niyetli uygulamalara neden olunabilecektir.

Bütün ortaklar çıkmaya katılma talebinde bulunursa şirketin feshi durumu oluşacaktır. Ortakların çıkma talebi, şirket sözleşmesindeki düzenlemeye dayalıysa ve bu düzenleme tüm ortaklar bakımından geçerli bir düzenleme ise bu durumda şirketin feshi gerçekleşmektedir. Şirketin feshine, mahkeme değil genel kurul karar vermelidir. Hukuk mahkemelerinde, HMK'nın 26. maddesine göre taleple bağlılık ilkesi geçerlidir. Bir ortağın haklı sebeple çıkma talep ettiği bir davada mahkemece şirketin feshine karar verilmesi mümkün değildir²³¹.

Haklı sebeple çıkma davasına katılma durumunda haklı sebep, tüm ortaklar için gerçekleşmelidir. Bu durum mahkemece kontrol edilmeli, kendisinde haklı sebep gerçekleşmeyen ortakların çıkma talebi reddedilmelidir.

Şirket sözleşmesinde düzenlenmiş olan haklı sebep durumları mevcutsa bu durumda mahkeme ya da genel kurulun bu sebeplerin haklı sebep olup olmadığını incelemesine gerek bulunmamaktadır. Bu durum başlangıçta şirket sözleşmesiyle ortaklarca kabul edilmiş bir sebebi ortaya koymaktadır.

Bir ortak, şirket sözleşmesinde düzenlenen bir duruma dayanarak çıkma talep ettiğinde, şirket sözleşmesindeki başka bir çıkma sebebine dayanarak diğer ortakların

²²⁹ Gözüyeşil, 2013, s.668.

²³⁰ Gözüyeşil, 2013, s.670.

²³¹ Tekinalp, Ünal, 2018, s.7.

çıkma katılma hakkını kullanması konusunda TTK'da açık bir düzenleme yapılmamış, gerekçede ise bu konunun doktrin ve yargı tarafından tartışılarak çözüm bulunmasının istenildiği açıklanmıştır²³². Doktrinde bu husus tartışılmış ve farklı yollar benimsenmiş, kati bir çözüme varılamamıştır. Bir grup görüş, aynı sebebe dayanma zorunluluğunun bulunmadığı yönündedir²³³.

Haklı sebeple dava açabilmek için haklı sebebin şirket sözleşmesinde düzenlenmesi gerekmemektedir. Şirket sözleşmesinde düzenlenen ya da düzenlenmeyen haklı sebepler bakımından ortaklar çıkma davası açabilmekte ve çıkma katılabilmektedirler. Bir ortak, haklı sebeple çıkma davası açtığı takdirde diğer ortaklar, bu durumun kendilerine bildirilmesinden itibaren bir ay içerisinde haklı sebeple çıkma davası açarak çıkma katılma talep edebilmektedirler²³⁴.

Çıkma davasındaki ve çıkma katılma davasındaki haklı sebepler, her ortak bakımından ayrı ayrı irdelenecektir. Bu nedenle çıkma davasının kabul edilse de çıkma katılma davasının reddedilmesi olasılığı vardır. Tam tersi bir durum yani çıkma davasının reddedilmesi ancak çıkma katılma davasının kabul edilmesi ise olasılık dâhilinde değildir. Çünkü kanunda da belirtildiği gibi çıkma katılma müessesesi çıkma talebiyle ilişkilidir. Talebin reddedilmesi halinde çıkma katılma hakkının uygulanması mümkün görünmemektedir. Ancak bu durumda farklı haklı sebebe dayanarak açılan çıkma katılma davasının çıkma talebinin reddi nedeniyle hüküm ifade etmemesi durumu haksız bir duruma sebebiyet verecektir. Bu nedenle kati anlamda çıkma talebi reddedilirse çıkma katılma talebi de reddedilmelidir şeklindeki bir uygulama hakkaniyete aykırılık taşımaktadır. Çıkma katılma talebi reddedilen ortaklar, çıkma davası olarak yeni bir dava açabileceklerdir²³⁵.

Diğer ortakların haklı sebeple çıkma davasına katılmaları için ayrı bir dava açmaları gerekmektedir. Bu dava, çıkma davasından bağımsızdır²³⁶.

Çıkma katılma, asli ya da ferî müdahil şeklinde katılma gibi düşünülmemelidir. HMK'da düzenlenen asli müdahale ve ferî müdahaleden farklıdır. Çıkma katılma talep eden diğer ortakların, çıkma talebinde bulunan ortakla hasımlık durumları ya da bu ortaktan hak talepleri bulunmamaktadır. Çıkma katılmak için diğer ortakların açacağı davada davalı taraf limited şirket tüzel kişiliğidir. Dolayısıyla

²³² Bkz. TTK 639. madde gerekçesi.

²³³ Şahin, 2012, s.854.

²³⁴ Bkz. TTK m. 639.

²³⁵ Pekcanitez, Hakan,/Atalay, Oğuz,/Özekes, Muhammet, Medeni Usul Hukuku, Ankara 2011, Seçkin Yayıncılık, s.295.

²³⁶ Bkz. TTK m.639 f.2.

bu davalar diğer ortaklara karşı açılmaz. Çıkmaya katılma talep eden ortaklar için haklı sebepler her birinin şahsında ortaya çıkmalıdır²³⁷.

Çıkmaya katılma davasının çıkma davası ile birleştirilmesi mümkündür. Mahkeme, aynı ya da benzer sebeplerden kaynaklandığını ya da aralarında bağlantı bulunduğunu düşünüyorsa çıkmaya katılma davasını çıkma davasıyla birleştirebilecektir. Bu durum HMK'nın 166. maddesinin gereğidir.

Mahkeme, birleştirme kararını davacı ortaklar ya da davalı şirketin talebi üzerine veya re'sen verebilmektedir. Davaların birleştirilmesindeki asıl amaç burada da geçerlidir. Buna göre amaç usul ekonomisi ilkesine uygunluk sağlamaktır. Birleştirilmiş davalarda talepler ayrı ayrı incelenir ancak tahkikat aşaması birlikte yürütülmektedir²³⁸.

Çıkmaya katılma davasında her davacı bakımından haklı sebep tek tek değerlendirilip karar verileceğinden verilen karar her davacı bakımından kendi şahsında hüküm doğurur. Bu nedenledir ki her davacının ayrı ayrı kararı temyiz yetkisi bulunmaktadır.

Kanaatimizce çıkmaya katılma müessesesinde hakkın kullanılabilmesi için çıkma talebinde bulunan ortağın çıkma talebinde bulunma sebeplerinden farklı sebepler öne sürerek çıkmaya katılma müessesesine başvurması uygun bulunmamıştır. Yukarıda açıkladığımız üzere²³⁹ mahkemenin çıkma talebi içeriğindeki gerekçeleri değerlendirip çıkma talebini reddetmesi halinde çıkmaya katılma talebini de reddetmesi gerekecektir. Bu halde çıkmaya katılmak isteyen ancak çıkma talebinden farklı gerekçelerle başvuran ortağın iradesi yok sayılacaktır. Talebi reddedilen farklı gerekçe ile çıkmaya katılma talebinde bulunan ortak için tek yol, yeni bir çıkma talebinde bulunmaktır. Bu da usul hukuku açısından uygun olmadığı gibi bilhassa çıkmak için bir nedeni olduğunu düşünen çıkmaya katılma başvurusu yapan ortak için talep iradesinin sürüncemede kalmasına neden olacaktır. Oysa aynı anda birden fazla ortağın çıkma talebinde bulunmasına bir engel yoktur. Bu nedenle çıkmaya katılma müessesesinde, çıkmaya katılma talebinde bulunmanın ancak ve ancak çıkma talebi ile aynı sebeplerin varlığı halinde uygulanması aksi halde yeni bir çıkma talebinde bulunması daha uygun görülmüştür.

²³⁷ Gözüyeşil, 2013, s.675-676.

²³⁸ Pekcanitez/Atalay/Özekes, 2011, s.416.

²³⁹ Bkz. s.48.

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM LİMİTED ŞİRKETLERDE

ve

DİĞER ŞİRKETLERDE ORTAĞIN ÇIKARILMASI

Çıkarılma kavramı, ikinci bölümde incelediğimiz çıkma kavramından farklı bir kavramdır. Çıkarılma kavramının çıkma kavramı ile ortak tarafı ise ortağın şirketle olan ilişkisini sona erdirmesidir. Bu nedenle çıkarılma kavramı da çıkma kavramı gibi ayrılma kavramı üzerine oturtulmuştur²⁴⁰.

Sürekli borç ilişkilerinde taraflara ilişkiyi sona erdirmeye imkânı verilmektedir. Ancak bu imkân keyfi ve sınırsız değildir. Şirket sözleşmesi de ortaklar ile şirket arasında sürekli bir borç ilişkisi doğurmaktadır. Bu nedenle ortaklar ile şirket arasındaki ilişki sona erdirilebilmektedir. İkinci bölümde bu sona erdirmelerden çıkma durumundan bahsedilmiş, bu bölümdeki ana konumuz ise çıkarılma durumudur.

Çıkarılma kavramını tanımlayacak olursak; sürekli borç ilişkisi doğuran şirket sözleşmesinin, ortağın iradesi hilafına ve şirketin iradesi yönünde sonlandırılmasıdır²⁴¹.

Çıkarılma, ortağın iradesi ile değil şirketin iradesiyle gerçekleştirilmektedir. Bu nedenle şirketin menfaatlerini gözetilen bir müessesedir. Ortakla şirket arasında şirketin istemediği bir durum ortaya çıktığında, belli şartlar dâhilinde o ortakla şirketin ilişkisini kesme yetkisi şirkete tanınmıştır. Çıkarılma müessesesi sayesinde şirketin ortak ya da ortakların olumsuz ve rahatsız edici davranışlarıyla uğraşması durumu ortadan kalkmış olacaktır. Bu sayede ortaklarla ilişkileri nedeniyle şirketin meselelerinden uzaklaşmamış olacak ve şirketin hedeflerine ilerlemesi daha rahat ve güvenli hale gelecektir. Bu durum şirketin devamlılığı ve düzeni için önemlidir. Çıkarılma müessesesi ile şirketin ortaklardan dolayı sona ermesinin önüne geçilmesi amaçlanmıştır²⁴².

Şirkete çıkarılma hakkının sınırsız şekilde tanınması mümkün değildir. Sınırsız şekilde tanınması halinde ortakların hakları zayi edilebilecektir. Şirket de kendi çıkarları için çıkarılma hakkını kötüye kullanabilir. Bu nedenle kanunda çıkarılma müessesesinin ayrıntılarıyla düzenlenmesi gerekmektedir.

Şirketin ortak ya da ortakları şirketten çıkarmak istemesi durumunda şirketle ortak ya da ortakların menfaatleri çatışacaktır. İki tarafın da menfaatlerinin azami ölçüde korunması oldukça önemli bir konudur. Şirketle ortak arasındaki ilişki her şirket

²⁴⁰ Öztürk Dirikkan, 2005, s.17.

²⁴¹ Mimaroglu, Sait Kemal, Ticaret Hukuku, II. Cilt, Ankara 1972, Sevinç Matbaası, s.229.

²⁴² Karayalçın, 1973, s.285.

türüne göre farklılık gösterebileceğinden kanunda çıkarılma müessesesi şirket türlerine göre farklı farklı düzenleme altına alınmıştır.

3.1. Limited Şirketlerde Ortaklıktan Çıkarılma Halleri

Limited şirketler, sermaye şirketlerinden sayılmaktadır. Ancak anonim şirketlerle kıyaslandığında şahsi unsurlar da bulunmaktadır. Bu sebeple karma türde sayılabilmektedir. Limited şirketlerinin kendine has yapısı dolayısıyla diğer şirketler karşısında daha çok tercih edildiği görülmektedir. Çıkarılma müessesesi de limited şirketler açısından önemli bir yer tutmakta ve diğer şirket türlerinde çıkarılma müessesesi ile sık sık kıyaslanmaktadır²⁴³.

Limited şirketler bakımından sermaye unsurunun yanında şahsi unsurların da önemli olmasından dolayı şahıs şirketleri için önem arz eden çıkarılma müessesesi limited şirketlerde de uygulama alanı bulmaktadır.

6762 sayılı Eski Ticaret Kanunu'nda da çıkarılma müessesesi yer almaktaydı. TTK'nın 551. maddesinde haklı sebebe bağlı çıkarılma düzenlenmişti. Yine 523. maddesinde ise bazı hallerde ortağı diğer ortakların çıkarabilmesine imkân tanınmıştır. Maddeye göre eğer şirket ortaklarından biri iflas ederse veya payının haczi durumu ortaya çıkarsa bu durumda şirketteki diğer ortaklar, iflas eden ya da payı haczedilen ortağı şirketten çıkarabileceklerdir²⁴⁴.

6762 sayılı Türk Ticaret Kanunu'nda ortağın ya da ortakların şirket sözleşmesine dayanılarak çıkarılması durumu yer almamaktaydı²⁴⁵. ETK'nın 529. maddesinde limited şirketlerin sermaye şirketlerinden sayılmasına paralel bir çıkarılma durumuna yer verilmiştir. İlgili maddeye göre limited şirket ortağı sermaye koyma borcunu taahhüt ettiği halde ödemezse bu durumda borcunu ödeyemeyen ortak şirketten çıkarılabilecektir. Ortak, taahhüt ettiği sermaye koyma borcunu ödeyemezse temerrüde düşecektir. Temerrüt nedeniyle ortağa ihtar çekilecektir. Ortağın borcunu halen ödememesi durumunda ise limited şirketin genel kurulu tarafından çıkarma kararı alınarak ortağın şirketten çıkarılması gerçekleştirilecektir.

6102 sayılı Türk Ticaret Kanunu'nda ETK'dan farklı düzenlemeler getirilmiştir. Limited şirketin feshine ya da tasfiyesine sebebiyet verebilecek düzenlemelere yeni kanunda yer verilmemiştir²⁴⁶. TTK'da bir ortağın payının cebri icra yoluyla iktisabı

²⁴³ **Baştuğ**, 1966, s.13.

²⁴⁴ **Yeniocak, Umud**, Anonim ve Limited Şirket Hisselerinin Haczi, Ankara 2009, Yetkin Basım Yayın Dağıtım, s.91.

²⁴⁵ **Baştuğ**, 1966, s.62.

²⁴⁶ **Yıldız**, 2007, s.145.

durumunda alacaklıların veya iflas idaresinin şirketin feshini talep edebilme durumları düzenlenmemiştir. TTK'nın 133. maddesinde böyle bir durumun meydana gelmesi halinde yapılacak olan işlemin şirketin feshini talep etme değil, ilgili ortağın sermaye payının taşınır rehni hükümlerine göre haczettirilmesi ve sattırılması olarak öngörülmüştür.

6102 sayılı Türk Ticaret Kanunu'nda çıkarılma müessesesi çıkma müessesesine göre daha önemli olduğundan dolayı daha ayrıntılı düzenlenmiştir. Çünkü çıkarılma durumu ortağın isteğine bağlı bir durum değildir. Dolayısıyla çıkarılan ortağın iradesi hilafına işlem tesis edilmektedir. Ortakların tamamının haklarının korunması, çıkarılma müessesesinde çıkma müessesesine göre daha önem taşımaktadır.

TTK'da limited şirketlerde ortakların çıkarılması müessesesinin yer almasının sebebi, şirketin düzeninin bozulmasının ve şirketin feshinin engellenmesidir.

Limited şirket iki ortaklı ise ve ortaklardan biri ortaklığın kendisiyse, bu durumda ortaklık dışındaki ortak şirketten çıkarılamayacaktır. Ortaklık kendi paylarını almışsa da diğer ortaklarca çıkarılamayacaktır. Ortaklığın ortaklıktan çıkarılması mümkün değildir. Ortaklık ancak kendi paylarını devrederek ortaklıktan çıkabilmektedir²⁴⁷.

6102 sayılı Türk Ticaret Kanunu'nun 640. maddesinde "Çıkarma" başlığı altında çıkarılma müessesesi düzenlenmiştir. Kanunun bu maddesinde fıkralarla ayrılmış şekilde iki farklı çıkarılma hali yer almaktadır. Kanunun 640. maddenin ilk fıkrasında şirket sözleşmesinde düzenlenen sebeplerden dolayı şirket ortağının ya da ortaklarının genel kurul kararıyla çıkarılması durumu düzenlenmiştir. Bu fıkrada ortağın başvurabileceği yasa yolu belirtilmiştir. Maddenin üçüncü fıkrasında ise haklı sebeplerle ortağın/ortakların şirketten çıkarılması düzenlenmiştir.

6102 sayılı Türk Ticaret Kanunu'nda çıkarılmaya ilişkin hüküm yalnızca 640. maddede yer almamaktadır. Kanunda, çıkarılmaya neden olabilecek durumlar da düzenlenmiştir. İlgili kanunun 636. maddesinde anonim şirketlerin 531. maddesine paralel bir düzenleme yapılmıştır. Bu maddeye göre ortakların her biri, limited şirketin haklı sebeple feshini talep edebilirler. Mahkeme ise taleple bağlılık kuralına istisna olarak bu davalarda taleple bağlı değildir. Duruma göre daha uygun olan başka çözümlere de hükmedebilecektir. Mahkeme, davacı olan ortak ya da ortakların çıkarılmasına da bu davalarda karar verebilmektedir. Şirketin kötü niyetle feshinin

²⁴⁷ Tekinalp, 2013, s.494.

önüne geçilmesi amaçlanmıştır. Ayrıca ticaret şirketleri bakımından çıkarılma sonucunu doğurabilecek şirket birleşmeleri, hâkim pay sahibinin çıkarılma hakkı da ticaret şirketi olan limited şirketler açısından uygulama alanı bulabilecektir.

Limited şirketler bakımından TTK'nın 640. maddesinde düzenlenen çıkarılma hali haricinde yukarıda sayılan çıkarılma halleri anonim şirketlerle paralellik taşımaktadır. Bu çıkarılma halleri, şirketin menfaatleri doğrultusunda düzenleme altına alınmıştır. İlgili kanundaki 640. maddede yer alan çıkarılma halinde limited şirkete özgü düzenlemeler yer almaktadır. Bu düzenlemelerde ise limited şirketlerin şahsi yönü de ele alınmaktadır.

3.1.1. Şirket Sözleşmesinde Öngörülen Sebepler ile Genel Kurul Tarafından Çıkarılma

Limited şirkette bir ortağın genel kurul kararı ile şirketten çıkarılabilme sebepleri şirket sözleşmesinde öngörülebilir. Bu ihtimalde çıkarılabilme sebepleri gerçekleştiğinde genel kurul kararı çıkarmak için yeterli olabilecektir. Sebebin haklı bir sebep olarak kabul edilip edilmeyeceği bu noktada önem arz etmez²⁴⁸.

6762 sayılı Eski Ticaret Kanunu'nda, limited şirket ortaklarının şirket ana sözleşmesinde düzenlenen sebeplere dayanılarak çıkarılmasına dair düzenleme yapılmamıştır. Bu durum doktrinde, limited şirket ortaklarında genel kurul kararıyla çıkarılma yapılamayacağı kanaatinin oluşmasına neden olmuştur²⁴⁹.

6102 sayılı Türk Ticaret Kanunu'nun 640. maddesinde, şirket ana sözleşmesinde düzenlenen sebeplere dayanılarak genel kurul kararıyla bir ortağın şirketten çıkarılmasını mümkün hale getirmiştir. Anılan maddede, bir ortağın şirketten çıkarılma durumlarının şirket sözleşmesiyle düzenlenmesine imkân tanınmıştır. Şirket ortağının genel kurul kararıyla ortaklıktan çıkarılması ortak açısından esaslı hak kayıplarını beraberinde getireceğinden bu konuda dikkatli olunmalı ve mevzuat hükümleri eksiksiz uygulanmalıdır.

Limited şirketler, kendi şirket ana sözleşmelerinde bazı halleri belirterek bu gibi hallerde ortaklar bakımından çıkarılma nedeni yapılabileceği düzenleme altına alabilir²⁵⁰. TTK'nın 640. maddesinde buna imkân tanınmıştır. Şirket sözleşmesinde ortakların çıkarılmasına sebebiyet verebilecek hallerin düzenlenmesi her ne kadar şirket yararına gibi görünse de aslında şirket ortakları bakımından da hukuki bir güvenlik

²⁴⁸ Kayıhan/Yasan, 2017, s.266.

²⁴⁹ Baştuğ, 1966, s.54-59.

²⁵⁰ Pulaşlı, 2011, s.124.

oluşturmaktadır. Ortaklar, şirket ana sözleşmesinde belirtilen durumları bileceklerinden, yapmamaları gereken davranışlardan da önceden haberdar edilmiş olacaklardır. Şirket açısından bakıldığında ise şirketin işleyişini engelleyici ya da şirket bakımından sorun oluşturabilecek durumlarda, bu duruma sebebiyet verebilecek ortak ya ortaklarla şirketin ilişkisini kesebilme imkânı sağlanmıştır. Bu hüküm şirketlerin elini güçlendirmektedir²⁵¹.

Limited şirketlerde, şirketin kuruluş aşamasında şirket ana sözleşmesi belirlenirken sözleşmeye ortakların çıkarılmasına dair düzenlemelerin konulması mümkündür. Ve yine sonradan şirket sözleşmesinde değişiklik gerçekleştirilerek ortakların şirketten çıkarılmasına dair düzenlemeler yapılabilecektir²⁵².

Şirket ana sözleşmesinde yer alabilecek çıkarılma sebepleri kanunda sayılmış değildir. Limited şirket ortakları kendi iradeleriyle bazı durumları ortakların çıkarılması bakımından yeterli görerek sözleşmeye yazabileceklerdir. Bu nedendir ki şirket sözleşmesinde belirtilen sebeplere dayanılarak bir ortak genel kurul kararı ile şirketten çıkarıldıysa, bu ortak mahkemeye başvurarak şirket sözleşmesinde belirtilen sebebin haklılığının incelenmesini isteyemeyecektir. Ortak böyle bir taleple dava açsa dahi mahkemece bu sebebin haklılığına ya da yerindeliliğine dair inceleme yapılamayacaktır. Bunun sebebi ise şirket sözleşmesinde belirtilen sebeplerin ortaklarca kabul edilmiş sayılmasıdır. Mahkeme, böyle bir başvuruda sadece sözleşmede belirtilen sebeplerin gerçekleşip gerçekleşmediğini incelemektedir. Ayrıca bu sebeplerin TBK ve TMK'nın genel hukuk ilkeleriyle bağdaşıp bağdaşmadığını da kontrol edebilecektir. Bunun sonucunda da hakkaniyete ve dürüstlük kuralına uygun bir karar verecektir²⁵³.

Şirket sözleşmesinde belirtilecek çıkarılma sebepleri açık ve anlaşılır olmalıdır. Tartışmalara meydan bırakılmamalıdır. Çıkarılma sebeplerinin sınırları, çıkarılma usulü ve çıkarılmanın sonuçları düzenlenmelidir. Aksi takdirde şirket ile ortaklar arasında uyuşmazlıklara neden olunacak ve mahkeme boyutuna taşınabilecektir. Ayrıca genel nitelikli çıkarılma sebeplerinin çıkarılması istenilen ortak lehine yorumlanması hususu gündeme gelebilecektir.

Şirket ana sözleşmesinde düzenlenen çıkarılma sebepleri, objektiflik ve eşit işlem ilkesine uygun olmalıdır²⁵⁴. Çıkarılmak istenen ortağa savunma hakkı tanınması

²⁵¹ Bkz. TTK 640. madde gerekçesi.

²⁵² Bkz. TTK m.640.

²⁵³ Öztürk Dirikkan, 2005, s.50.

²⁵⁴ Öztürk Dirikkan, 2005, s.50.

da hukuki bakımdan uygun olacaktır. Savunma hakkı tanınmaması ise çıkarma kararı bakımında esaslı bozma sebebidir²⁵⁵.

Şirket ana sözleşmesinde ortakların şirketten çıkarılmasına dair düzenleme yapılabilmesi, TBK'nın genel ilkelerinden sözleşme serbestisine dayanır. Ancak TBK'da düzenlendiği gibi bu serbesti ahlaka, kamu düzenine, kişilik haklarına aykırılık taşıdığı hallerde kısıtlanabilecektir. Bunun gibi şirket sözleşmesinde düzenlenebilecek çıkarılma halleri de sayılan aykırılıkların gerçekleşmesi durumunda sınırlandırmaya tabii tutulabilecektir. Şirket, ana sözleşmesi ile ortakların şirketten çıkarılmasının yasaklanması ya da sebep olmaksızın ortakların şirketten çıkarılabileceğinin düzenlenmesi uygun değildir²⁵⁶. Hem ortakların hem de şirketin menfaatine olabilecek düzenlemelere yer verilmelidir.

Şirket ana sözleşmesinde, çıkarılma bakımından haklı sebep sayılabilecek haller yer alabilir ancak sözleşmede belirtilecek her çıkarılma sebebinin haklı sebep niteliği taşımasına gerek yoktur²⁵⁷.

Şirket ana sözleşmesinde düzenlenebilecek çıkarılma sebepleri sınırlı şekilde sayılamaz. Genel mantıkla bakıldığında ortakların yükümlülüklerini ihlal etmesi çıkarılma sebebi olabilecektir ancak tek tek bu sebepleri saymaya imkân yoktur. Her şirket kendi sözleşmesinde çıkarılma durumlarını özel olarak düzenleyebilecektir. Çıkarılma sebepleri ortakların şahsıyla alakalı olabilir veya kanunen yasak olmayan bir durum şirket sözleşmesiyle yasaklanabilir ve bu duruma aykırı davranan ortakların şirketten çıkarılması öngörülebilir²⁵⁸.

6102 sayılı Türk Ticaret Kanunu'nun 574. maddesine göre limited şirketlerde azami ortak sayısı ellidir. Limited şirketlerde ortak sayısı elliye aşarsa yaptırımını ne olacağı konusu, kanunda düzenleme altına alınmamıştır.

Doktrinde çeşitli durumlar kabul görmüştür. Bir görüşe göre sicil müdürünün durumun düzeltilmesi için süre vermesi gerekmektedir. Verilen sürede ortak sayısı elliye düşürülmezse mahkemeye başvurularak şirketin feshi istenebilecektir²⁵⁹.

Limited şirketlerde elliye geçen ortakların şirketten çıkarılması bazı sorunları beraberinde getirmektedir. Sonradan dâhil olan ortaklar sayısının elliye aşmasına sebebiyet vermişse bu durum makul karşılanabilmektedir.

²⁵⁵ Çamoğlu, 2008, s.116.

²⁵⁶ Öztürk Dirikkan, 2005, s.49.

²⁵⁷ Öztürk Dirikkan, 2005, s.48.

²⁵⁸ Öztürk Dirikkan, 2005, s.49.

²⁵⁹ Eriş, 2010, s.3318.

Ancak şirketin kuruluşunda olan bir fazlalık söz konusu ise ortakların eşit işleme tabii tutulmasını sağlamak için objektiflik bakımından en uygun çözüm, limited şirketin anonim şirkete çevrilmesi olacaktır. Bu durumda da ortakların anonim şirket ortağı olma konusunda kabullerinin alınması gerekecektir. Çünkü ortaklar limited şirket ortağı olarak katıldıkları şirket ortaklığına, anonim şirket ortağı olarak devam etmek istemeyebilirler. Bu durumda bu ortaklar için şirketten haklı sebeple çıkma müessesesinin işletilebilir olduğu kabul edilmektedir²⁶⁰.

Limited şirketlerde şirket sözleşmesindeki düzenlemeye dayanılarak bir ortağın çıkarılabilmesi için öncelikle şirket sözleşmesindeki çıkarılma sebebinin ortak tarafından gerçekleştirilmesi gerekmektedir. Sebep gerçekleşikten sonra şirketin genel kurulu tarafından ilgili ortağın çıkarılması için karar alınır. Genel kurulca şirket ortağının çıkarılması yetkisi, TTK'nın 616. maddesindeki hükme göre şirketin başka bir organına devredilemez. Şirket ortağını çıkarma kararı önemli kararlardan sayıldığından TTK'nın 621. maddesine göre temsil edilen oyların asgari üçte ikisi ve oy hakkı olan esas sermayenin salt çoğunluğunun birlikte bulunması gerekmektedir²⁶¹. TTK'nın 619. maddesine göre ortağın çıkarılmasına dair oylamaya ilgili ortak da katılabilmektedir.

6102 sayılı Türk Ticaret Kanunu'nun 640. maddesine dayanarak şirket sözleşmesindeki düzenlemeye istinaden limited şirketten genel kurul kararıyla çıkarılan bir ortak, kararın kendisine bildiriminden itibaren üç aylık süre içerisinde çıkarılma kararıyla alakalı olarak şirketin bulunduğu yerdeki asliye ticaret mahkemesinde dava açma hakkına sahiptir. Ortağın bu hakkı sözleşmeyle sınırlandırılmaz ya da kaldırılmaz niteliktedir. Şirket sözleşmesine bu hükme aykırı bir düzenleme konulamaz. Dava açma süresi açısından bildirim önemi büyüktür. Bildirimin yapılması görevi şirket müdürlerindedir.

Tebliğ ya da bildirim kavramları bu tebliğ ya da bildirimle bağlı haklar için önem arz etmektedir. İdare veya yargı organları ya da özel ve tüzel kişiler tarafından tesis edilen işlemlerin kişilere bildirilmesi ile hukuki sonuçlarının doğduğu kabul edilir. Yapılan bu bildirim ya da tebliğlerin usule uygun yapılmaması esaslı bozma sebebi olarak kabul edilir. Dolayısıyla limited şirketlerden çıkarma işlemlerinin de ortaklara tebliğ edilmesi ya da diğer bir ifadeyle usulüne uygun olarak bildirilmesi çok önemlidir. Şekil şartlarına uygun yapılmayan bildirimlerin hukuk düzenince tanınması mümkün olmayacağından bu bildirimlerin hukuki sonuç doğurması da beklenemez.

²⁶⁰ Çeker, 2011, s.524.

²⁶¹ Pulaşlı, 2011, s.127.

6102 sayılı Türk Ticaret Kanunu'nun 640. maddesine göre şirket müdürleri tarafından gerçekleştirilmesi gereken bu bildirimün şekil şartları belirtilmiştir. Buna göre müdürlerin bildirimleri noter kanalıyla yapılması gerekmektedir. Noter kanalıyla yapılmayan bildirimler hüküm ve sonuç doğurmaz. Ortak, kendisine usulüne uygun olarak yapılan bildirimün yapıldığı tarihten itibaren üç ay içerisinde dava açmazsa sürenin bitiminde çıkarma işlemi kesinleşir. Dava açarsa ve mahkemece kabul edilirse ortak şirketten hiç çıkarılmamış gibi olacaktır. Ancak mahkemece dava reddedilirse ortağa genel kurul kararının tebliğ edildiği tarihte şirketten çıkarıldığı kabul edilecektir. Yani çıkarılmanın hukuki sonuçları bakımından şirketten çıkarılma kararının müdürler tarafından kendisine tebliğ edildiği tarih esas alınacaktır²⁶².

3.1.2. Haklı Sebep ile Ortağın Çıkarılması

Ortağın limited şirketten çıkarılabileceği bir diğer ihtimal de haklı sebebin varlığı hâlinde şirketin talebi üzerine mahkemenin çıkarmaya karar vermesidir²⁶³.

Limited şirketlerde haklı sebebin var olması durumunda ortağın çıkma hakkına ikinci bölümde²⁶⁴ değinmiştik. Aynı şekilde limited şirketlerde, şirket ile ortak arasında sürekli borç doğuran özel hukuk ilişkisi olduğundan bu şekildeki ilişkilerin haklı sebebin varlığı halinde sona erdirilmesi mümkündür. Bu hak, taraflar arasında eşitlik sağlamak için iki tarafa da tanınmıştır²⁶⁵. İkinci bölümde çıkma hakkı ile ortağa tanınan hakkı incelemiştik. Bu bölümde de çıkarılma durumunu inceleyerek şirkete tanınan haktan bahsedeceğiz.

6102 sayılı Türk Ticaret Kanunu'nun 640. maddesinin üçüncü fıkrasına göre limited şirketlerde ortaklar haklı sebeple şirketten çıkarılabilirler. Maddede haklı sebeple ortakların şirketten çıkarılabilmesi için bazı şartlar öngörülmüştür.

Buna göre;

-Öncelikle ortağın şirketten çıkarılmasına sebebiyet verebilecek haklı bir sebep bulunmalıdır.

-Bu haklı sebebin objektif ve dış dünya tarafından kabul edilebilir olması gerekmektedir.

-Şirket, ortağın şirketten çıkarılması için mahkemeye başvurmalıdır.

²⁶² Tekinalp, 2013, s.494-495.

²⁶³ Kayıhan/Yasan, 2017, s.267.

²⁶⁴ Bkz. s.33.

²⁶⁵ Baştuğ, 1966, s.54.

-Sonrasında ise mahkemece gerekli inceleme yapılarak bu konuda bir karar verilmelidir. Mahkeme kararının hakkaniyete ve dürüstlük kuralına uygun olması gerekmektedir.

TTK'da, limited şirketlerde ortağın haklı sebeple çıkarılmasına ilişkin olarak haklı sebep kavramı tanımlanmış değildir. Bu konuda TTK'nın 245. maddesinde kollektif şirketler bakımından sona ermeyi inceleyen maddeden faydalanılmaktadır²⁶⁶.

Limited şirketlerin şahsi unsurları da barındıran karma yapısı nedeniyle doktrinde haklı sebebin ortağın şahsında oluşması gerektiği belirtilmiştir. Yani çıkarılmak istenen ortağın şahsında olmayan kusur ya da ihmalden dolayı, sadece şirketin inisiyatifi ile çıkarılması mümkün değildir²⁶⁷.

Bir ortağın haklı sebeple çıkarılabilmesi için gereken haklı sebep; şirketteki ahengi bozan ya da bozma ihtimali olan ve bir ya da birkaç ortağa yüklenebilecek durumlara denilmektedir²⁶⁸. Görüldüğü üzere çıkarılma müessesesi ağır bir sonuç doğurduğundan çıkarılmayı gerektirebilecek haklı sebebin de bu ağır sonucu doğurmaya elverişli büyüklükte olması gerekmektedir. Taraflar arasındaki önemli dereceye varmayan anlaşmazlıkları haklı sebep olarak kabul ederek ortağın şirketten çıkarılmasına sebebiyet vermek doğru değildir. Dolayısıyla haklı sebebin objektif temellere dayanması gerekmekte ve dış dünya tarafından da gözlenebilir vaziyette olması gerekmektedir.

Kusur durumu mahkemece araştırılıp değerlendirilecektir. Fakat burada bir hususa dikkat etmek gerekir. Çıkarılma ihtimali bulunan ortağın kusurlu olmasına gerek olmasa dahi bu ortağın şirketten çıkarılmasını isteyen diğer ortakların ya da şirketin çıkarılma ihtimali bulunan ortaktan en azından daha az kusurlu olması aranmaktadır. Bunun sebebi ise ortağın çıkarılmasına kendi kusuruyla sebebiyet veren diğer ortakların ya da şirketin bu durumdan kendilerine menfaat sağlamasını engellemektir.

Şirketten haklı sebeple çıkarılan ortağın çıkarılmakta kusuru mevcutsa, şirket çıkarılan ortaktan tazminat talep edebilecektir. Bu konuda tazminat hukukunun genel ilkeleri uygulanır²⁶⁹.

²⁶⁶ Çamoğlu, 2008, s.9.

²⁶⁷ Üçışık, Havva Güzin, Limited Şirkette Ortağın Ortaklıktan Çıkarılması, Prof. Dr. Fahiman Tekil'in Anısına Armağan, s.189-207, İstanbul 2003, s.200.

²⁶⁸ Öztürk Dirikkan, 2005, s.70.

²⁶⁹ Öztürk Dirikkan, 2005, s.87.

Haklı sebep halleri, ortağın kendi iradesi dışında da meydana gelebilmektedir. Örneğin, şirket ortağı ağır bir hastalığa yakalanır ve çalışamayacak dereceye gelirse bu durum ortağın çıkarılması bakımından haklı sebep oluşturabilecektir.

Ortağın haklı sebeple şirketten çıkarılması için diğer ortaklara ya da şirkete zarar vermesi şart değildir. Doktrin, maddi zarar bulunmasa dahi şirket içindeki güvenin sarsılmasını haklı sebeple çıkarılma için yeterli saymıştır. Bu konuda mahkemeye takdir yetkisi verilmiş ve durum ve şartlara uygun olarak hakkaniyete uygun hükmün tesis edilmesi amaçlanmıştır²⁷⁰.

Şirket sözleşmesinde, haklı sebeple çıkarma hakkını kullanılamaz veya işlevsiz hale getiren düzenlemeler yapılamaz. Bu hüküm emredici hukuk kuralı niteliğindedir. Dolayısıyla şirket ana sözleşmesine bu hükmün hilafına hüküm konulması, emredici hukuk kuralına aykırılık oluşturacağından mümkün değildir²⁷¹.

6102 sayılı Türk Ticaret Kanunu'nda, limited şirketlerde haklı sebeple çıkarılmaya neden olabilecek haklı sebepler düzenleme altına alınmamıştır. Bu konuda 245. maddedeki düzenleme örnek alınabilecektir. Buna göre limited şirketlerde ortağın şirketten çıkarılması bakımından haklı sebep sayılabilecek halleri örneklendirecek olursak; ortağın şirketin hesaplarında ya da şirketin idaresinde usulsüzlük yapması, ortağın kendi asli görevlerini ve borçlarını yerine getirmemesi, ortağın kendi menfaatleri için şirketin unvanını ya da mallarını kötüye kullanması, ortağın sürekli hastalık ya da başka bir sebepten kaynaklı olarak şirket işlerini ya da edimleri gerçekleştirememesi gibi durumlar ortağın şirketten çıkarılması için haklı sebep olarak kabul edilebilir.

Limited şirketlerde ortağın çıkarılmasını gerektirecek haklı sebepler genel olarak ortağın yükümlülüklerini yerine getirmemesiyle alakalıdır. Şirket sözleşmesiyle yasaklanmış bir davranışı gerçekleştirmesi de çıkarılma sebebi sayılabilir. Bu konuda şirket sözleşmesine hangi durumlarda ortağın çıkarılmasının haklı sebep sayılacağına ilişkin hükümler konulabilir. Yasa koyucu bu konuda şirket sözleşmesine hüküm konulması için limited şirketin kişiliğine yetki vermiştir²⁷².

Ortağın şirketten çıkarılmasında, hem şirketin hem de ortağın menfaatlerinin gözetilmesi gerekmektedir. Ortağın kendi şahsını düşünerek gerçekleştirdiği işlemler ya da kullandığı haklar şirket bakımından zarar doğurmuyorsa olağan ticari hayatın bir

²⁷⁰ **Erdil, Engin**, Limited Şirketlerde Ortaklıktan Çıkarılma, İstanbul 2010, Vedat Kitapçılık, s.75.

²⁷¹ **Baştuğ**, 1966, s.65.

²⁷² **Erdil**, 2010, s.173.

sonucu olan bu durumlar çıkarılma sebebi sayılmamalıdır. Bu konuda hakkaniyete ve dürüstlük kuralına uygun davranılması gerekmektedir²⁷³.

Limited şirket ortağı, başlangıçta mesleki anlama yeterli olduğunu belirterek katılmışsa ve sonrasında böyle bir durumunun olmadığı anlaşılırsa bu yalan beyan da çıkarılması için haklı sebep niteliğinde sayılabilecektir. Bu durum borçlar hukukundaki hile²⁷⁴ ile eşdeğer sayılabilecektir²⁷⁵.

Mahkemede haklı sebep değerlendirilirken haklı sebep olarak belirtilen durum tüm şartlarıyla somut olaya göre incelenecektir. Haklı sebepte önemli olan husus, bu sebebin taraflar arasındaki ilişkinin devamını çekilmez hale getiriyor olmasıdır. Haklı sebebin var olduğu durumlarda ortaklar için şirket ortaklığının çekilmez ve katlanılmaz bir hal alması halinde ortaklıktan çıkarma müessesesinin işletilmesi zorunluluğu ortaya çıkacaktır²⁷⁶.

Haklı sebeple limited şirketlerde ortakların çıkarılması, şirketin çıkarma iradesiyle başvurusu sonucuna mahkemece karara bağlanmaktadır. Her ne kadar ortağın çıkarılması genel kurul kararıyla gerçekleştirilmese de şirketin çıkarma yönündeki iradesinin oluşması bakımından genel kurul kararı verilmektedir. TTK'nın 621. maddesinde ortağın haklı sebeple şirketten çıkarılması için mahkemeye başvurulması durumu önemli genel kurul kararlarından sayılmıştır. Bu yüzden bu kararın alınması için salt çoğunluğun yeterli olmayacağı hükme bağlanmıştır.

Genel kurul kararıyla bir ortağın haklı sebebe dayanarak şirket ortaklığından çıkarılması için mahkemeye başvurma kararının alınabilmesi, şirkette temsil edilen oyların en az üçte ikisi ile oy hakkı olan esas sermayenin salt çoğunluğunun birlikte sağlanması neticesinde mümkündür. Bu nitelikli çoğunluk, azınlıktaki pay sahipleri bakımından problem oluşturabilecektir. Azınlıktaki pay sahipleri bu durumda ya şirketten çıkma haklarını kullanacaklar ya da şirketin feshini talep edebileceklerdir. Bu konuda ortaklara seçimlik hak sunulmuştur²⁷⁷.

Çıkarılmak istenen ortak, çıkarma kararının alınacağı genel kurula katılarak oy kullanabilecektir. TTK'da böyle bir sınırlamaya gidilmemiş, 619. maddedeki oydan yoksunluk hallerinde bu duruma değinilmemiştir. Çıkarılmak istenen ortak genel kurulda kendisini savunabilecektir. Savunma hakkının kutsal bir hak olmasına paralel

²⁷³ Öztürk Dirikkan, 2005, s.68.

²⁷⁴ Bkz. TBK m.36, Aldatma.

²⁷⁵ Çamoğlu, 2008, s.11 vd.

²⁷⁶ Seliçi, Özer, Borçlar Kanununa Göre Sözleşmeden Doğan Sürekli Borç İlişkilerinin Sona Ermesi, İstanbul 1976, Fakülteler Matbaası, s.196-197.

²⁷⁷ Üçışık, 2003, s.202.

olarak, çıkarılmak istenen ortağa bu hakkının kullandırılmaması neticesinde hüküm tesis edilmesi hukuka ve hakkaniyete aykırıdır²⁷⁸.

Çıkarma hakkının kullanılması ile ilgili bir diğer sorun da bu konunun genel kurula nasıl taşınacağı noktasında gelişmektedir. Burada genel kurula ortağın haklı sebeple şirketten çıkarılması mevzuunu şirket ortakları veya idarecilerinin taşıyabileceği kabul edilmektedir²⁷⁹. Haklı sebeple çıkarılmada ortaklar arasında eşit işlem ilkesi uygulanmalıdır. Bir ortak için haklı sebep sayılan durum başka bir ortak bakımından haklı sebep sayılmayarak şirketle ilişkisi devam ettirilirse bu durum eşitsizlik oluşturacaktır²⁸⁰.

Yukarıda bahsedildiği şekilde genel kurul tarafından ortağın haklı sebeple çıkarılması için mahkemeye başvurma kararı alındıktan sonra bu ortak için mahkemede çıkarılma davası açılacaktır. Ortağın çıkarılmasına dair kararın mahkemeye bırakılması, ortakların korunması içindir. Genel kurul kararıyla çıkarılma yapılsaydı ortakların korunmasız kalma durumu söz konusu olabilecekti. Bu nedenle ortaklar bir çeşit güvence altına alınmıştır. Mahkemece incelenerek tarafsız şekilde karar verilmesi sağlanacaktır²⁸¹.

Limited şirket ortaklarının çıkarılması için şirket tarafından açılacak dava, TTK'nın 4. maddesine göre ticari bir davadır. Bu nedenle davaların yürütülmesindeki esas alınan HMK'dır. Görevli ve yetkili mahkemenin belirlenmesi için HMK'ya bakılması gerekecektir.

6102 sayılı Türk Ticaret Kanunu'nun 5. maddesine göre çıkarma davalarında görevli olan mahkeme asliye ticaret mahkemeleridir. Yetkili mahkeme ise HMK'nın 14. maddesine göre şirket merkezinin bulunduğu yer mahkemesidir. Şirket merkezinin bulunduğu yer mahkemesi, çıkarma davalarında kesin yetkili mahkeme kılınmıştır.

Çıkarma davalarında davacı olabilecek taraf sadece limited şirket tüzel kişiliğidir²⁸². Bu dava şirket ortaklarınca veya diğer kişiler tarafından açılmaz. Limited şirket tüzel kişiliği çıkarma davası açma yetkisini, çıkarma konusunda verilen genel kurul kararı ile almaktadır.

²⁷⁸ Öztürk Dirikkan, 2005, s.82.

²⁷⁹ Yıldız, 2007, s.181.

²⁸⁰ Yıldız, 2007, s.181.

²⁸¹ Baştuğ, 1966, s.54.

²⁸² Erdil, 2010, s.82.

Çıkarma davalarında davalı taraf, çıkarılması istenilen ortak/ortaklardır. Birden fazla ortağa da eğer haklı sebep hepsi bakımından mevcutsa tek bir dava açılabilir²⁸³. Çıkarma davası, daha önce açılmış bulunan çıkma davasına karşılık olarak aynı mahkemede de açılabilir.

6102 sayılı Türk Ticaret Kanunu'nun 1521. maddesine göre çıkarma davalarında uygulanacak usul, basit yargılama usulüdür. Davaların duruşmalı olarak görülmesi ilkesi esas kabul edilmektedir.

Çıkarma davaları hangi sürede açılması gerektiği konusunda kanun belirli bir süre öngörmemiştir. Bu nedenle TMK'nın genel ilkelerine gidilerek dürüstlük kuralına uygunluk aranacaktır. Şirket, haklı sebebin oluşmasından itibaren uygun görülebilecek bir süre içerisinde çıkarma davası açma yoluna gitmesi gerekmektedir. Haklı sebep oluşmasına rağmen uzunca bir süre geçmişse ve şirket tarafından herhangi bir işlem yapılmamışsa, uzun bir süreden sonra sebep gösterilmeksizin açılacak çıkarma davası şirketin çıkarma hakkını kötüye kullanması anlamına gelecektir²⁸⁴.

Ortağın haklı sebeple şirketten çıkarılması için alınacak genel kurul kararının iptali için mahkemeye başvurulabilir. Bu durumda eş zamanlı olarak çıkarma davası da açılmış ve devam etmekteyse, iptal kararı çıkarma davasını etkileyeceğinden mahkemeye ya iki davanın birleştirilmesine karar verilmelidir ya da iptal davasının sonucu bekletici mesele yapılmalıdır. Genel kurul kararı iptal edilirse çıkarma davası bakımından dava şartı oluşmamış olacağından dava reddedilecektir²⁸⁵.

Limited şirket ortağının çıkarma davası sonuçlanıp kesinleşene kadar hak ve borçları devam etmektedir. TTK'da, çıkma müessesesinde olduğu gibi yargılama aşamasında hak ve borçlarının dondurulması durumu yer almamaktadır. Yargılama sırasında çıkarılmak istenen ortakla şirketin ilişkileri zora düşebilir. Bu durumda ihtiyati tedbir kararı verilmesi mümkündür²⁸⁶.

Çıkarma davası devam ederken, çıkarılmak istenen ortak payını başka bir şahsa devrederse, çıkarma durumu payla değil ortakla alakalı olduğundan ortağın kendiliğinden çıkması durumu gerçekleşeceğinden çıkarma davası konusuz kalacaktır²⁸⁷.

²⁸³ **Baştuğ**, 1966, s.60.

²⁸⁴ **Çamoğlu**, 2008, s.166.

²⁸⁵ **Erdil**, 2010, s.80.

²⁸⁶ **Baştuğ**, 1966, s.60.

²⁸⁷ **Erdil**, 2010, s.82.

Limited şirketlerin şahsi unsurları bulunsa da limited şirketler TTK bağlamında sermaye şirketlerindedir. Bu nedenle çıkarma davasında tek seçenek ortağın şirketten çıkarılması değildir. Çıkarmanın ortak bakımından ağır sonuçları olduğu için daha uygun başkaca çözümlere hükmedilmesi mümkündür. Örneğin, şirkette kalması istenmeyen ortağın payı başka bir kişiye devredilebilir. Bu kişi diğer ortaklardan olabileceği gibi şirket veya üçüncü bir kişi de olabilecektir²⁸⁸.

Çıkarma davasına, mahkeme kararı ortağın şirketten çıkarılmasına dair verilir ve hüküm kesinleşirse, bu yenilik doğurucu nitelikteki bir karar olduğundan ortağın çıkarılması gerçekleşir. TTK'nın 31. maddesine göre hükümlerle beraber ortağın çıkarılmasının tescil ve ilan edilmesi gerekmektedir. Kararın kesinleşmesi ile ortağın çıkarılması gerçekleşeceğinden karar kesinleşinceye kadar ortağın ortaklık sıfatı devam edecektir. Bu nedenle ortağın ortaklık sıfatına bağlı hak ve yükümlülükleri de devam edecektir²⁸⁹.

3.1.3. Şirketin Feshi Talebi Halinde Mahkemece Çıkarılma Kararı Verilmesi ile Çıkarılma

6102 sayılı Türk Ticaret Kanunu'nun 640. maddesi dışında kanunda limited şirketlerde çıkarılma hususunda uygulanabilecek düzenlemeler yer almaktadır. Bu düzenlemeler, limited şirketin feshine ilişkin düzenlemeler ile şirketler hukukuna dair genel düzenlemeleri içermektedir.

6102 sayılı Türk Ticaret Kanunu'nun 636. maddesinin üçüncü fıkrasında çıkarılmaya neden olabilecek bir düzenleme bulunmaktadır. ETK'nın 549. maddesinde haklı sebeple fesih düzenleme altına alınmıştır. TTK'nın 636/3 maddesinde de bu düzenlemeye paralel bir düzenleme getirilmiş ve ortakların haklı sebeplerle şirketi feshini talep edebileceği belirtilmiştir. Eski düzenlemeden farkı ise mahkemenin şirketin feshi talebiyle bağlı kılınmamasıdır. Mahkeme isterse şirketin feshine karar vermeyebilir. Daha uygun bir çözüm görürse bu çözüme de hükmedebilecektir. Mahkeme, ortağın çıkarılmasına da karar verebilecektir. Bu konuda mahkemeye geniş bir takdir yetkisi tanınmıştır. Mahkeme, kural olarak taleple bağlıdır ancak kanun burada bir istisnaya yer vermiştir. Buna göre şirketin feshi talebi ile mahkemeye başvurulduğunda mahkeme bu talebi haklı sebebin ölçüsüne göre ve hakkaniyete göre değerlendirmeye alacaktır.

²⁸⁸ Erdil, 2010, s.83.

²⁸⁹ Yıldız, 2007, s.160.

Şirketin feshi şirket ve ortaklar açısından çok ağır sonuçlar doğuracak ve iktisadi bakımdan büyük sorunlara neden olabilecektir²⁹⁰. Bu nedenle mahkemece şirketin ve tüm ortakların menfaati gözetilerek değerlendirme yapılabilecek ve uygun görüldüğü takdirde taleple bağlılık kuralının dışına çıkılabilecektir. Eğer şirketin feshi gibi ağır bir sonuca sebebiyet verecek bir durum mahkemece görülmezse duruma daha uygun düşebilecek sonuçlara da hükmedilebilecektir. Mahkemece, şirketin feshi yerine haklı sebebin varlığına dayanarak şirketin feshini talep eden davacı ortağın şirketten çıkarılmasına hükmedilebilir. Kanun bu düzenleme ile buna cevaz vermiştir. Yasa koyucu bu düzenleme ile olası hak kayıplarının önün geçmeyi hedeflemiş ve hakkaniyete uygun kararların alınmasının sağlanmasını amaçlamıştır.

Kanun koyucu TTK'da yapmış olduğu düzenleme ile mahkemeye şirketin feshi dışında başka bir çözüme karar verebilme imkânı tanınmıştır. Haklı sebeplerin ağırlığı noktasında ayırım gözetilmemiş olsaydı ortağın ya da ortakların şirketin feshini talep etmesi halinde doğrudan şirketin feshine hükmedilmesi gerekecekti ve bu durum da birçok zarara sebebiyet verebilecekti. Haklı sebep hususunda değerlendirme yapma yetkisi mahkemeye tanınmıştır. Mahkeme bu değerlendirmeyi yaparak hem ortakların hem de şirketin menfaatini gözeterek makul bir çözüm bulacaktır²⁹¹.

Haklı sebebin şirketin feshini gerektirmesi için şirketin amacını gerçekleşmesini imkânsız hale getirecek ya da aşırı güçleştirecek bir boyutta olması gerekir. Basit dönemsel zararlar ya da şirketin dönem içerisinde öngörülen borçlanma limitinin üzerine çıkması, haklı fesih sebebi olarak kabul edilmez²⁹².

Ortağın çıkarılmasını gerektirecek bir haklı sebep ile şirketin feshini gerektirecek bir haklı sebebin aynı boyutta olması mümkün değildir²⁹³. Fesih işlemi, şirketin dağılmasını, şirketin ilerlemesi için gösterilecek çabanın sonlandırılmasını ve iktisadi kayıpları ifade eden bir durumdur. Bu ağır sonuçlarından dolayı TTK'nın 636. maddesinde böyle bir düzenleme öngörülmüştür. Fesih dışında bir çözüm varsa öncelikle bu çözümün uygulanması amaçlanmıştır²⁹⁴.

6762 sayılı Eski Ticaret Kanunu'nda, TTK'da olduğu gibi açık bir düzenleme yer almamakta, doktrin tarafından feshin ağır sonuçları nedeniyle başka çözümlerin uygulanabilmesi savunulmaktaydı. Doktrin tarafından savunulan bu düşünce

²⁹⁰ Çamoğlu, 2008, s.15.

²⁹¹ Bkz. Yargıtay 11. Hukuk Dairesinin 2014/17528 Esas, 2015/12310 Karar sayılı kararı.

²⁹² Giray, Rabia Eda, Limited Şirketlerin Haklı Sebeple Feshi ve Yargıtay'ın Yaklaşımı, İstanbul Ticaret Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi, Sayı:12, s.195-218, 2007, s.202.

²⁹³ Öcal, 2003, s.221.

²⁹⁴ Çamoğlu, 2008, s.15.

uygulamaya geçirilememekteydi. Bunun sebebi ise usul kanunlarında yer alan taleple bağıllık ilkesiydi²⁹⁵. TTK'da bu konuda açık bir düzenleme yapılarak taleple bağıllık ilkesine istisna getirilmiştir. Mahkeme, şirketin feshine hükmetmek ya da davayı reddetmek zorunda değildir. Mahkeme takdir yetkisini kullanarak şirketin devamına ve dava açan ortağın şirketten çıkarılması karar verebilir.

Mahkeme, TTK'nın 636. maddenin üçüncü fıkrasına göre fesih yerine duruma daha uygun düşen haklı sebeple şirketin feshini talep eden davacı ortağın şirketten çıkarılmasına hükmedecek olursa ayrılma akçesini de düzenlemelidir. Kararda ayrılma akçesinin gerçek değer üzerinden hesaplanmış miktarı da yer almalıdır. Çünkü ortağın çıkarılması halinde ayrılma akçesi kararda yer almazsa tekrar yargı konusu olabilecektir. Bu da usul ekonomisi ilkesine aykırı bir durum oluşturacağından yasa koyucu ve yargı mercileri tarafından istenmeyen bir durumdur. Durumun bir an önce neticelendirilmesi amacıyla kararda ayrılma akçesi de gösterilmelidir²⁹⁶.

6102 sayılı Türk Ticaret Kanunu ile limited şirketler bakımından öngörülen hükmün benzeri anonim şirketler bakımından da öngörülmüştür. Anonim şirketler bakımından bu hak, her ortak için belirtilmemiştir. Azınlık pay sahipleri bu hakkı kullanabilecektir. Azınlık pay sahipleri haklı sebeplerin varlığı halinde anonim şirketin feshini dava edebilecektir. Mahkeme ise açılan bu davada, limited şirketlerde olduğu gibi anonim şirketin feshi yerine daha uygun başka bir çözüme karar verebilecektir. Doktrinde de bu uygun çözümlerden biri olarak azınlık pay sahiplerinin şirketten çıkmasına müsaade edilmesi gösterilmiştir²⁹⁷.

Kanunda yapılan düzenlemeler yukarıda da bahsedildiği gibi feshin son çare olarak düşünülmesi gerektiği mantığıyla örtüşmektedir. Çünkü fesih işlemi, telafi edilemez sonuçlar doğuran bir durum olup, ortaklar ve şirket açısından esaslı hak kayıplarına sebep olabilecek bir işlemdir²⁹⁸.

3.1.4. Şirket Birleşmeleri Nedeniyle Çıkarılma

Limited şirket ortağının çıkarılmasına imkân sağlayan durumlardan biri şirket birleşmeleridir. TTK'nın 136-158. maddelerinde düzenlenen şirketlerin birleşmesi konusunda limited şirketlerde ortağın çıkarılması durumunda uygulanabilecek olan kanun hükmü, 141. maddedir. Bu madde limited şirketlerde ortağın çıkmasına da temel teşkil etmektedir. Çıkma durumu ikinci bölümde incelendiğinden burada maddenin

²⁹⁵ Pulaşlı, 2011, s.130.

²⁹⁶ Tekinalp, 2013, s.496.

²⁹⁷ Çağlar, 2010, s.23.

²⁹⁸ Giray, 2007, s.205.

çıkartılma durumuna temel teşkil etmesinden ve bu temelin ortaya çıkmasındaki genel ilkelerden bahsedeceğiz.

Şirketler iktisadi ve sosyal hayatın bir gereği olarak bazı durumlara birleşme ihtiyacı hissetmektedirler. Bu durumlarda şirket ortaklarından bazıları şirketlerin birleşmesini istemeyebilir. Kanun bu düzenleme ile birleşme istemeyen ortağın huzursuzluk çıkartmasının önüne geçmeyi amaçlamıştır. Şirketler, birleşme sözleşmelerine bazı ortakların şirketten çıkarılmasına dair düzenleme yapabilirler. Bu durumda ortakların paylarının gerçek değerine tekabül eden ayrılma akçeleri de ödenecektir. Ayrılma akçesinin ödenmesi emredici hukuk kuralı niteliğindedir. Limited şirketlerin bu yükümlülüklerini yerine getirmesi yasal zorunluluktur.

6102 sayılı Türk Ticaret Kanunu'nun 151. maddesinde birleşme durumunda yapılabilecek çıkarmalar için belirli şartlar öngörülmüştür. Bunların başında ortakların çıkarılmasına ilişkin düzenleme içeren birleşme sözleşmesinin, mevcut oyların yüzde doksanı tarafından onaylanması zorunluluğu gelmektedir.

Birleşme sözleşmesinde çıkarılması istenilen ortaklar ismen yazılabilir. Kanunen gerekli şartlar sağlanmışsa bu ortak ya da ortakların çıkarılmaya karşı dava açmaları dahi mümkün değildir. İsmen yazılma durumu söz konusu değilse genel düzenlemelere dayanılarak çıkarılan ortak ya da ortakların çıkarılmaya karşı dava açmaları mümkündür. Dava açma hakkının varlığı esastır ve bu dava açma hakkının kısıtlanmasına ilişkin hükümler ayrıca değerlendirmeye tabi tutulmalıdır²⁹⁹.

6102 sayılı Türk Ticaret Kanunu'nda, ortakların çıkarılmasıyla alakalı bir ölçüte yer verilmemiştir. Gerekçede ise devamlı sorun çıkarılmasından söz edilmiştir. Bu durumda TTK'nın 208. maddesinde yer alan hâkim şirketin satın alma hakkına dair düzenlemenin kıyasen uygulanabileceği belirtilmiş ve ilgili maddelere atıf yapılmıştır³⁰⁰.

Limited şirket ortağı, şirket birleşmesinden dolayı çıkarılacaksa birleşme sözleşmesinde ayrılma akçesi de düzenlenmelidir. Birleşme raporunda ise ayrılma akçesinin miktarı ile ortağın çıkarılma sebebi belirtilmelidir. TTK'nın 148. maddesine göre işlem denetçisi şirketten çıkarılma durumundaki bu durumları inceleyerek çıkarılan ortağın haklarını da gözetmeliydi. Ancak 2012 yılında çıkarılan 6335 sayılı TTK ile TTK'nın Yürürlüğü ve Uygulama Şekli Hakkında çıkarılan kanun ile işlem denetçisi kaldırıldığından bu madde de kanundan çıkarılmıştır.

²⁹⁹ Bkz. TTK 141. madde gerekçesi.

³⁰⁰ Akbilek, 2009, s.186.

3.1.5. Hâkim Şirketin Satın Alma Hakkı Sonucu Çıkarılma

6102 sayılı Türk Ticaret Kanunu'nun 208. maddesinde, limited şirket ortağının çıkarılmasına sebebiyet verebilecek bir düzenleme yer almaktadır. Genel olarak bu madde, anonim şirketler açısından uygulanmaktadır. Maddede çıkarılma ifadesi kullanılmasa da ortak ile şirketin ilişkisi sonlandırılacağından bu maddede yer alan düzenleme, ortağın çıkarılmasına da uygulanabilmektedir.

6102 sayılı Türk Ticaret Kanunu'nun 208. maddesinde hâkim şirketin satın alma hakkı düzenlenmiştir. Bu hakkın kullanılabilmesi için maddede birtakım şartlar öngörülmüştür. Buna göre; öncelikle hâkim şirket denilen ve limited şirketin paylarının ve oy haklarının asgari yüzde doksanına sahip olan bir kısım bulunmalıdır. Nitelikli çoğunluk şartının sağlanmış olması durumunda ise diğer şartların varlığı aranır. Nitelikli çoğunluk payından arta kalan azınlığın ise limited şirketin işleyişini engellemesi, dürüstlük kuralına aykırı davranması, fark edilir derecede sıkıntı oluşturmaya ya da pervasızca davranması gerekmektedir. Yani yasa koyucu burada da dürüst işlem ilkesinin ve hakkaniyetin mevcut olup olmamasının araştırılmasını ve bunlara uygun hüküm tesis edilmesini amaçlamaktadır.

Hâkim şirket, kanunen kendisine tanınan bu hakkı, yenilik doğurucu nitelik taşıyan bir davayla kullanabilme imkânına sahiptir. Bunun sebebi ise gerekçede de belirtildiği gibi ortakların ve şirketin haklarını korumaktır. Bu korumanın hakkaniyete uygun olması esastır³⁰¹.

3.1.6. İskat Prosedürü ile Çıkarılma

Limited Şirket ortağının taahhüt etmiş olduğu sermaye bedelini ödememiş olması hali TTK'nın limited şirketlere ilişkin bölümünde açıkça düzenlenmemiş olup esas sermaye pay bedellerinin ödenmesi hususunda anonim şirketlere ilişkin hükümler kıyasen uygulanır denilmiştir³⁰². Ortak ya da ortaklar sermaye koyma borcunu yerine getirmezlerse 6102 Sayılı TTK 483. maddesinde bulunan ıskat prosedürü uygulanacaktır.

Burada karışıklığı yol açmamak adına açıkça belirtmek gerekir ki; limited Şirket ortağının şirket ortağının taahhüt etmiş olduğu sermaye bedelini ödememiş olması çıkarılma konusunda haklı sebep kavramı içerisinde değerlendirilmez.

Anonim şirket ortak ya da ortaklarının sermaye koyma borcunu yerine getirmemesi halinde ıskat prosedürü uygulanmaktadır. Anonim şirketlerde ortakların

³⁰¹ Bkz. TTK 208. madde gerekçesi.

³⁰² Bkz. TTK m.585.

temel ve maddi boyuttaki tek borcu sermayeye katılmaktır. Bunun dışında ortaklar için başka temel borç öngörülmemiştir³⁰³.

Iskat; bir ortağın sermaye koyma borcunu yerine getirememesi durumunda ortağın payının satılması durumudur. Iskat durumunda sermaye koyma borcunu yerine getiremeyen ortak, ortaklık haklarından mahrum kalacaktır. Payı satılmakta ve yerine başka biri ortak olarak şirkete dâhil edilmektedir³⁰⁴.

Iskat usulüne ilişkin ağır bir müeyyide öngörülmesi, sermayenin anonim şirketler bakımından ne kadar önemli olduğunu ortaya koymaktadır. Iskat kararı, yönetim kurulunca alınabilir³⁰⁵. Esas sözleşme ile bu kararın genel kurul tarafından alınabileceği de düzenlenebilecektir³⁰⁶. Iskatla çıkarılma durumu, diğer çıkarılma hallerinden farklı olarak ortağa ayrılma akçesinin ödenmemesini öngörmektedir. Iskatla çıkarılan ortağın şirkete borçlu olma ihtimali bile vardır³⁰⁷. Iskat müeyyidesi sadece ortağın ödeyemediği sermaye payına uygulanmaktadır. Bunun dışında ortağın şirkete olan diğer edimleri için iskat müeyyidesi uygulanamaz.

3.2. Diğer Şirketlerde Ortağın Çıkarılması

3.2.1. Adi Şirketlerde Çıkarılma

818 sayılı Eski Borçlar Kanunu'nun 524. maddesinde adi şirketlerde ortağın şirketten çıkarılması şirket kararına tabii kılınmıştı. Bu kararın oybirliği ile alınması şartı öngörülse de kanuni anlamda çıkarılma durumu düzenlenmemişti. Şirket sözleşmesinde çıkarılma hususu eski kanuna göre de düzenlenebilirdi³⁰⁸. EBK'daki eksiklik, belirli durumları belirterek bu durumların gerçekleşmesi halinde ortaklar şirketten çıkarılabilir şeklinde şirkete bir yetki verilmemiş olmasıdır.

6098 sayılı Türk Borçlar Kanunu'nun 620. maddesi ve devamındaki maddelerde adi ortaklık sözleşmesi bölüm başlığıyla adi şirketlere dair düzenlemelere yer verilmiştir. Adi şirketin feshine gerek kalmadan şirketin ortağı/ortakları çıkartarak faaliyetlerini sürdürmeye devam etmesi mümkün kılınmıştır. Kanun, çıkarılma müessesesi ile şirketlerin devamlılığını korumayı amaçlamıştır³⁰⁹.

³⁰³ **Okutan Nilsson, Gül**, Anonim Ortaklıklarda Pay Sahipleri Sözleşmeleri, İstanbul 2004, Çağa Hukuk Vakfı Yayınları, s.15 vd.

³⁰⁴ **Çelik**, 2012, s.91.

³⁰⁵ **Çelik**, 2012, s.155.

³⁰⁶ **Göle, Celal**, Anonim Ortaklıklarda Nakdi Sermaye Koyma Borcu ve Bu Borcu İfada Temerrüt, Ankara 1976, s.117.

³⁰⁷ **Değirmenci, Cenker**, Anonim Ortaklıkta Iskat, İstanbul 2006, Vedat Kitapçılık, s.19-20.

³⁰⁸ **Poroy/Tekinalp/Çamoğlu**, 2010, s.98.

³⁰⁹ Bkz. TBK 634. madde gerekçesi.

Adi şirketlerde ortakların şirketten çıkarılabilmesi için bazı şartlar vardır. Öncelikle, şirket sözleşmesinde diğer ortaklar ile şirketin devam edebileceği yönünde bir düzenlemenin bulunması gerekmektedir. Ortaklardan biri kısıtlanırsa, iflas ederse, fesih bildiriminde bulunursa, tasfiye payı haciz yoluyla paraya çevrilirse ya da ölürse şirket sözleşmesinde yer alacak bu düzenleme sayesinde bu ortak olmadan da şirketin devam edebilmesi mümkün hale gelecektir. Ortağın çıkarılmasına dair bu durumlar, TBK'nın 639. maddesinde de sayılmış ve adi şirketin sona erme hallerinden kabul edilmiştir. Buradan da açıkça anlaşılacağı gibi ortağın şirketten çıkarılması için şirkete tanınan bu yetki keyfi olmayıp şirketin sona ermesinin engellenmesini sağlamaya yöneliktir. Burada önemli olan husus şudur ki; eğer şirket sözleşmesinde çıkarılma durumu yer almıyorsa, eski kanun döneminde olduğu gibi bir uygulamaya gidilecek ve şirketin devamlılığının sağlanması bakımından çözüm olmayacaktır³¹⁰.

3.2.2. Kollektif Şirketlerde Çıkarılma

Kollektif şirketlerde ortağın şirketten çıkarılması hususu TTK'da düzenlenmiştir. TTK'nın 243. maddesinde TBK'nın 639. maddesine atıf yapılarak kollektif şirketteki ortakların iflas etmesi durumu, şirket bakımından da sona erme sebebi sayılmıştır. Ortağa haciz gelmesi ya da aciz durumu yeterli değildir. Ortağın iflasının gerçekleşmesi gerekmektedir³¹¹.

6102 sayılı Türk Ticaret Kanunu'nun 254. maddesine göre, şirket sözleşmesinde aksi yönde bir düzenleme bulunmuyorsa diğer ortakların iflas eden ortağı ya da ortakları şirketten çıkarma yetkisi vardır. Çıkarma durumu şirket sözleşmesindeki değişiklik ile mümkün olabilecektir. TTK'nın 226. maddesine göre şirket sözleşmesinde değişiklik yapılabilmesi için oybirliği ile karar alınması gerekmektedir³¹². Bu da demektir ki diğer ortakların iflas eden ortağı şirketten çıkarabilmesi oybirliği ile karar alınmasını gerektirmektedir. Burada nitelikli çoğunluk esası kabul edilmemiş, bütün ortakların muvafakati aranmıştır.

6102 sayılı Türk Ticaret Kanunu'nda kollektif ortağın şahsi sebeplerinden dolayı şirketin feshedilmesinin önüne geçilmeye çalışılmıştır. Şirketin devamlılığının gözetildiği düzenlemeler getirilerek şahsi sebeplerinden dolayı şirketin feshine neden olabilecek ortağı şirketten çıkarma yetkisi şirkete tanınmıştır. Böylece şirket ilgili ortağı

³¹⁰ Çelik, 2012, s.69.

³¹¹ Arslanlı, 1960, s.417.

³¹² Mimaroğlu, 1972, s.230.

şirketten çıkararak şirketin devamlılığını sağlayabilecek, şirketin feshinin önüne geçebilecektir³¹³.

Belirsiz süreli şirketlerde ortaklardan biri fesih talebinde bulunduğu takdirde şirketin devamını isteyen diğer ortaklara TTK'nın 256. maddesinde bu ortağı şirketten çıkarma imkânı tanınmıştır.

Kollektif ortağın şahsi alacaklıları şirketin süresinin uzatılmasına TTK'nın 248. maddesine göre itiraz edebilmektedir. Bu alacaklılar ilgili kanunun 249. maddesine göre borçlu olan ortağın tasfiye payına haciz koydurabilir ve şirketin feshini isteyebilirler. Bu durumda ilgili kanunda yer alan 226. maddeye göre diğer ortaklar oybirliği ile karar alarak şirketin devamını sağlayabileceklerdir. Burada da oy çokluğu esası kabul edilmemiş ve oy birliği ile bu kararın alınabileceği hüküm altına alınmıştır³¹⁴.

Kollektif şirket ortağı, haklı sebeple çıkarılabilecektir. TTK'nın 255. maddesine göre ortağın ya da ortakların şahsi sebepleri nedeniyle şirketin feshi istenebilecekse diğer ortakların tamamı, şirketin devamına karar verebileceklerdir. Şirket ana sözleşmesinde diğer ortakların çoğunluğu ile de şirketin devamına karar verilebileceği düzenlenebilir³¹⁵. Aynı maddede, diğer ortakların birlikte karar alamaması halinde ortaklardan herhangi birinin mahkemeye başvurarak şahsi sebeplerinden dolayı şirketin feshine neden olabilecek olan ortağın ya da ortakların şirketten çıkarılmasını talep etmesi mümkün kılınmıştır.

Şahıs şirketi olan kollektif şirketlerde, bu niteliğinden dolayı çıkarma müessesesi şirketin yasal haklarındadır. Bu hakkın uygulanabilmesi bakımından şirket sözleşmesinde çıkarma müessesesinin düzenlenmesine gerek bulunmamaktadır³¹⁶.

3.2.3. Komandit Şirketlerde Çıkarılma

Kollektif şirketlerin sona ermesine, tasfiyesine ve ortakların şirketten çıkma ve çıkarılmasına ilişkin TTK'nın 243 ilâ 303'üncü madde hükümleri komandit şirketlerde de uygulanır³¹⁷. Bu nedenle, bir önceki başlıkta yaptığımız açıklamaları tekrarlamamak için sadece orada yaptığımız açıklamalara atıf yapmakla yetiniyoruz.

3.2.4. Anonim Şirketlerde Çıkarılma

6762 sayılı Eski Ticaret Kanunu'nda anonim şirketler için çıkarılma müessesesi düzenlenmemiştir. Bunun sebebi anonim şirketlerin sermaye şirketi niteliğinde

³¹³ Çamoğlu, 2008, s.15.

³¹⁴ Arslanlı, 1960, s.430.

³¹⁵ Arslanlı, 1960, s.435.

³¹⁶ Bkz. TTK 255. madde gerekçesi.

³¹⁷ Bkz. TTK'nın 328. maddesi.

olmasıdır. Anonim şirketlerde önemli olan ortak değil sermayedir. Sermaye payının kimde bulunduğu anonim şirketler bakımından önemli değildir³¹⁸.

Anonim şirketler bakımından eski kanun zamanındaki durum mevcudiyetini korusa da iktisadi ve ticari hayattaki değişimler nedeniyle TTK'da anonim şirketlerde ortağın şirketten çıkarılması müessesesi düzenleme altına alınmıştır. Hukukumuzda anonim şirketlerde çıkarılma müessesesi TTK ile getirilmiştir. Bazı durumların ortaya çıkması halinde anonim şirket ortağının şirketten çıkarılabileceği hükme bağlanmıştır.

3.2.4.1. Iskat Prosedürünün Uygulanması

Anonim şirket ortağının şirketten çıkarılmasına sebebiyet verebilecek ilk durum, anonim şirketlerin sermaye şirketi olmasıyla ilgilidir.

6762 sayılı Eski Ticaret Kanununa göre iskat prosedürünün uygulanması, ortağın rızası dışında ortaklığının sonlandırılacağı tek durum olarak düzenlenmişti³¹⁹. TTK'nın 483. maddesinde iskat müeyyidesi düzenlenmiştir.

Bu konuda daha önce³²⁰ yaptığımız açıklamaları tekrarlamamak için sadece orada yaptığımız açıklamalara atıf yapmakla yetiniyoruz.

3.2.4.2. Azınlığın Fesih Talebi ile Mahkemenin Ortağın Çıkarılmasına Karar Vermesi

Anonim şirket ortağının şirketten çıkarılmasına sebebiyet verebilecek diğer bir durum, azınlığın haklı sebeple fesih talep etmesidir. Azınlığın haklı sebeple fesih talep edebilmesi için TTK'nın 531. maddesinde belirli bir oran öngörülmüştür. Anonim şirketlerde sermayenin en az onda birini, halka açık şirketlerde ise sermayenin en az yirmide birini temsil etmeleri gerekmektedir. Mahkeme, azınlığın açtığı fesih davasında şirketin feshine hükmetmek zorunda değildir. Taleple bağlı olmaksızın uygun gördüğü başka çözümlere de hükmedebilecektir³²¹.

6100 sayılı Hukuk Muhakemeleri Kanunu'nda düzenlenen taleple bağlılık ilkesi özel hukuk davalarında uygulanan temel bir ilkedir. Ancak şirketlerin feshine ilişkin açılan bu davalarda bu ilke bakımından istisnai hükümler getirilebilir. Mahkeme, şirketin feshi gibi ağır bir yaptırıma karar vermek yerine fesih talep eden ortakların sahip oldukları payların gerçek değerlerinin ödenerek şirketten çıkarılmalarına karar verebilmektedir. Yukarıda da açıklandığı gibi TTK'da şirketlerin devamlılığı

³¹⁸ Çelik, 2012, s.80.

³¹⁹ Özdamar, 2005, s.237.

³²⁰ Bkz. s.67.

³²¹ Kendigelen, 2011, s.378.

gözetilmiştir³²². Bu hükümlerle azınlığın şirketi denetim altına almasının da önüne geçilmiştir. Bunun yanında şirketin ve diğer ortakların menfaati korunmak istenmiş ve hakkaniyete uygun karar verilmesinin sağlanması amaçlanmıştır.

3.2.4.3. Hâkim Pay Sahibinin Çıkarma Hakkı

Hâkim pay sahibinin çıkarma hakkı, mevzuatımızda ilk defa TTK ile düzenlenmiştir. Kökeni İngiliz hukuku olan bu hakkın uygulanabilmesi için bazı şartlar mevcudiyeti gerekmektedir. TTK'nın 208. maddesine göre en az yüzde doksanlık bir payın başka bir şirket tarafından alınması gerekmektedir. Aynı maddede düzenlenen diğer bir şart ise azınlığın dürüstlük kuralına aykırı şekilde şirkette fark edilir sorunlar meydana getirmesidir. Hâkim pay sahibinin çıkarma hakkı, şirketteki huzursuzluğu engellemek için getirilmiştir³²³. Bu hakkı kullanarak şirket kendi hedefleri doğrultusunda ilerlemeye devam edebilecektir. İktisadi amaçlarına uygun olarak şirketin devamlılığının sağlanması ve şirket ortaklarının menfaatlerinin korunması için bu düzenleme son derece önemlidir³²⁴.

3.2.4.4. Anonim Şirket Ortağının Şirket Birleşmeleri Nedeniyle Çıkarılması

Anonim şirket ortağının şirketten çıkarılmasına sebebiyet verebilecek bir diğer durum ise şirketlerin birleşmesiyle alakalıdır. TTK'nın 141. maddesinde şirket birleşmeleri sonucu meydana gelecek yeni yapıda bulunmak istemeyen ortakların menfaatlerinin korunması için ortağa çıkma hakkı tanındığından ikinci bölümde bahsetmiştik. Bunun yanı sıra aynı maddede şirkete de hak tanınmıştır. Şöyle ki; şirket birleşmeleri noktasında sorun oluşturan azınlık, hâkim çoğunluk tarafından ayrılma akçesi karşılığında şirketten çıkarılabilecektir. Madde metninde ortağın sorun oluşturmaya değinilmese de hükmün bu amaçla konulduğu gerekçesinde açıklanmıştır³²⁵. Bu çıkarma durumunun da şartı vardır. Birleşme sözleşmesini oy hakkına sahip ortakların yüzde doksanı onaylamalıdır. Görüldüğü gibi burada da nitelikli pay sahibinin iradesine hak tanınmış ve şirketin iktisadi açıdan devamlılığı gözetilmiştir.

Anonim şirketlerde ortakların şirketten çıkarılmasına dair durumların hepsi temelde aynı mantıkla ortaya konulmuştur. Buradaki amaç şahıs şirketlerinden farklıdır. Anonim şirketteki azınlık ile çoğunluk arasında denge kurmak amaçlanmıştır³²⁶.

³²² Çelik, 2012, s.279.

³²³ Bkz. TTK 208. madde gerekçesi.

³²⁴ Manavgat, Çağlar, Aleni Pay Alım Teklifi, İstanbul 1997, Sermaye Piyasası Kurulu, s.127.

³²⁵ Çelik, 2012, s.261.

³²⁶ Çelik, 2012, s.85.

Şirkette istikrarı sağlamak için çoğunluğun görüşleri önemsenmektedir. Hakkaniyete ve dürüstlük kuralına uyan her durumda bu genel kuralın işletilmesi esastır.

3.2.5. Kooperatiflerde Çıkarılma

6102 sayılı Türk Ticaret Kanunu'nun 124. maddesinde kooperatifler, ticaret şirketi olarak kabul edilmiştir. Kooperatiflerin amacı ticaret şirketlerinde olduğu gibi gelir sağlamak değil, ekonomik menfaatleri ile ortaklarının meslek ya da geçimlerine dair menfaatlerini korumaktır. Bu amaç doğrultusunda kurulan kooperatiflerin örgütsel yapısı sermaye şirketlerinden farklılık göstermektedir³²⁷.

Kooperatifler Kanunu'nun ilk maddesinde kooperatifler tanımlanmıştır. Kooperatif ile ortakları arasında sürekli bir borç ilişkisi bulunmaktadır. Kooperatifin iradesi doğrultusunda ortağın rızası hilafına kooperatif ile ortak arasındaki sürekli borç ilişkisi de sonlandırılabilir. Bu duruma kooperatiflerde çıkarılma denilmektedir.

Kooperatifler Kanunu'nun 16. maddesinde ortaklıktan çıkarılma müessesesi düzenlenmiştir. Kooperatifin ana sözleşmesinde kooperatiftan çıkarılma sebepleri gösterilmelidir. Bu sebepler genellemeler şeklinde değil, ortakların hak kaybına sebebiyet vermemek adına açıkça belirtilmelidir. Dürüst işlem ilkesi ve hakkaniyete uygunluk ilkesi gereği, çıkarılma sebeplerinin kooperatifin kuruluş sözleşmesinde açık bir şekilde yazılması son derece önemlidir³²⁸.

Ortağın haklı sebeple kooperatiftan çıkarılabilmesi, 3476 sayılı Kanunla 1988 yılında KK'da değişiklik yapılana kadar mümkündür³²⁹. Değişiklikten sonra ise ana sözleşmede yer almayan sebeplerle ortağın çıkarılması yolu kapatılmıştır. Bu sebeplerin haklı sebeplerden olup olmamasının da bir önemi bulunmamaktadır. Önemli olan ana sözleşmede düzenlenmiş sebeplere dayanılarak ortağın çıkarılmasıdır. Yapılan bu değişiklik, haklı sebeple çıkarılma müessesesini kısıtladığından dolayı doktrinde eleştirilmektedir. Bu açıdan bu alanda bir düzenlemenin yapılması gerektiği savunulmaktadır³³⁰.

Çıkarılma kooperatif sözleşmesinden kaynaklanabileceği gibi kanundan da kaynaklanabilmektedir. Kooperatiftan bir ortağı çıkarmaya yetkili olan organ genel kuruldur ancak genel kurulun bu yetkisi ana sözleşmeyle yönetim kuruluna da

³²⁷ Can, 2007, s.73.

³²⁸ Tekinalp, Ünal, Kooperatiflerde Ortakların Kişisel Niteliklerinin Önemi, Ortak Sifatının Kazanılması ve Yitirilmesi, İstanbul 1972, Fakülteler Matbaası, s.152.

³²⁹ Tekinalp, 1972, s.153 vd.

³³⁰ İzmirli, Yadigar, Kooperatif Ortaklığından Çıkarılmayı Gerektiren Sebepler, Kooperatifçilik Dergisi, Sayı:92, s.7-15, 1991, s.15.

verilebilmektedir³³¹. Burada dikkat edilmesi gereken husus, genel kurul kararı ile ortağı kooperatiften çıkarma yetkisinin devredilemeyeceğidir. Böylelikle çıkarılma müessesesi her ne kadar kooperatifin menfaatlerini koruma amacıyla düzenlenmiş gibi görülse de kooperatif ortaklarının da menfaatleri önemsenmiştir.

3.3. Ortaklık Sifatının Çıkma ve Çıkarılma Dışındaki Sona Erme Halleri

Limited şirket ortağın ortaklık sıfatının sona erme hallerinden çıkma ve çıkarılma hallerinden yukarıda bahsettik.

Limited şirket ortağının ortaklık sıfatının sona erdiren başka haller de söz konusudur. Bu haller sınırlı sayı ilkesine tabidir. Olası hak kayıplarının önüne geçilmesi amacıyla bu kapsam daraltılmıştır.

Limited şirket ortağı, karşılıklı uzlaşma ile şirketten ayrılabilir. Bu durum, ortak ile şirketin iradesinin ayrılma noktasında birleşmesi ile mümkündür. Bu noktada TBK'daki genel işlem koşulları uygulanır. Buna göre bir sözleşmenin kurulması için karşılıklı irade beyanlarının uyuşması tarafların bu paralelde birleşmesi ile sözleşme kurulmuş sayılır. Aynı durum sözleşmelerin sona erdirilmesinde de uygulanır. Dolayısıyla yenilik doğurucu işlem niteliğinde olan limited şirketlerden uzlaşma ile çıkma müessesesi Borçlar Kanunu'na kıyasen uygulanabilir. Bunun dışında ortağın ölümü ile de ortaklık sıfatı sona ermektedir³³².

Pay devri, payın itfası, miras yoluyla payın geçişi, mal rejimi yoluyla payın geçişi, icra yoluyla payın geçişi ve şirketin sona ermesi halleri de ortaklık sıfatını sona erdirmektedir. Bu haller, sınırlı sayı ilkesine tabidir ve yargı organları tarafından dar yorumlamayla hükme bağlanır. Yasada sayılan bu hâllere ayrı başlıklar altında değineceğiz.

3.3.1. Pay Devri

Limited şirketlerde pay sahibi ortak, payını mülkiyet hakkı gereği devredebilmektedir. Tüm esas sermaye payını devreden ortağın payı kalmayacağından ortaklık sıfatı sona erecektir. Hakkını devreden ortağın şirkete karşı yükümlülük ve borçlarına ilişkin sorumluluğu hükümleri saklıdır.

Pay devrinde taahhüt ve tasarruf aşamaları bulunmaktadır. Taahhüt aşaması; satım sözleşmesi, bağış sözleşmesi ya da tek tarafa borç yükleyen taahhütname olabilir. Taahhüt aşaması, ortaklığın incelemesine ve bunun neticesinde onaylamasına kadar

³³¹ Tekinalp, 1972, s.154.

³³² Yanlı, 2003, s.758.

askıdadır. Ortaklığın onay vermesi ile hukuken hüküm ve sonuç doğurmaya başlayacaktır³³³.

6102 sayılı Türk Ticaret Kanunu, pay devri noktasında şirket sözleşmelerinde kısıtlama öngörmemiştir. Şirket sözleşmesiyle pay devri ağır şartlara bağlanabilir hatta yasaklanabilir³³⁴. Eşitlik ilkesine aykırılık taşımayacak şekilde bazı payların devri daha ağırlaştırılabilir ya da serbestleştirilebilir. Burada eşit işlem ilkesinin ihlali durumunda yargısal denetim mekanizmalarına başvurulabilir³³⁵.

Esas sermaye payının devri ve devir borcunu doğuran işlemler yazılı şekilde yapılmalıdır. Ayrıca noterde, taraf imzaları tasdik edilmelidir. Bu şekil şartı, TTK'ya göre bir geçerlilik şartıdır. Bu şartların yerine getirilmemesi durumunda esas sermaye devri ya da devir borcuna ilişkin yapılacak işlemler mutlak butlanla sakat olacaktır³³⁶.

Pay devrinde paya bağlı haklar ve yükümlülükler de devir sözleşmesinde belirtilmelidir. Aksi takdirde devir sözleşmesi geçersiz olmaz ancak devreden sorumluluğuna sebebiyet verilebilir. Dolayısıyla devreden sorumluluktan kurtulması için şekil şartlarına uyması gerekmektedir³³⁷.

6102 sayılı Türk Ticaret Kanunu'nun 595. maddesine göre, şirket sözleşmesinde aksi yönde bir düzenleme yapılmadıysa pay devri, genel kurulun onayı ile geçerli olmaktadır. Şirket sözleşmesinde genel kurulun onayı olmaksızın devir sözleşmesiyle devrin gerçekleşebileceği de düzenleme altına alınabilir³³⁸. Genel kurulun onay yetkisi ise devredilemez. Limited şirketin başka bir organına, şirket sözleşmesi ile bu konuda yetki verilmesi söz konusu olamaz³³⁹.

Devir prosedürünün işleyebilmesi için pay devri şirkete bildirilmelidir. Pay devrinin genel kurula bildiri, devrin tasarruf işleminin kanuni şartları taşıyıp taşımadığı incelendikten sonra limited şirket müdürleri tarafından yapılacaktır³⁴⁰. TTK'nın 595. maddesine göre bildirimden itibaren genel kurul tarafından üç ay içinde karar verilmelidir. Aksi takdirde üç ayın sonunda zımni kabul gibi değerlendirilerek genel kurulca devir onaylanmış sayılacaktır. Dolayısıyla devrin hukuki sonuçları devir tarihinden itibaren ortaya çıkacaktır.

³³³ Bkz. TTK 595. madde gerekçesi.

³³⁴ Demirkapı, 2008, s.301.

³³⁵ Çağa, Barbaros, Limited Şirkette Ortaklık Payının Devri, BATIDER, Cilt:VII, Sayı:3, s.581-602, 1973, s.594.

³³⁶ Bkz. TTK 595. madde gerekçesi.

³³⁷ Bkz. TTK 595. madde gerekçesi.

³³⁸ Yıldız, 2007, s.141.

³³⁹ Çevik, 2003, s.221.

³⁴⁰ Çağa, 1973, s.597.

Ortaklar genel kurulu, şirket sözleşmesinde aksi bir düzenleme yer almıyorsa sebepsiz şekilde onay vermeyebilirler.

Şirket sözleşmesi devri yasaklamışsa ya da ortaklar genel kurulu onay vermiyorsa bu durumda ilgili ortak, haklı sebeple şirketten çıkma hakkını kullanabilecektir.

Genel kurulun pay devrini onayı bakımından ağırlaştırılmış nisap söz konusu değildir. Genel kurul, pay devrini sebep göstermeksizin onay vermeyebilir ya da şirket sözleşmesinde onay verilmeyeceği haller gösterilebilir³⁴¹.

Genel kurulun pay devrini sebep göstermeksizin onay vermediği ya da şirket sözleşmesinde onay verilmeyeceği halleri gösterdiği durumlarda ortak, haklı sebeple şirketten çıkma hakkını kullanabilir. Limited şirketin kusurunun mevcut olması durumunda ise ortağın tazminat hakkı doğacaktır³⁴².

6102 sayılı Türk Ticaret Kanunu'nun 594 ve 598. maddelerine göre genel kurulun onayından sonra pay devri pay defterine kaydedilir ve tescil ettirilir. Bu kayıt ve tescillerin şirket ortaklarına açık olması gerekmektedir. Şirket ortakları diledikleri zaman bu kayıtlara ulaşabilmelidir.

6102 sayılı Türk Ticaret Kanunu'nun 595. maddesinin beşinci fıkrasına göre genel kurul, şirket sözleşmesinde düzenlenmese de devralanın ek ödeme ve yan edim yükümlülüklerini yerine getiremeyecek durumda olduğu kanaatine varırsa teminat isteyebilir. Teminat istenmesi durumunda bu yükümlülüğün yerine getirilmesi beklenir. Teminat gösterilmediği takdirde genel kurulun devri onaylamama yetkisi orta çıkar.

3.3.2. Miras, Mal Rejimi ve İcra Yoluyla Payın Geçişi

6102 sayılı Türk Ticaret Kanunu'nun 596. maddesinde kanun gereği payın devri söz konusudur. Bir taraf ortak sıfatını kazanırken diğer tarafın ortaklığı sona ermektedir. Maddenin ilk fıkrasında miras, eşler arasındaki mal rejimi ya da icra yoluyla esas sermaye payının devri düzenleme altına alınmıştır. Bu şekildeki devirlerde yazılı şekil şartı ya da devir prosedürü yoktur. Genel kurul onayına da tabii kılınmamaktadır³⁴³.

Miras, eşler arasındaki mal rejimi ya da icra yoluyla esas sermaye payının devri, usulüne uygun mirasçılık belgesi, vasiyetname, miras sözleşmesi ya da mal rejimi

³⁴¹ Yıldız, 2007, s.142.

³⁴² Çevik, 2003, s.221.

³⁴³ Bkz. TTK 596. madde gerekçesi.

sözleşmesiyle gerçekleşebilecektir. Bu şekilde esas sermaye payına bağlı hak ve yükümlülükler de devredilmiş olacaktır³⁴⁴.

Devir işlemlerinin pay defterine kaydedilmesi ve ticaret siciline tescil ettirilmesi gerekmektedir. Ancak bu kayıt ve tescil işlemleri kurucu nitelikte olmayıp açıklayıcı nitelik taşımaktadır³⁴⁵.

4721 sayılı Türk Medeni Kanunu'na göre miras hakkına sahip olabilecek yeterlilikteki kişiler, miras yoluyla pay edinebileceklerdir. Miras hakkının doğması için TMK'da öngörülen şartların gerçekleşmesi gerekmektedir. Yasa tarafından tanınan hısımlık derecesi ve miras bırakanın ölümünün gerçekleşmesi durumunda mirasçılar lehine bu hakkın doğmuş olduğu kabul edilir. Mirastan yasaklılık ve ret hükümleri ise istisnai olarak her somut olay için ayrıca değerlendirmeye tabi tutulur.

Eşler arasındaki mal rejimleri TMK'ya göre yasal ve seçimlik olmak üzere ikiye ayrılmaktadır. Yasal mal rejimi edinilmiş mallara katılma rejimidir. Seçimlik mal rejimleri ise mal ayrılığı, paylaşmalı mal ayrılığı ve mal ortaklığı rejimleridir. Konumuz açısından önemli olan ise mal ayrılığı dışındaki ortaklık taşıyan rejimlerdir. Bu rejimlerden birinin mevcudiyeti halinde eşler arasında pay geçişi mümkün olabilecektir. Mal ayrılığı rejiminin varlığı halinde pay geçişi mümkün değildir.

Edinilmiş mal rejimi sona ererse eşlerin karşılığını ödeyip aldıkları mallar ve bu malların rayiç değeri belirlenir. Bu değerden masraflar çıkartılır ve artık değer bulunur. Eşlerin birbirlerinden olan alacak ve borçları belirlenir. Malların tasfiyesinde borçlu bulunan eş, borcunu esas sermaye payını vererek ödeyebilir. Paylaşmalı mal ayrılığında bu rejim kurulduktan sonra limited şirketin esas sermaye payı edinilmiş ve ailenin ortak yararlanmasına özgülenmişse paylaşmalı mal rejimi sonlandırıldığında eşit şekilde eşler arasında paylaşılacaktır³⁴⁶. Mal ortaklığı rejiminde ise mal rejiminin sona erince eşler arasında yarı yarıya paylaşım yapılacaktır. Kişisel malların durumu ise ayrıca değerlendirmeye tabi tutulur.

6102 sayılı Türk Ticaret Kanunu'nun 133. maddesine göre limited şirket ortaklarının kişisel alacaklıları, borçlu ortağın payına 2004 sayılı İcra İflas Kanununun taşınurlar hakkındaki hükümlerine göre haciz koydurabileceklerdir. Haciz işlemi uygulandıktan sonra olağan icra prosedürü işletilecek ve hacizli payın paraya çevrilmesi sağlanabilecektir. Ortağın payının cebri icra yoluyla devri bu şekilde gerçekleşmektedir.

³⁴⁴ Yıldız, 2007, s.144.

³⁴⁵ Yıldız, 2007, s.146.

³⁴⁶ Taşdelen, 2012, s.121.

Devir, icra müdürünce gerçekleştirilerek ortaklara bildirilmektedir. TTK, cebri icra durumunda şirketin feshinin önüne geçecek bu düzenlemeyle ETK'ya göre daha uygun bir çözüm öngörmüştür. Böylelikle ortağın borcu nedeniyle alacaklısının şirketin feshini gerçekleştirmesinin önüne geçilecek ve şirketin devamlılığı sağlanacaktır. Bu şekilde de diğer ortakların ve limited şirketin menfaati korunacaktır.

Kanunen geçiş öngören yukarıdaki düzenleme ile pay kendiliğinden kazanılır ancak şirket açısından olumsuzluk oluşturmaması için kanun tarafından şirkete yetki tanınmıştır. Miras, mal rejimi ya da icra yoluyla pay devirlerinde şirket bu devirden memnun değilse devrin şirket tarafından öğrenilmesinden itibaren üç aylık süre söz konusudur. Bu üç aylık sürede şirket, kendisini devralan kişiyi reddedebilecek ya da onun payını satın alabilecektir³⁴⁷.

Şirket, kendisini satın alan kişiye ilişkin reddetme ya da onun payını satın alma kararını genel kurul kararı ile alabilir. Kararın alınabilmesi için en az üçte iki oy ile oy hakkı bunan esas sermayenin salt çoğunluğu bir arada bulunmalıdır. Üç aylık süre içerisinde bu durumlar gerçekleşmezse şirket devri kabul etmiş sayılacağından devralan kişi, pay defterine kayıt davası açabilecektir³⁴⁸.

6102 sayılı Türk Ticaret Kanunu'nun 597. maddesinde payın gerçek değeri noktasında da düzenlemeye yer verilmiştir. Kanunda ya da şirket sözleşmesinde payın gerçek değeri belirlenmiş olabilir. Ancak bu belirlemeye rağmen taraflar arasında anlaşmazlık söz konusu olabilir. Taraflar gerçek değer belirlenmesinde anlaşamazlarsa şirket merkezinin olduğu yerde bulunan asliye ticaret mahkemesine başvurmaları gerekmektedir. Mahkemece, devir hakkının kullanılacağı tarihe göre esas sermaye payının gerçek değeri belirlenir. Bu konuda mahkemeye takdir yetkisi tanınmıştır³⁴⁹.

Yargılama ve değer belirleme giderlerini takdirine göre paylaşan mahkemenin kararı kesin niteliktedir. Kesinleşen gerekçeli kararın tebliğinden itibaren hüküm ve sonuç doğuracaktır.

3.3.3. Payın İtfası

Limited şirket ortağının esas sermaye payının tümü itfa edilerek ortaklık sıfatı sona erdirilebilir. İtfa etmek, ortağın payının hukuki işlemle imhası demektir. İtfa, ortağın rızasıyla yapılabilir. Ortağın rızası yoksa şirket sözleşmesinde itfaya dair

³⁴⁷ Yıldız, 2007, s.146.

³⁴⁸ Poroy/Tekinalp/Çamoğlu, 2010, s.1669.

³⁴⁹ Yıldız, 2007, s.147.

düzenleme bulunmalıdır³⁵⁰. Payın tümünün itfası halinde ortağın o pay nedeniyle sahip olduğu haklar ve yükümlülükler de sona erecektir³⁵¹.

3.3.4. Şirketin Sona Ermesi

Ortağın ortaklık sıfatını sona erdirecek durumlardan biri limited şirketin sona ermesidir. Şirketin sonlandırılması durumunda ortada şirket kalmayacağından doğal olarak ortaklık da kalkacaktır.

6102 sayılı Türk Ticaret Kanunu'nun 636. maddesinde limited şirketin sona ermesi düzenlenmiştir. Genel kurulun devredilemeyen yetkilerinin yer aldığı 616. maddede ise şirketin feshinin genel kurulun devredilemez yetkilerinden olduğu belirtilmiştir. 621. maddeye göre ise şirketin feshi için, genel kurulda temsil edilen oyların asgari üçte ikisi ile oy hakkı olan esas sermayenin salt çoğunluğu gerekmektedir.

Şirket sözleşmesinde şirketin sona erme halleri düzenleme altına alınabilir. Şirket sözleşmesinde öngörülen bu sebeplerin gerçekleşmesi durumunda da şirketin sona ermesi mümkündür.

Yukarıda da bahsedildiği üzere TTK'nın 636. maddesinin üçüncü fıkrasına göre limited şirket ortaklarından her biri, haklı sebep varsa şirketin feshini isteyebilir.

6102 sayılı Türk Ticaret Kanunu'nun 636. maddesinde iflasın açılması da limited şirketin sona erme hallerinden biri olarak düzenlenmiştir. Limited şirketin bu şekilde sona ermesi için iflas kararının kesinleşmesi gerekir³⁵².

6102 sayılı Türk Ticaret Kanunu'nun 637. maddesinde anonim şirketlerin 376. maddesine atıf yapılmıştır. Buna göre, son yıllık bilançoda sermaye ve kanuni yedek akçeler toplamının üçte ikisi zarardan dolayı karşılıksız kaldıysa genel kurul toplantıya çağrılmalıdır. Genel kurul iki şekilde karar verebilecektir. Ya bu haliyle şirketin yetinmesi gerektiği belirtilecek ya da sermaye tamamlanacaktır. Genel kurul toplanarak karar almazsa şirket kendiliğinden sona erecektir.

6102 sayılı Türk Ticaret Kanunu'nun 636. maddesinin ikinci fıkrasına göre, limited şirketin zorunlu organlarından biri uzun süreden beri yoksa ya da genel kurul toplanamıyorsa şirketin feshi mümkündür. Bunun için ortakların ya da şirket alacaklılarının mahkemeden talepte bulunması gerekir.

³⁵⁰ Çevik, 2003, s.238.

³⁵¹ Çevik, 2003, s.239.

³⁵² Arslanlı/Domaniç, 1989, s.733.

Mahkeme aşamasına geçen durumlarda genel kurulun toplanamaması halinde müdürler dinlenmelidir. Şirketin doğrudan feshetmek yerine durumun düzeltilebilmesi için uygun bir süre vermelidir. Mahkemece verilen süreye rağmen belirtilen eksiklikler tamamlanmamış olursa süre bitiminde mahkemece şirketin feshine hükmedilebilecektir.

Doktrinde kabul edilen bir diğer sona erme hali ise limited şirketin ortak sayısının elliyi aşmasıdır. Kanunda bu hususta açıklık bulunmamakla beraber doktrinde sicil müdürünün durumu uygun bir sürede düzeltmemesi halinde şirketin feshinin talep edilebileceği savunulmuştur³⁵³.

³⁵³ Yıldız, 2007, s.289.

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM
LİMİTED ŞİRKETLERDE
ORTAĞIN ÇIKMASI VE ÇIKARILMASININ SONUÇLARI

4.1. Hüküm ve Sonuçlarının Ortaya Çıkması

Limited şirketlerde ortakların şirketten ayrılmasına yönelik olan ve yukarıdaki bölümlerde açıklanan çıkma ve çıkarılma müesseseleri bazı usul kurallarına tabidir. Limited şirketlerde ortağın çıkma ve çıkarılmasının hüküm ve sonuçlarını iç ve dış ilişki şeklinde ikiye ayırarak inceleyeceğiz.

4.1.1. İç İlişkide

Limited şirketlerde belirli sayıda ortak yer alabildiğinden ortakların şirketten ayrılması durumu, şirkette belirgin değişikliklere neden olabilecektir. Ortaklar şirketten çıkma ya da çıkarılma yoluyla ayrıldığında şirkette birtakım düzenlemeler yapılması gerekebilir. Örneğin; şirket sözleşmesinde ya da pay defterinde düzenleme yapılması ihtiyacı gündeme gelebilir.

Ortakların adının şirket sözleşmesinde bulunması mecburi değildir. Bununla beraber ortağın ayrılması durumunda TTK'nın 592. maddesi gereği esas sermayenin azaltılması ihtimali şirket sözleşmesinde değişikliğe sebebiyet verecektir. Ayrılan ortak aynı zamanda limited şirketin müdürü ise yine şirket sözleşmesinde değişiklik yapılmalıdır³⁵⁴. Pay defterlerinde de ortakların bilgileri yer aldığından ortakların ayrılması durumunda müdürler tarafından defterde değişiklik yapılabilir³⁵⁵.

Yukarıda da açıklandığı gibi limited şirketlerde ortakların bildirimle çıkma ve çıkarılma hallerinde bildirim ilgisine ulaştığı anda çıkma ve çıkarılma hüküm ifade edecektir. Mahkeme kararı ile gerçekleştirilecek çıkma ve çıkarılmada ise kural olarak mahkeme kararının kesinleşmesi ile çıkma ve çıkarılma hüküm ifade edecektir. Ortaklıktan çıkan ortağın sorumlulukları şirket sözleşmesinde ve kanunda belirtilmiştir³⁵⁶.

6762 sayılı Eski Ticaret Kanunu'nun 519. maddesinde ortaklar listesi diye bir düzenleme mevcutken TTK'da ortaklar listesi düzenleme altına alınmamıştır. Bu sebeple de ortakların ayrılma durumlarında ortaklar listesine kayıt etme veya silme gibi bir durum söz konusu değildir.

³⁵⁴ Yıldız, 2007, s.161.

³⁵⁵ Öztürk Dirikkan, 2005, s.95.

³⁵⁶ Gürpınar, 2016, s.94.

4.1.2. Dış İlişkide

6102 sayılı Türk Ticaret Kanunu'nda bu hususta tescil ve ilan zorunluluğu açık şekilde düzenleme altına alınmamıştır. Ancak doktrinde limited şirket ortaklarının çıkma ya da çıkarılma yoluyla ayrılma durumunun üçüncü kişiler bakımından hüküm ifade edebilmesi için ticaret siciline tescil edilmesi ve ilan edilmesi gerektiği savunulmuştur³⁵⁷.

Her ne kadar TTK'da açık bir düzenleme bulunmasa da dolaylı olarak tescil ve ilanın gerekli olduğu sonucuna varılabilecektir. Şöyle ki; TTK'nın 587. maddesinde kuruluş sırasında kurucu ortakların bilgilerinin şirket sözleşmesinde belirtilmesi gerekliliği düzenleme altına alınmıştır. Bu düzenlemeye göre, eğer çıkma veya çıkarılma ile ayrılan ortak kurucu ortaklardansa bu durumda ilgili kanunun 31. maddesi gereği ticaret siciline bu ortağın ayrılma durumunun tescil edilmesi gerekecektir.

6102 sayılı Türk Ticaret Kanunu'nun 598. maddesinde kurucu olmayan ortaklar bakımından ticaret siciline tescil durumu düzenleme altına alınmıştır. Pay devri durumlarında, kurucu olmayan bu ortaklar da ticaret siciline tescil edilmelidir. Dolaylı olarak bakıldığında bu ortakların ayrılmasının da tescili gerekecektir. Bununla beraber ortaklık sıfatını devren değil de aslen kazanan, ancak kurucu olmayan ortakların şirketten ayrılma durumlarının da tescili sorunu ortaya çıkmaktadır.

Esas sermayenin artırımı durumunda ortaklık aslen kazanılabilecektir. Esas sermayenin artırımı da TTK'nın 590. maddesi gereği kuruluş hükümlerine tabi olduğundan ortakların bilgileri tescil edilmelidir. Bu nedenle dolaylı olarak bu ortakların ayrılması durumlarının da tescil edilmesi gereklidir. Yani ortaklık sıfatını aslen kazanan ortakların da tescili zorunludur denilebilir.

4.2. Ortaklık Sıfatının Kaybedilmesi

Limited şirket ortağı çıkma ya da çıkarılma yoluyla şirketten ayrılırsa öncelikle ortaklık sıfatını kaybetmektedir. Ortaklık sıfatını kaybeden ortak, bu sığata bağı olan haklarını ve borçlarını da kaybedecektir. Ancak bazı haklar ve borçlar, şirketle ortak arasındaki ilişkinin ayrılmayla tamamen sona ermesini engelleyebilecek niteliktedir. Bu durumlar haricinde, ortağın şirketten ayrılması durumunda ortakla şirket arasındaki ikili ilişkinin tamamen sona erdiği kabul edilmektedir.

Limited şirketlerde ortak şirketten ayrılırsa da ortakla şirket arasındaki ilişkinin tamamen kesilmesini engelleyen haklardan biri kâr payı alma hakkıdır³⁵⁸. Kâr payı alma

³⁵⁷ Öztürk Dirikkan, 2005, s.97.

³⁵⁸ Baştuğ, 1974, s.264.

hakkında ortak ile şirketin ilişkisi bir süre daha devam etmektedir. Şirket sözleşmesinde yer alan hükümlerle bu alanda limited şirkete yetki verilmiştir.

Ortağın payına düşen kâr payını alabilmesi için öncelikle finansal tabloların genel kurulda onaylanması gerekmektedir. Sonrasında ise genel kurulun kâr dağıtımına karar vermesi gerekir. Bu durumlar gerçekleşince ortağın kâr payı alma hakkı muaccel hâle gelmektedir³⁵⁹.

Genel kurul kararı sonrasında muaccel hale gelmiş bir kâr payı alma hakkı yani alacağı varsa, çıkan ortak ortaklık sıfatını kaybetse de bu alacak hakkı devam eder. Ortakken sahip olduğu muaccel hale gelen kâr payları daha sonra ortak şirketten çıkma veya çıkarılma yoluyla ayrılrsa da muaccel olması nedeniyle ortağın şirketten alacağı haline dönüştüğünden, ayrılan ortağa şirket tarafından ödenmelidir.

Limited şirketlerde ortak şirketten ayrılrsa da ortakla şirket arasındaki ilişkinin tamamen kesilmesini engelleyen haklardan biri de rüçhan hakkıdır. Esas sermayenin artırılması durumunda ortaklara rüçhan haklarını kullanabilmeleri için TTK'nın 591. maddesi gereği on beş gün süre verilmektedir.

6102 sayılı Türk Ticaret Kanunu'nun 461. maddesine göre anonim şirketlerde rüçhan hakkının devri mümkündür. Limited şirketlerde böyle bir düzenleme öngörülmemiştir. Dolaylı olarak limited şirketlerde de bu devrin mümkün olduğu söylenmektedir. Rüçhan hakkı bir nevi malvarlığı hakkıdır ve devrinin mümkün olması gerekmektedir. Yukarıda belirtilen on beş günlük sürede rüçhan hakkı devredilebilecektir. Ortak, rüçhan hakkını başkasına devrettikten sonra şirketten çıkma ya da çıkarılma yoluyla ayrılmış olabilir. İşte ortakken sahip olduğu rüçhan hakkını devreden ortak şirketten ayrılrsa dahi bu rüçhan hakkı devralan bazında kullanılabilir.

Açıklandığı üzere mali hakların ayrılmadan sonra da bazı durumlarda varlığı devam edebilmektedir. İdari haklar ise ortaklık sıfatına bağlı olarak tanındığından ortaklık sıfatının sona ermesiyle birlikte ortadan kalkacaktır. Ancak her kural gibi bu durumun da bir istisnası vardır ki bu da ayrılma halinde ayrılma akçesinin hepsini tahsil edemeyen ortağın kalan ayrılma akçesinin tahsili bakımından bilgi alma hakkının uzantısı kabul edilebilecek olan, bağımsız denetçi ya da müdürlerden şirketin kâr durumunu sormasıdır. Bu hak alacak hakkının yansıması mahiyetinde bir haktır. Ayrılma akçesinin tahsil edilmesi ile beraber bu hak kendiliğinden sona erecektir.

³⁵⁹ Tekil, 1974, s.58.

Limited şirketlerde şirket sözleşmesiyle getirilebilecek ek ödeme yükümlülüğü, bu yükümlülüğü gerektiren durumun ortadan kalkması halinde kısmen ya da tamamen ortaklara geri verilmesini gerektirir. İşte limited şirket ortağı öncesinde ek ödeme yükümlülüğünü yerine getirip şirketten ayrıldıysa ve daha sonra ek ödeme yükümlülüğünü gerektiren durum ortadan kalktıysa ya da ortak şirketten ayrılmadan önce ek ödeme yükümlülüğü gerektiren durum ortadan kalkmasına rağmen henüz geri ödeme ortağa yapılmadıysa bu durumlarda limited şirket ortağı şirketten ayrılrsa dahi şirkete fazla ödemede bulunmuş olacağından ayrılan ortağa fazla ödediği ek ödeme yükümlülüğü miktarı geri verilecektir. Bu konuda ortağın hakkını talep etmesi durumunda şirket tarafından bu hakkın ivedilikle yerine getirilmesi gerekmektedir³⁶⁰.

Yan edim yükümlülükleri de limited şirket ortağının ortaklık sıfatı sona erse de devam edebilecektir. Şöyle ki; şirket sözleşmesi ile düzenlenen çıkma veya çıkarılma durumlarında şirket sözleşmesinde şirket için önem ve gereklilik taşıyıp başkaca temini mümkün görülmeyen yan edim yükümlülüklerinin ortak ayrılrsa da devam edeceği belirtilebilecektir. Bu devam durumu ortağın ayrılmasından itibaren belirli bir süre ile sınırlandırılmalıdır.

Bağlılık yükümlülüğünde de ortaklık sıfatı sona erse de bazı özel durumlar öngörülebilecektir. Bağlılık yükümlülüğünün görünülerinden olan sır saklama yükümlülüğü, ortak şirketten ayrılrsa dahi haksız rekabete sebebiyet vermemesi bakımından belirli bir süre daha devam ettirilebilecektir. Bu süre zarfında yükümlülüğünü yerine getirmeyen ortağa karşı şirketin tazminat talep etme hakkı doğacaktır.

Bağlılık yükümlülüğünün bir diğer görünümü olan rekabet yasağı da sır saklama yükümlülüğünde olduğu gibi ortak şirketten ayrılrsa dahi belirli bir süre boyunca devam ettirilebilir. Şirket sözleşmesinde buna ilişkin hükümler konulabilir. Bunun sınırı ise her zamanki gibi dürüstlük kuralı ve hakkaniyet ilkesidir.

4.3. Ayrılma Akçesi

Limited şirkette ortak, ister çıksın isterse çıkarılsın her durumda şirketten ayrılmasının karşılığı olarak TTK m.641 ve 642'de detaylı şekilde düzenlenmiş olan ayrılma akçesi kendisine ödenir³⁶¹.

³⁶⁰ Yıldız, 2007, s.190.

³⁶¹ Kayıhan/Yasan, 2017, s.267.

Ayrılma akçesi, ETK'da açıkça düzenlenmemiştir. TTK'nın 641 ve 642. maddelerinde ise ayrılma akçesine ilişkin düzenlemeler yapılmıştır. Limited şirketlerin bu hükümlere dikkat etmesi gerekmektedir.

6102 sayılı Türk Ticaret Kanunu'nun 641. maddesinin gerekçesine göre ayrılma; çıkma, çıkarılma ve vefatı içermektedir. Buna göre ortağın şirketten çıkması, çıkarılması ya da vefat etmesi halinde ortaklık sıfatını kaybettiği kabul edilmektedir. Dolayısıyla ortak, bu hallerde şirketten ayrılmaktadır.

6102 sayılı Türk Ticaret Kanunu'nun 642. maddesine göre ayrılma akçesi ödemesi gereken taraf şirkettir. Ayrılma akçesi, ayrılan ortağa ödenmektedir. Ayrılan ortak, şirketten ayrılma akçesi talep etme hakkına sahiptir. Kanunen belirlenmiş olan bu hakkın ortadan kaldırılması ise mümkün değildir. Şirket sözleşmesine bu hükme aykırı bir maddenin eklenmesi kanunen yasaktır³⁶².

Ayrılma akçesi, limited şirket ortaklarının çıkması ya da çıkarılmasının cezai bir müeyyide olarak görülmesinin önüne geçmek amacıyla düzenleme altına alınmıştır³⁶³.

4.3.1. Şirket Sözleşmesinde Ayrılma Akçesinin Düzenlenmesi

Şirket ana sözleşmesinde, ayrılma akçesine ilişkin emredici hukuk kurallarına aykırı olmamak üzere düzenlemeler yapılabilir. Kanunen buna bir engel yoktur. TTK'nın 641. maddesindeki düzenlemeye bakıldığında şirket sözleşmesinde ayrılma akçesine dair yapılan düzenlemelerin, şirket ana sözleşmesinde belirtilen çıkma ve çıkarılma halleri için geçerli olduğu anlaşılmaktadır.

Limited şirketlerde şirket ana sözleşmesi ile ayrılma akçesi hususunda kanunda belirtilenden farklı bir düzenleme yapılabilir. TTK'nın 641. maddesi buna cevaz vermiştir. Örneğin; ayrılma akçesinin nakit yerine başka bir yöntemle ödenebileceği şirket sözleşmesiyle düzenleme altına alınabilir³⁶⁴. Taksitle ödeme ya da hisse olarak ödeme mümkündür³⁶⁵. Şirket ana sözleşmesinde, ayrılma akçesi bedelinin ne şekilde tespit edileceği de düzenleme altına alınabilir³⁶⁶.

Şirket ana sözleşmesinde ayrılma akçesinde aşırı sınırlama getiren kayıtlar ve hukukun genel ilkelerine aykırı kayıtlar yer alamaz³⁶⁷.

Ayrılma akçesinin maktu olarak belirlenmesine engel bulunmamaktadır. Ancak zaman içerisinde şirket varlığı artarsa ve maktu değerle gerçek değer arasında

³⁶² Baştuğ, 1966, s.80.

³⁶³ Yıldız, 2007, s.160.

³⁶⁴ Pulaşlı, 2011, s.143.

³⁶⁵ Öztürk Dirikkan, 2005, s.132.

³⁶⁶ Öztürk Dirikkan, 2005, s.108.

³⁶⁷ Öztürk Dirikkan, 2005, s.136.

orantısızlık meydana gelirse maktu olarak belirlenen ayrılma akçesinin şirketin o günkü durumuna uyarlanması mahkemeden istenebilecektir. Aksi takdirde hakkaniyete aykırı bir durum meydana gelmiş olacaktır³⁶⁸.

Şirket sözleşmesinde ayrılma akçesinin muacceliyet zamanı da belirlenebilir. Ancak şirket sözleşmesinde yapılacak düzenlemelerde ortaklar bakımından eşit işlem ilkesi gözetilecektir³⁶⁹.

Şirket ana sözleşmesinde düzenlenen ayrılma akçesine dair hükümlerin geçersizliği tespit edilirse bu durumda kanunda belirtilen esaslar doğrultusunda ayrılma akçesi belirlenecektir³⁷⁰.

4.3.2. Ayrılma Akçesinin Hesaplanması

6102 sayılı Türk Ticaret Kanunu'nun 641. maddesinde ayrılma akçesinin hesaplanmasına dair düzenleme getirilmiştir. Maddeye göre ayrılma akçesi hesaplanırken ayrılma akçesi bedeli, esas sermaye payının gerçek değerine uygun olmalıdır. ETK'da "hakiki değer" olarak ifade edilen gerçek değer durumu, TTK'dan önce de bu durumun uygulandığını göstermektedir³⁷¹. TTK'da, gerçek değer dışında herhangi bir ölçüt belirlenmiş değildir. Gerçek değer ölçütü ile hem ortak hem de şirket korunmaktadır. Burada iki tarafın menfaatinin denkleştirilmesi amaçlanmıştır³⁷².

6102 sayılı Türk Ticaret Kanunu'nun 641. maddesinin gerekçesinde, esas sermaye payının bilanço değerini ifade ettikleri belirtilmiştir. Doktrinde ise ayrılma akçesiyle ilgili olarak gerekçede bahsedilen bilanço değerinin tasfiye bilançosu olduğu genel kabul görmüştür³⁷³.

Ayrılma akçesi için özel bir bilanço hazırlanması gerektiğini belirtenler de olmuştur³⁷⁴. Şirket sözleşmesi ile farklı bir belirleme de yapılabilir³⁷⁵.

Limited şirket müdürleri tarafından ayrılma akçesinin belirlenebilmesi için ortaklık içi ara bilanço hazırlanması gerekir. İlgili ortak, bilançoya göre belirlenecek bu değere itiraz edebilir ve şirketin bulunduğu yerdeki asliye ticaret mahkemesinde tespit davası açabilir. Bu dava ile ayrılma akçesinin yeniden hesaplanmasını isteyebilir.

³⁶⁸ Eren, Fikret, Borçlar Hukuku Genel Hükümler, İstanbul 2009, Beta Basım Yayın, s.441.

³⁶⁹ Öztürk Dirikkan, 2005, s.138.

³⁷⁰ Öztürk Dirikkan, 2005, s.139.

³⁷¹ Öztürk Dirikkan, 2005, s.108.

³⁷² Taşdelen, 2012, s.88.

³⁷³ Arslanlı/Domaniç, 1989, s.772.

³⁷⁴ Öztürk Dirikkan, 2005, s.107.

³⁷⁵ Bkz. s.86.

Limited şirket paylarının karşılaştırılabilen rayiç değeri bulunmadığından gerçek değer hesaplanırken, bu şirketin bütün şekilde değeri belirlenmelidir. Şirketin değeri, net aktif ile kârlılık değerlerinin belirlenmesi ile ortaya çıkacaktır³⁷⁶.

Şirketin değeri belirlenirken uyuşmazlık çıkabilir. Bu durumda uyuşmazlığın çözümü için mahkemeye gidilmelidir. Hâkim, değeri bizzat belirlemek yerine bu konuda uzman olan bilirkişilerden yardım alarak şirketin değerini belirleyecektir.

Ayrılma akçesinin hesaplanmasında hangi tarihin esas alınacağına ilişkin, kanunda açık bir düzenleme getirilmemiştir. Doktrine göre ortağın ayrılma tarihi dikkate alınmalıdır³⁷⁷.

Şirket ana sözleşmesinde ayrılma akçesinin hesaplanmasında esas alınacak tarihe ilişkin farklı bir düzenleme yapılabilir. Bildirim ile yapılacak çıkma veya çıkarılma hallerinde esas alınacak tarih, bildirim karşı tarafa ulaştığı tarihtir. Mahkeme kararıyla yapılacak çıkma veya çıkarılma hallerinde ise mahkeme kararının kesinleşme tarihi esas alınmalıdır. Ancak burada şöyle bir uyuşmazlık ile karşı karşıya kalınabilir. Şirket, ayrılan ortak aleyhine olacak şekilde, davanın açıldığı tarih ile kesinleşme tarihi arasındaki süreçte gerçek değeri bilinçli şekilde azaltmaya çalışabilir. Bu durumda ortak ya mahkemeden ihtiyati tedbir talep edecek ya da tazminat davası açabilecektir³⁷⁸.

Kanaatimizce ayrılma akçesinin hesaplanmasında esas alınacak tarih, şirket ana sözleşmesinde bu konuda bir düzenleme olmaması halinde; çıkma halinde çıkma bildirim, bozucu yenilik doğuran hak niteliğinde olduğundan, bildirim şirketete tebliğ edildiği ya da çıkma davasının açıldığı tarih esas alınarak hesaplanmalıdır. Ancak çıkarılma halinde ise, çıkarılma ortağın iradesi hilafına gerçekleşen bir durum olduğundan, çıkarılma bildirim ortağa ulaştığı ya da çıkarılma davasının çıkarılma kararı ile sonuçlandığı tarihlerden ortağın menfaatine en uygun olan tarih esas alınmalıdır. Bu konuda iradesi hilafına hareket edilen ortağın menfaati gözetilmelidir. Aksi halde diğer ortaklar açısından da hakkaniyete aykırı olacaktır. Ayrılan ortak aleyhine olacak şekilde, davanın açıldığı tarih ile kesinleşme tarihi arasındaki süreçte şirketin gerçek değeri bilinçli şekilde azaltmaya çalışılabileceği gibi, tam tersi şekilde çıkma veya çıkarılma süreçleri başlatıldığından davanın kesinleşeceği tarihe kadar geçen sürede şirketin gerçek değerinin artması da söz konusu olabilecektir.

³⁷⁶ Öztürk Dirikkan, 2005, s.113.

³⁷⁷ Karayalçın, 1973, s.386.

³⁷⁸ Öztürk Dirikkan, 2005, s.151.

Ayrılma akçesinin gerçek değer üzerinden hesaplanmasında kusurun önemi bulunmamaktadır. Bunun sebebi ise gerçek değer ilkesinin kanunla belirlenmiş olmasıdır³⁷⁹. Ancak ayrılan ortak asli kusurlu ise indirim yapılması gerektiğini savunanlar da bulunmaktadır³⁸⁰.

Yine ayrılan ortağın şirkete karşı vermiş olduğu zararın tespiti mahkemenin inceleme alanında bulunan bir husustur. Bu nedenle şirketin kendiliğinden zarar nedeniyle ayrılma akçesinden indirim yapması mümkün değildir. Mahkemenin zarar varlığına dair tespiti ve buna yönelik kararı bulunmadan ayrılma akçesinden indirim yapılamayacaktır. Bu durumda yargı mercilerinin kesin kararının tebliğinden itibaren hukuki sonuç doğacak ve ilgili tarafları bağlayıcı hükümler tesis edilecektir³⁸¹.

Limited şirket ile çıkma ya da çıkarılma yoluyla şirketten ayrılan ortak arasında ayrılma akçesi hususunda anlaşma yapılabilir. Tarafların bu şekilde anlaşarak bedel belirlemelerine herhangi bir engel bulunmamaktadır. Ancak şirket sözleşmesine ayrılma akçesinin çıkma durumunda ya da çıkarılma durumunda verilmeyeceğine ilişkin hüküm konulması yasaktır³⁸².

Ayrılma akçesinin şirket sözleşmesiyle belirlenmesi de bir nevi ortaklarla şirket arasında yapılan bir pazarlıktır. Bu pazarlığın iki tarafın irade uyuşması ile sonuçlanması arzulanan durumdur. Ancak taraflar bu konuda her zaman anlaşmaya varamayabilirler. Bu durumda taraflardan birinin dava yoluna başvurması gerekmektedir.

Ayrılma akçesine dair alacağa faizin yürütülebilir olduğu konusunda tartışmalar mevcuttur. Bu hususta TTK'ya bakıldığında metinde faize dair bir düzenleme mevcut değildir. Kanun tasarısında “faizsiz” ibaresine yer verilse de sonrasında bu ibare metinden çıkarılmıştır. Ancak TTK'nın 642. maddesinin gerekçesinde bu duruma değinilmiştir. Buna göre ayrılma akçesine ilişkin alacağa faiz yürütülmesi mümkün değildir.

Esasen TTK'da bu şekilde bir düzenlemenin yapılması isabetsizdir. Şöyle ki; bir alacak muaccel hale geldiyse ve fiilen ödeme tarihine kadar arada geçen bir zaman dilimi mevcutsa, alacaklının mağduriyetini gidermek için faiz işletilmesi gerekir. Ayrılma akçesi alacaklısı olan şirketten ayrılan ortağın da faizden yoksun

³⁷⁹ Öztürk Dirikkan, 2005, s.112.

³⁸⁰ Erdem, Nuri, Anonim Ortaklığın Haklı Sebep Feshi, Yeditepe Üniversitesi, İstanbul 2012, Vedat Kitapçılık s.289.

³⁸¹ Bkz. TTK 641. madde gerekçesi.

³⁸² Baştuğ, 1966, s.80.

birakılmasının bir izahı bulunmamaktadır. Bu nedenle kanaatimizce ayrılma akçesine ilişkin alacağa da faiz işletilmesi mümkündür.

Şirket sözleşmesinde ayrılma akçesi belirlenmemişse ya da belirli bir bedel belirtilmeyerek sadece bir ölçüt konulmuşsa ayrılma akçesinin hesaplanması hem limited şirket hem de ayrılan ortaklar bakımından önem taşımaktadır. Bu nedenle hesaplanması uzmanlık gerektiren ayrılma akçesi için dava açılabilir. Açılacak bu dava tespit davası olacaktır. Ayrılma akçesi için açılacak dava, çıkma ya da çıkarılma davası ile birlikte olabilir. Ancak bağımsız bir dava şeklinde açılmasına da herhangi bir engel bulunmamaktadır. Bağımsız olarak açılacak dava, belirsiz alacak davası olacaktır. Çünkü dava açılırken ayrılma akçesinin değeri belirlenebilmiş değildir³⁸³.

Açılacak dava ile ayrılma akçesinin değeri uzman kişiler aracılığıyla mahkemece belirlenecektir. Bilirkişi incelemesi gerektiren bu durumun mahkeme tarafından takdir edilmesi ve bu inceleme sonucunda HMK’da yer alan ıslah müessesesinin işletilmesi gerekmektedir. Belirsiz alacak davasının bilirkişi incelemesi neticesinde ıslah edilmesi, hukukumuzda hak kayıplarının önüne geçilmesi için çokça kullanılan usule ilişkin bir işlemdir.

4.3.3. Ayrılma Akçesinin Muacceliyeti

Ayrılma akçesinin doğum anı ile muacceliyet tarihi daima aynı olmayabilir. Ayrılma akçesinin doğum anı, limited şirket ortağının çıkma ya da çıkarılmasının gerçekleştirildiği andır. Kanunda muacceliyet hususu düzenlenmiştir. Ayrılma akçesinin doğum anı ile muacceliyet tarihinin aynı zamanda olacağı şartlar kanunda düzenlenmiştir. Kanunda düzenlenen bu durumlar haricindeki hallerde ayrılma akçesinin doğum anı ile muacceliyet tarihi farklı zamanlara tekabül edebilecektir³⁸⁴.

4.3.3.1. Ayrılma ile Birlikte Muacceliyet

6102 sayılı Türk Ticaret Kanunu’nun 642. maddesinde ayrılma akçesinin muaccel olacağı tarih belirtilmiştir. Kanunun 642. maddesinde muacceliyet haricinde ayrılma akçesinin nasıl finanse edileceği de düzenleme altına alınmıştır.

6762 sayılı Eski Ticaret Kanunu’nda da ayrılma akçesinin finanse edilme şekli düzenlenmişti. ETK’nın 551. maddesinde ayrılma akçesinin nasıl finanse edileceğine dair düzenleme yer almaktadır. Maddeye göre öncelikle ayrılan ortağın payını başka bir ortağa devrederek ayrılma akçesi karşılanabilecektir. Bunun dışında esas sermayenin itibari değerini aşan kısımdan ayrılma akçesinin ödenebileceği belirtilmiştir. Bu iki

³⁸³ Pekcanitez, Hakan, Belirsiz Alacak Davası, Ankara 2011, Yetkin Basım Yayın Dağıtım, s.48.

³⁸⁴ Baştuğ, 1966, s.83.

durum ile ayrılma akçesi finanse edilemediyse son çare olarak esas sermayenin azaltılması yoluna gidilmelidir. Kanunda bu şekilde açıkça düzenleme yer almıştır.

6102 sayılı Türk Ticaret Kanunu'nda, ayrılma akçesinin nasıl finanse edileceği gösterilmiş ancak ETK'daki gibi aşamalı bir düzenleme öngörülmemiştir. Bu alan yasa koyucu tarafından boş bırakılmıştır.

Limited şirketin ayrılma akçesini finanse edebilmesi için kullanılabilir bir öz kaynağı bulunmalıdır. Kullanılabilir öz kaynak için de şirketteki yedek akçelerinin ayrılma akçesi haricinde başkaca bir amaca özgülmemiş olması gereklidir. Ayrılma akçesi, ortaklığa karşı tüm alacaklılardan sonra geldiğinden bu hususun hesaplanması ve belirlenmesi gerekecektir³⁸⁵.

Şirketin kullanılabilir öz kaynağı yoksa TTK'nın 523. maddesine göre olağanüstü yedek akçe belirlenmesine gidilmesi mümkündür ancak bu durum şirketin içinde bulunduğu durum ve şirket geleceği bakımından haklı görülmelidir.

Limited şirketlerde kullanılabilir öz kaynağın var olup olmadığının belirlenmesini görevi daha önce işlem denetçisine aitti. Ancak 6102 sayılı TTK işlem denetçisini kaldırdığı için belirlemeyi kimin yapacağı hususu belirsiz hale gelmiştir³⁸⁶. Bu konuda uyuşmazlık çıkarsa mahkemece bilirkişi atanarak bu durum çözülebilecektir³⁸⁷. Belirlenecek tutarın limited şirketler bakımından asgari sermaye olan on bin TL'nin altına düşmemesi gerekmektedir.

Limited şirket, kullanılabilir öz kaynaklarıyla ayrılma akçesini öderse şirketin ayrılan ortağın payını alması gibi bir durum meydana gelmiş olacaktır³⁸⁸. Yani şirket kendi payını satın almış olacaktır. Bu konuda yukarıda da bahsedildiği gibi kanunen bazı sınırlamalar öngörülmüştür.

6102 sayılı Türk Ticaret Kanunu'nun 612. maddesine göre çıkma veya çıkarılma yoluyla ayrılma hallerinde esas sermayenin yüzde yirmisini aşmayacak şekilde şirketin kendi payını iktisap etmesine müsaade edilmiştir. Yüzde onu aşan kısmını şirket iki yıl içerisinde elinden çıkarmalıdır. Ayrılan ortağın payı yüzde yirmilik bu oranı aşmayı gerektirecekse bu durumda üçüncü bir kişi devreye sokulmalıdır. Şirket yüzde yirmiyi aşmayacak kısmını kendisi alırken aşan kısım bakımından üçüncü kişinin devralması sağlanabilecektir. Bu çözüm yolu da ilgili kanunun 642. maddede öngörülmüştür.

³⁸⁵ Bkz. TTK m.642.

³⁸⁶ **Gürpınar**, 2016, s.95.

³⁸⁷ **Bahtiyar**, 2015, s.446.

³⁸⁸ **Yanlı**, 2003, s.673.

Ek ödeme yükümlülüğü şirket sözleşmesiyle düzenlenebilen ve bazı şartlar içeren bir yükümlülüktür. Eğer kanundaki şartlar varsa ve şirket sözleşmesinde de bu durum düzenlendiyse ayrılma akçesinin ek ödeme yükümlülüğü ile finanse edilmesi tabii olarak mümkündür. Kanunen bu konuda bir yasak söz konusu değildir.

Ayrılma akçesi, çıkma ya da çıkarılma yoluyla ayrılan ortağın payının diğer ortaklara ya da üçüncü bir kişiye devri ile finanse edilebilir. Bu durum pay devri olduğundan pay devrinin şartları uygulanacaktır. Şirket bakımından bakıldığında olumlu ya da olumsuz bir etki doğurmayacaktır. Burada bu durumdan esas etkilenecek kişi şirketten ayrılan ortak olacaktır³⁸⁹.

Pay devrinin kanunda ifade edilen gerçek değerden daha düşük bir bedelle gerçekleştirilmesi durumunda gerçek değer ile devir değeri arasındaki farkın kapatılması hususunda, genellikle açık artırma usulüyle yapılan satımlarda yaşanan bu problemin çözümünü şirket gerçekleştirecektir. Devir değeri ile gerçek değer arasındaki fark, şirketçe kapatılmalıdır³⁹⁰.

6102 sayılı Türk Ticaret Kanunu'nun 642. maddesinde şirketin kullanılabilir öz kaynağının bulunmaması durumu da düzenleme altına alınmıştır. Maddeye göre şirketin kullanılabilir öz kaynağı mevcut değilse ayrılma akçesi esas sermayenin azaltılması yoluyla finanse edilebilir. Esas sermaye azaltılarak aradaki fark kapatılmış olacaktır.

Çıkma ya da çıkarılma yoluyla ayrılan ortağın payları itfa edilir ve itfa bedeli ayrılma akçesi olarak ayrılan ortağa ödenir. Esas sermayenin azaltılmasında 592. maddeye göre anonim şirket hükümleri kıyasen uygulanacağından 421. maddeye göre esas sermaye azaltılırken kanunen özel bir nisap belirlenmiştir. Bu maddeye göre, esas sermayenin yüzde yetmiş beşine sahip paylar onaylarsa esas sermayenin azaltılması mümkündür. Esas sermayenin azaltılması noktasında genel kurulda diğer hususlara da açıklık getirilmeli ve bu husus muğlak bırakılmamalıdır³⁹¹. Esas sermayenin azaltılması kararı, ticaret siciline tescil edilmekle muaccel olur. Bu tescil işlemi kurucu yenilik doğurucu bir hakkın gereklilik koşuludur.

Limited şirketin kullanılabilir öz kaynağı yoksa, aynı zamanda ayrılan ortağın payının devredilebilmesi mümkün değilse ve esas sermaye de asgari sınırdaki yani kanunen belirlenmiş on bin TL'deyse çıkma ya da çıkarılma yoluyla ayrılan ortağın ayrılma akçesinin finanse edilebilmesi için şirketin kısa vadede elde edebileceği

³⁸⁹ Öztürk Dirikkan, 2005, s.158.

³⁹⁰ Baştuğ, 1966, s.94.

³⁹¹ Çağlar, 2010, s.74 vd.

başkaca bir kazanç mevcutsa şirketin öz kaynak oluşturmaya devam etmesi gerekmektedir. Ancak böyle bir durum söz konusu değilse şirketin öncelikle esas sermaye payını artırması gerekmektedir. Bunun sebebi ise esas sermaye payını asgari sınırdaki olması nedeniyle azaltmadığından artırarak ayrılma akçesini finanse etme amacı gütmesidir. Gerekli bedel ortaya çıktıktan sonra yeniden esas sermayenin azaltımına gidilebilir³⁹².

4.3.3.2. Ayrılmadan Sonra Gerçekleşen Muacceliyet

Limited şirketin kullanılabilir öz kaynağı yoksa, ayrılan ortağın payı devredilememişse veya esas sermaye azaltılmamışsa ayrılma akçesi ödenebilmesi için çıkma ya da çıkarılma yoluyla ayrılan ortak lehine şirket tarafından ayrılma akçesi bedeli kısmen ya da tamamen alacak olarak yazılabilir. Bu durum TTK'nın 642. maddesinde düzenleme altına alınmıştır. Alacak olarak yazılan ayrılma akçesi şirket tarafından ödenecektir. Ayrılan ortağın bu alacağı ödenmeden şirket içerisinde ikramiye, kâr ya da prim dağıtılamaz, yedek akçe ayrılamaz³⁹³.

4.3.3.3. Zamanaşımı

6102 sayılı Türk Ticaret Kanunu'nda ayrılma akçesi bakımından zamanaşımı öngörülmemiştir. Özel kanunda düzenleme olmaması nedeniyle ayrılma akçesinin zamanaşımı hususunda genel kanun niteliğinde olan TBK'ya bakılmalıdır. TBK'nın 147. maddesinde ayrılma akçesi bakımından uygulanabilecek bir zamanaşımı düzenlemesi yer almaktadır. Maddeye göre bir ortaklıkta ortaklık ile ortaklar arasındaki alacaklarda beş yıllık zamanaşımının uygulanacağı belirtilmiştir. Buna göre limited şirket ortaklarından çıkma ya da çıkarılma yoluyla ayrılan ortağın ayrılma akçesi, muacceliyet tarihinden itibaren beş yıl içerisinde zamanaşımına uğrayacaktır.

Çıkma ya da çıkarılma şirket ana sözleşmesinden doğan bildirim ile değil de haklı sebebe dayanılarak açılan davada mahkeme kararıyla yapıldıysa yine beş yıllık süre geçerli olmayacaktır.

Bu durumda TBK'nın 146. maddesi uygulanacaktır. Mahkeme kararı bulunacağından mahkeme kararının kesinleşmesinden itibaren muaccel hale gelen ayrılma akçesi, muaccel olmasından itibaren on yıllık bir zamanaşımı süresine tabi olacaktır.

³⁹² Pulaşlı, 2011, s.148.

³⁹³ Öztürk Dirikkan, 2005, s.159.

4.4. Uyuşmazlıkların Çözülmesi

Limited şirkette ortakların çıkması ya da çıkarılması durumu hem şirketin hem de ortakların hakları ve borçlarıyla alakalıdır. Bu sebeple limited şirketlerde ortağın çıkması ya da çıkarılması durumlarında taraflar arasında uyuşmazlık çıkabilir. Çıkabilecek uyuşmazlıkların çözümü için açılacak davalardan da konunun daha iyi anlaşılabilmesi açısından bahsedilmesi gerekmektedir. Bu aşamada açılacak dava türleri, iptal davası ve tespit davasından bahsedeceğiz.

4.4.1. İptal Davası

6102 sayılı Türk Ticaret Kanunu'nun 622. maddesinde limited şirketlerde genel kurul kararlarının iptaline ilişkin bir düzenleme yapılmıştır. Kanunda yapılan bu düzenlemeye göre limited şirketlerin genel kurul kararlarının iptalinde anonim şirketlerin genel kurul kararlarının iptaline ilişkin hükümler uygulanacaktır.

İptal davasının konusu oluşturan genel kurul kararlarının iptali hususunu başlıklar halinde inceleyeceğiz.

4.4.1.1. Genel Olarak

Limited şirket ortakları, genel kurul kararı ile çıkarılabilmektedirler. Bunun için şirket sözleşmesinde düzenleme bulunması gerekmektedir.

6102 sayılı Türk Ticaret Kanunu'nun 640. maddesinde genel kurul kararı ile ortağın limited şirketten çıkarılması halinde iptal davası açabileceği düzenlenmiştir. İptal davası açılabilmesi için bazı şartlar gerekmektedir. Öncelikle genel kurul kararı ile çıkarılan ortağa, çıkarılmasına ilişkin genel kurul kararının noter aracılığıyla bildirilmesi gerekir. Bu bildirimden itibaren kanun ortağa üç aylık bir süre tanımıştır. Ortak bu üç aylık süre içerisinde çıkarılmasına ilişkin genel kurul kararının iptali için iptal davası açabilecektir. Kanunda belirtilen bu üç aylık süre hak düşürücü niteliktedir. Ortağa tanınan bu dava açabilme hakkı, şirketin bir ortağı çıkarırken hakkaniyete uygun davranmasını sağlamaya yöneliktir³⁹⁴.

Limited şirket ortağının çıkarılmasına ilişkin genel kurul kararının iptali için iptal davası açılmışsa, alınan genel kurul kararı askıda geçersiz bir hal almaktadır. Bu kararın uygulanması için mahkeme kararı beklenir. Çıkarılan ortağın açacağı iptal davası mahkemece kabul kararı ile sonuçlandırıldığında çıkarılmasına genel kurul kararı ile karar verilen ortak şirkette kalmaya devam edecektir. Mahkemece dava ret kararı ile sonuçlandırılırsa bu durumda davanın açılması ile askıda geçersiz hale gelen çıkarmaya

³⁹⁴ Kayıhan/Yasan, 2017, s.266.

ilişkin genel kurul kararı uygulamada geçerli hale gelmiş olur ve ortak şirketten çıkarılır.

6102 sayılı Türk Ticaret Kanunu'nun 640. maddesinde limited şirket genel kurulunun bir ortağın haklı sebeple çıkarılması için mahkemeye başvurma kararı almasına da yer verilmiştir. Genel kurul tarafından alınabilecek bu başvurma kararına karşı da çıkarılması istenilen ortak iptal davası açabilecektir. Açılacak bu iptal davası da yukarıda bahsedildiği şekilde olacaktır.

4.4.1.2. Yargılama

Şirket ortakları (çkarılması istenilen ortak ya da diğer ortaklar), müdürler kurulu ya da şahsi sorumluluk hallerinde şirket müdürleri iptal davasının davacısı olabileceklerdir.³⁹⁵

Limited şirketin esas sözleşmesinde ya da genel kurul kararında iptal davası açma hakkının sınırlandırılması, şarta bağlanması veya kaldırılmasına ilişkin bir durum varsa, bu esas sözleşme hükmü ya da genel kurul kararı geçersiz sayılmaktadır.³⁹⁶

İptal davası açma hakkı doğduktan sonra dava açabilecek olanlar, dava açma haklarından feragat edebilirler. Bu hususa ilişkin herhangi bir engel mevcut değildir.³⁹⁷

Genel kurul kararına karşı ortakların iptal davası açabilme hakkı bazı şartlara tabidir. Bu şartlar ise atıf nedeniyle TTK'nın 446. maddesinde düzenleme altına alınmıştır. Maddeye göre ortakların iptal davası açabilmeleri için öncelikle çıkarmaya dair genel kurul toplantısında mevcut olmaları gerekir. Toplantıya katılan ortaklar bakımından başka bir şart daha vardır. Dava açmak isteyen ortakların, çıkarmaya ilişkin genel kurul kararında olumsuz oy kullanmaları ve muhalefetlerini toplantı tutanağına yazdırmaları gerekmektedir. Bu şartların sağlanmaması durumunda dava hakkı kazanılamaz.

6102 sayılı Türk Ticaret Kanunu'nun 446. maddesinde yukarıda sayılan şartların aranmadığı haller de düzenleme altına alınmıştır. Buna göre;

- Çağrı usulüne uygun şekilde yapılmazsa,
- Toplantının gündemi gerektiği şekilde ilan edilmezse,
- Yetkisi olmayan kişiler ya da temsilciler genel kurula katılarak oy kullanırsa,
- Genel kurula katılma ve oy kullanma hakkı bulunan kişilerin genel kurula

katılmasına ya da oy kullanmasına haksız şekilde izin verilmezse ve bu sayılan

³⁹⁵ Pulaşlı, 2011, s.44.

³⁹⁶ Nomer, Haluk Nami, Kişi Birliklerinde Genel Kurul Kararlarının Geçersizliğine İlişkin Temel Esaslar, İstanbul 2008, Beta Basım Yayın, s.180.

³⁹⁷ Nomer, 2008, s.181.

durumlardan biri ya da birkaçı davacı olabilecekler tarafından ileri sürülürse yukarıdaki şartların aranmasına gerek yoktur. Ancak bu sayılan hallerin genel kurul kararının alınmasında etkili olması gerekmektedir. Bu durum da mahkemece yargılama sürecinde tespit ve ispat edilmelidir.

Limited şirketin genel kurul kararlarının iptali için açılacak iptal davasında davalı taraf limited şirket tüzel kişiliği olup müdürlerce davada temsil edilir. Ancak burada bir husus söz konusudur. Davacı olan taraf müdür ise davalı şirket tüzel kişiliğini temsil edemeyeceğinden menfaat çatışması nedeniyle limited şirket tüzel kişiliğinin davada temsili için kayyım tayin edilmesi gerekmektedir.

Limited şirket ortağı, şirket sözleşmesinde öngörülen sebeplerden dolayı şirketten çıkartılmışsa, mahkemece şirket sözleşmesinde düzenlenen sebeplerin ortak tarafından gerçekleştirilip gerçekleştirilmediğinin incelenmesi gerekmektedir. Sebebin gerçekleşip gerçekleşmediği incelenirken bu sebebin çıkartılma hali bakımından makul sayılıp sayılamayacağını da incelenmesi gerekmektedir. Mahkeme hem sebebin geçerli bir çıkartma sebebi sayılıp sayılamayacağını hem de sözleşmede gösterilen sebebin ortak tarafından gerçekleştirilip gerçekleştirilmediğini inceleyecektir. Ancak sebebin haklılığını ve yerindeliliğini incelemesi mümkün değildir³⁹⁸.

Limited şirket ortağının limited şirketten şirket sözleşmesindeki sebeplere dayanılarak çıkartılması ortak bakımından ağır sonuçlara neden olacağından şirket sözleşmesinde ortağın çıkarılma sebeplerinin genel bir ifadeyle düzenleme altına alınmamasını gerektirmektedir. Şirket sözleşmesinde yer alacak çıkarılma halleri açık bir şekilde düzenlenmelidir. Genel ifadelerin bulunması halinde şirket ve mahkeme tarafından dar şekilde yorumlanması gerekir. Aksi takdirde çıkarılan ortağın hak kayıplarına neden olunabilecektir.

4.4.1.3. İptal Kararının İcrası

6102 sayılı Türk Ticaret Kanunu'nun 449. maddesinde önemli bir düzenleme yer almaktadır. Maddeye göre, genel kurul kararları aleyhine iptal davası açılırsa mahkemece dava konusu yapılan genel kurul kararının yürütülmesinin geri bırakılmasına karar verilebilecektir. Ancak mahkeme geri bırakmaya karar vermeden önce şirketin yönetim kurulu üyelerinin görüşünü almalıdır. Bu maddenin getirilme sebebi ise genel kurul kararlarının iptal edilmesinin şirket bakımından doğuracağı sıkıntıları azaltmaktır.

³⁹⁸ Pulaşlı, 2011, s.133.

Mahkemece verilecek olan iptal kararı, genel kurul kararını ortadan kaldırmaktadır. Bozucu yenilik doğuran bir karar olan iptal kararı, genel kurul kararının alındığı tarihten itibaren etki doğurmaktadır³⁹⁹.

4.4.2. Tespit Davası

Limited şirketlerde genel kurul kararları için tespit davası açılabilmektedir. Bazı durumlarda genel kurul kararları yok hükmünde olabilir. Bu durumda mahkemeden genel kurul kararının yokluğunun tespiti istenebilmektedir. Bazı durumlarda ise genel kurul kararları butlanla malul sayılabilmektedir. Bu durumda da mahkemeden genel kurul kararının butlanının tespiti istenebilmektedir⁴⁰⁰.

Genel kurul kararlarının yokluğu veya butlanına ilişkin tespit davalarında HMK'da yer alan genel tespit davası hükümleri uygulanmaktadır.

4.4.2.1. Butlanın Tespiti

6102 sayılı Türk Ticaret Kanunu'nun 622. maddesinde limited şirket genel kurul kararının butlanının tespiti bakımından bir atıf söz konusudur. Maddeye göre limited şirket genel kurul kararının butlanının tespiti bakımından anonim şirket hükümleri kıyasen uygulanacaktır.

Limited şirket genel kurulunun kararı batıl ise bu kararın hüküm ve sonuç doğurması mümkün değildir. Batıl karar verildiği andan itibaren geçersiz sayılmaktadır. Sonradan yapılacak değişikliklerin bu kararı batıl olmaktan kurtarması da mümkün değildir⁴⁰¹.

Kanun'da butlan davası açmak için herhangi bir süre belirtilmemiştir. Butlanın tespiti istenebileceği gibi mahkemede itiraz olarak da butlan sebeplerinin belirtilmesi mümkündür⁴⁰².

Butlanın tespiti bakımından herhangi bir süre öngörülmemesi, genel kurul kararının seneler sonra butlanına neden olabilecek ve sıkıntılar doğurabilecektir. Bu nedenle her ne kadar genel kurul kararlarının butlanının tespiti davası bakımından herhangi bir süre öngörülme de dürüstlük kuralları çerçevesinde hareket edilmelidir.

Limited şirket genel kurul kararlarının butlanının tespiti davasını kimler açabileceği hususunda TTK'da bir belirleme yapılmamıştır. Bu nedenle HMK'nın genel hükümleri gereği, menfaat sahiplerinin açabileceği söylenebilecektir.

³⁹⁹ Eren, 2009, s.309.

⁴⁰⁰ Önder, 2005, s.111.

⁴⁰¹ Eren, 2009, s.301.

⁴⁰² Yıldız, 2007, s.235.

Limited şirketler bakımından kanunda yapılan atıf nedeniyle anonim şirket hükümlerinde genel kurul kararlarının butlan sebeplerini inceleyecek olursak TTK'nın 447. maddesinde yer almaktadır. Kanunun bu maddesinde sebeplerden bahsederken "özellikle" ifadesi kullanılarak sınırlı sayıda olmayacak şekilde bir düzenlemeye gidilmiştir. Bu nedenle genel butlan sebepleri olan TBK'nın 27. maddesi de uygulanabilecektir.

6102 sayılı Türk Ticaret Kanunu'nun 447. maddesinde üç bent halinde butlan sebepleri düzenleme altına alınmıştır. Maddenin "a" bendinde; ortakların vazgeçilemez nitelikteki haklarını sınırlandıran veya ortadan kaldıran hallerden bahsedilmiştir. Örnek olarak da genel kurula katılma, asgari oy, dava ve kanundan kaynaklanan sebepler gösterilmiştir.

Genel kurul kararlarına karşı iptal davası açabilme hakkı, ortağın vazgeçilemez haklarından olduğundan genel kurul kararının alacağı çıkarma kararı için iptal davası açılmayacağı yönünde alınacak genel kurul kararı da butlanla maluldür. TTK'nın 447. maddesinin "b" bendinde; ortağın haklarının kanunun izin verdiği ölçünün dışında sınırlandırılmasından bahsedilmiştir. Bentte bilgi alma, inceleme ve denetleme hakkından bahsedilmiştir. "c" bendinde ise; anonim şirketin temel yapısını bozan ve sermayenin korunması hükümlerine aykırı olan kararların batıl sayılacağı belirtilmiştir.

Limited şirketin temel yapısı ise; ortakların sınırlı sorumluluk halleri, bağımsız denetim gibi hususlardan oluşur. Bu temel yapının bozulmasına sebebiyet verebilecek genel kurul kararları butlan yaptırımına tabi olacaktır. Sermayenin korunması hususu ise şirketin malvarlığının sermayesi olmasından kaynaklanmaktadır. Ortaklar çıkarken ya da çıkarılırken ödenen ayrılma akçesi, şirketin sermayesi korunacak şekilde ödenmelidir. Şirketin yeterli sermayesi yokken şirket sermayesini sıkıntıya sokacak şekilde ayrılma akçesi ödenmesi hususunda alınabilecek genel kurul kararları da butlanla malul olacaktır.

Limited şirketlerde ortakların çıkması ve çıkarılması bakımından bazı özel karar nisapları söz konusudur. Bu özel nisaplara aykırı olacak şekilde alınan genel kurul kararları da butlanla malul olacaktır⁴⁰³.

İptal ve butlanın birlikte uygulanabileceği hallerde genel kurul kararının iptali daha makul bir çözüm sayılacaktır. Kararın iptal edilmesi, butlan sonucunu da içermektedir⁴⁰⁴.

⁴⁰³ Yıldız, 2007, s.236.

⁴⁰⁴ Bkz. TTK 447. madde gerekçesi

4.4.2.2. ıkmanın Hükümsüzlüğünün Tespiti

HMK ile mevzuatta yer alabilen tespit davasında bir hukuki ilişkinin var olup olmadığı tespit edilir. Bu şekilde hukuken var olan belirsizlikler giderilmektedir.

Tespit davasında tarafların arasında hukuki ilişki bulunmalıdır. Ayrıca her davada olduğu gibi tespit davasında da davacının bu davayı açmasında hukuki yararı bulunmalıdır.

Limited şirket ortağı, şirket sözleşmesindeki düzenlemelere dayanarak şirketten çıkmak isteyebilir. Çıkma isteğini bildirimle şirkete iletacaktır. Ortağın çıkması, bildirimün şirkete ulaşmasıyla gerçekleşecektir.

Limited şirket tarafından ortağın şirketten şirket sözleşmesine dayanarak çıkmak istemesi halinde çıkma hakkının doğmadığı kanaatine varılabilecektir. Çıkmanın gerçekleşmediği kanaatinde olan limited şirket ve idarecileri, şirket ile çıkma bildiriminde bulunan ortak arasındaki ilişkinin devam ettiği iddiasıyla tespit davası açabileceklerdir⁴⁰⁵. Bu şekilde çıkmanın hükümsüzlüğünün tespiti istenebilir.

⁴⁰⁵ Taşdelen, 2012, s.178.

SONUÇ

6102 sayılı Türk Ticaret Kanunu'nda limited şirket ortaklarının hak ve borçları hususunda önemli değişiklikler mevcuttur. Ortakların şirketten çıkması ve çıkarılması bakımından ortakların hak ve borçlarını ihlali önemli bir gerekçe oluşturduğundan kanundaki bu düzenlemeler tez konumuzun araştırılması hususunda değişikliklere değinilmesini gerektirmiştir. Bu nedenle ilk bölümde genel bir giriş yapıldıktan ve kavramlar açıklandıktan sonra kısaca ortakların hak ve borçlarına da değinilmiştir. Hak ve borçların değerlendirilmesi ve teorik olarak anlatılması neticesinde konunun detaylı içeriğine geçilmiştir.

İkinci bölümde düzenleme altına aldığımız ortağın çıkma hakkı, her ne kadar kanunun farklı kısımlarında düzenlemeler içerse de esas olarak TTK'nın 638. maddesinde düzenlenmiştir. Bu bölümde ilgili mevzuatın ve öğretide kabul görmüş kaynakların taraması yapılarak konu, çok yönlü incelenmiştir.

Ortağın çıkma hakkı, şirket ana sözleşmesine ya da haklı sebebe dayanabilecektir. Çıkma hakkı şirket sözleşmesinde sözleşme serbestisinin bir yansıması olarak çeşitli şekillerde düzenlenebilecektir. Önemli olan şirket ana sözleşmesindeki esasa ya da şekle dair düzenlemelerin açık bir şekilde yapılmasıdır. Şirket ana sözleşmesindeki düzenlemeye dayanarak çıkmak isteyen ortağın şirkete bildirimde bulunması yeterlidir. Bu konuda hakkaniyet ve dürüstlük ilkelerine uygun davranılması esastır.

Haklı sebeple ortağın şirketten çıkması ise şirket ile ortak arasındaki ilişkinin çekilmez bir hale gelmesinden kaynaklanmaktadır. Haklı sebeple çıkma hakkı kanunen tanınmış bir hak olduğundan şirket sözleşmesi ile ortadan kaldırılamamaktadır. Haklı sebeple ortağın şirketten çıkabilmesi için dava açması gerekmektedir. Mahkemece ortak bakımından dava konusu sebebin şirketten ayrılma bakımından haklı sebep teşkil edip etmediği değerlendirilerek karara bağlanacaktır. Bu konuda mahkemenin taleple bağlılık ilkesini gözeterek hüküm vermesi gerekmez. Mahkeme somut olaya göre gerekli gördüğü başka tedbirlere de karar verebilir. Yasa koyucu bu aşamada mahkemeye geniş bir takdir yetkisi vermektedir.

Şirket birleşmelerinde de ortakların şirketten çıkması hususu gündeme gelebilecektir. Bunun için birleşme sözleşmesinde düzenlenmesi ve bu sözleşmenin de mevcut oy hakkının yüzde doksanınca onaylanması gerekmektedir. Burada nitelikli çoğunluk esası kabul edilmektedir.

Çıkma müessesinde HMK'nın taleple bağıllık ilkesine getirilen bir istisna da mevcuttur. TTK'nın 636. maddesine göre her limited şirket ortağının haklı sebeple şirketin feshini talep etme hakkı vardır. Kanunun aynı maddesinde mahkemenin bu taleple bağılı olmayarak başkaca bir çözüme hükmedebileceği de düzenleme altına alınmıştır. Bu düzenleme ile mahkemeye şirketin feshini talep edenlere çıkma hakkı tanınmasının yolu açılmıştır.

Tüm ortakların kabulü ile de limited şirket ortağı şirketten çıkabilecektir.

6102 sayılı Türk Ticaret Kanunu ile getirilen yeniliklerden biri çıkmaya katılma müessesesidir. Usul ekonomisi düşünülerek ortaya konulan çıkmaya katılma müessesesi, çıkmak isteyen bir ortağın şirkete bildirim üzerine şirketin bu durumu diğer ortaklara duyurmasıyla çıkmak isteyen başkaca ortakların da bildirimde bulunan ortağın çıkmasına katılma talebini içermektedir.

Ortaklardan birinin mahkemeye dava açarak çıkmak isteminde bulunması durumunda diğer ortaklar da mahkemeye başvurarak çıkma taleplerini bildirip davaya katılabileceklerdir. Çıkmaya katılma müessesesinde diğer ortakların haberdar olması çok önemlidir. TTK'nın 639. maddesine göre diğer ortakları haberdar etme görevi de şirket müdürlerine verilmiştir. Çıkmaya katılma için kanunda bir aylık süre öngörülmüştür. Haberdar olduktan sonra bir aylık süre içerisinde bu hak kullanılmalıdır. Aksi takdirde bu hak kullanılamaz.

Çıkmaya katılma müessesesinde çıkma talebinde bulunan ortak ile katılma talep eden ortağın aynı sebebe dayanmalarının gerekli olup olmadığı doktrinde tartışma konusudur. İki görüşü de savunanlar mevcuttur.

Çıkmaya katılma müessesinin bir başka tartışma konusu ise çıkma talebinden feragat edilmesi ya da çıkma talebinin mahkemece reddedilmesi halinde otomatik olarak çıkmaya katılma talebinin de son bulup bulmayacağı noktasındadır. Bu konuda da iki farklı görüş mevcuttur. Bir görüş çıkmaya katılmayı çıkmaya bağılı gördüğünden kendiliğinden son bulabileceğini belirtirken diğer görüş ise bu kadar bağımlı kılmanın hak kayıplarına neden olabileceğini belirterek farklı değerlendirme yapılabileceğini savunmaktadır.

Kanaatimizce çıkmaya katılma müessesesinde hakkın kullanılabilmesi için çıkma talebinde bulunan ortağın çıkma talebinde bulunma sebeplerinden farklı sebepler öne sürerek çıkmaya katılma müessesesine başvurması uygun bulunmamıştır. Yukarıda açıkladığımız üzere mahkemenin çıkma talebi içeriğindeki gerekçeleri değerlendirip çıkma talebini reddetmesi halinde çıkmaya katılma talebini de reddetmesi gerekecektir.

Bu halde çıkmaya katılmak isteyen ancak çıkma talebinden farklı gerekçelerle başvuran ortağın iradesi yok sayılacaktır. Talebi reddedilen farklı gerekçe ile çıkmaya katılma talebinde bulunan ortak için tek yol, yeni bir çıkma talebinde bulunmaktır. Bu da usul hukuku açısından uygun olmadığı gibi bilhassa çıkmak için bir nedeni olduğunu düşünen çıkmaya katılma başvurusu yapan ortak için çıkma iradesinin sürüncemede kalmasına neden olacaktır. Oysa aynı anda birden fazla ortağın çıkma talebinde bulunmasına bir engel yoktur. Bu nedenle çıkmaya katılma müessesesinde, çıkmaya katılma talebinde bulunmanın ancak ve ancak çıkma talebi ile aynı sebeplerin varlığı halinde uygulanması aksi halde yeni bir çıkma talebinde bulunması daha uygun görülmüştür.

Çıkmadan ikinci bölümde bahsedildikten sonra üçüncü bölüm çıkarılma başlığına ayrılmıştır. Bu bölümde konu etraflıca anlatılmıştır.

Esasen çıkarılma da çıkma gibi ortağın şirketten ayrılmasının görünümülerinden biridir. Çıkma gibi kanunun farklı kısımlarında çıkarılma bakımından düzenlemeler bulunsa da esas olarak TTK'nın 640. maddesinde düzenleme altına alınmıştır.

Limited şirket sözleşmesinde hukukun genel ilkeleri ve eşit işlem ilkesi gözetilerek ortağın çıkarılmasına sebebiyet verecek haller düzenlenebilir ve bu hallerden biri ya da birkaçının ortaklarca gerçekleştirilmesi halinde genel kurul kararı ile ortak şirketten çıkarılabilir. Ortağın şirketten çıkarılması önemli kararlardan olduğu için temsil edilen oyların en az üçte ikisinin ve oy hakkı bulunan esas sermayenin tamamının salt çoğunluğu birlikte bulunmalıdır.

Yasa koyucu düzenleme ile keyfi çıkarmaların önüne geçilerek çıkarılacak ortağın hakları korunmaya çalışılmaktadır. Çıkarılan ortağın hakları, çıkarma kararına karşı iptal davası açma hakkı tanınarak bir kez daha korunmuş olmaktadır.

Ortağa haklı sebeple çıkma hakkı tanıyan kanun, limited şirkete de haklı sebeple çıkarma hakkı tanıyarak taraflar arasında eşitlik sağlamıştır. Haklı sebebin varlığı halinde şirket, mahkemeye başvurarak ortağın çıkarılmasını talep edebilecektir. Haklı sebeple çıkarılmada çıkarılmak istenen ortağın mutlak suretle kusurlu olması aranmadığı için mahkemece haklı sebep hali hak kaybına neden olmamak için detaylı olarak incelenecektir.

Limited şirket, haklı sebeple çıkarma için dava açma kararını genel kurul aracılığıyla almaktadır. Bu karar da önemli kararlardan olması nedeniyle yukarıda da bahsedildiği gibi nitelikli çoğunluğa tabidir.

Çıkarılma, son çare olarak düşünülmesi gerektiğinden açılan davada mahkemece bu husus değerlendirilmelidir. Mahkeme, çıkarmaya karar verirse bu karar yenilik doğurucu nitelikte olacaktır.

Çıkma müessesesinde olduğu gibi çıkarılma müessesesinde de limited şirket ortağı haklı sebeple şirketin feshini talep ederse mahkeme taleple bağlı olmayacaktır. Şirketin feshi yerine fesih talebinde bulunan ortağın şirketten çıkarılmasına karar verebilecektir.

Burada bir hususa dikkat etmek gerekir ki limited şirket ortağının çıkarılması durumunda ayrılma akçesi verilmesi gerekmektedir. Bu nedenle eğer mahkeme kararı ile limited şirket ortağı şirketten çıkarılıyorsa bu kararda gerçek değer üzerinden ayrılma akçesi de hesaplanarak belirlenmeli ve kararda gösterilmelidir.

Şirket birleşmelerinde ortağa çıkma hakkı tanındığı gibi şirkete de ortağı çıkarma hakkı tanınmıştır. Çıkma olduğu gibi çıkarmada da birleşme sözleşmesinde yer alacak çıkarma kaydının mevcut oyların yüzde doksanınca onaylanması gerekmektedir.

6102 sayılı Türk Ticaret Kanunu'nun 208. maddesinde limited şirket paylarının yüzde doksanına sahip olan hâkim şirkete, şirkette sıkıntı oluşturan azınlığı çıkarma hakkı tanınmıştır. Hâkim şirket bu hakkını azınlığın paylarını satın alarak kullanabilecektir.

Limited Şirket ortağının taahhüt etmiş olduğu sermaye bedelini ödememiş olması çıkarılma konusunda haklı sebep kavramı içerisinde değerlendirilemeyecektir. Limited Şirket ortağının taahhüt etmiş olduğu sermaye bedelini ödememiş olması hali TTK'nın limited şirketlere ilişkin bölümünde açıkça düzenlenmemiş olup esas sermaye pay bedellerinin ödenmesi hususunda anonim şirketlere ilişkin hükümler kıyasen uygulanacağına denilmiştir. Ortak ya da ortaklar sermaye koyma borcunu yerine getirmezlerse TTK 483. maddesinde bulunan ıskat prosedürü uygulanacaktır. İskat kararı, yönetim kurulunca alınabilecektir. Yine ıskatla çıkarılma durumunda, diğer çıkarılma hallerinden farklı olarak ortağa ayrılma akçesinin ödenmemesi söz konusu olabileceği gibi ıskatla çıkarılan ortağın şirkete borçlu olma ihtimali bile gerçekleşebilecektir. Ancak bu müessese sadece ortağın ödeyemediği sermaye payı için uygulanabilecektir.

Ortağın çıkma ya da çıkarılmasının bazı sonuçları bulunmaktadır. Ortağın çıkma ya da çıkarılma yoluyla şirketten ayrılması halinde ortaklık sıfatı ortadan kalkacağından buna bağlı hakları ve borçları da yok olacaktır.

Limited şirketten çıkma ya da çıkarılma yoluyla ayrılan ortağa ayrılma akçesi ödenmektedir. Ayrılma akçesi, TTK'nın 641 ve 642. maddelerinde düzenleme altına alınmıştır. Ayrılma akçesinden önceden feragat ya da şirket sözleşmesiyle kaldırmak mümkün değildir.

Ayrılma akçesinin hesaplanmasında esas alınacak tarih konusunda, doktrine göre; bildirim ile yapılacak çıkma veya çıkarılma hallerinde esas alınacak tarih, bildirim karşı tarafa ulaştığı tarih, mahkeme kararıyla yapılacak çıkma veya çıkarılma hallerinde ise mahkeme kararının kesinleşme tarihi esas alınmalıdır.

Kanaatimizce ayrılma akçesinin hesaplanmasında esas alınacak tarih, şirket ana sözleşmesinde bu konuda bir düzenleme olmaması halinde; çıkma halinde çıkma bildirim, bozucu yenilik doğuran hak niteliğinde olduğundan, bildirim şirketete tebliğ edildiği ya da çıkma davasının açıldığı tarih esas alınarak hesaplanmalıdır. Ancak çıkarılma halinde ise, çıkarılma ortağın iradesi hilafına gerçekleşen bir durum olduğundan, çıkarılma bildirim ortağa ulaştığı ya da çıkarılma davasının çıkarılma kararı ile sonuçlandığı tarihlerden ortağın menfaatine en uygun olan tarih esas alınmalıdır. Bu konuda iradesi hilafına hareket edilen ortağın menfaati gözetilmelidir. Aksi halde diğer ortaklar açısından da hakkaniyete aykırı olacaktır. Ayrılan ortak aleyhine olacak şekilde, davanın açıldığı tarih ile kesinleşme tarihi arasındaki süreçte şirketin gerçek değeri bilinçli şekilde azaltmaya çalışılabileceği gibi, tam tersi şekilde çıkma veya çıkarılma süreçleri başlatıldığından davanın kesinleşeceği tarihe kadar geçen sürede şirketin gerçek değerinin artması da söz konusu olabilecektir.

Ayrılma akçesi kanuna göre esas sermaye payının gerçek değerine göre belirlenecektir. Ayrılma akçesi, varsa şirketin öz kaynağından, yoksa ya da yeterli değilse esas sermayenin azaltılması yoluyla finanse edilebilecektir. Üçüncü bir yol olarak da esas sermaye payının şirkete, ortaklardan birine ya da üçüncü bir kişiye devredilmesi gösterilmiştir. Tüm bu yolların kullanılma imkânı yoksa bu durumda şirketin esas sermaye payı ayrılma akçesini karşılayacak oranda artırılıp sonrasında yeniden azaltılmalıdır. Eğer zaman yeterliyse öz kaynak artırımı da beklenebilecektir.

Limited şirkette ortağın çıkma ya da çıkarılmasına bağlı birtakım uyuşmazlıklar olabilir. Limited şirket genel kurulunun çıkma ya da çıkarılmaya dair alacağı kararların iptalini ya da butlanını istemek mümkündür. Bunun için tespit davası açılabilir. TTK'nın 640. maddesinde davanın açılması için üç aylık bir süre öngörülmüştür. Bu süre hak düşürücü süre olup, kullanılmadığı takdirde hak kaybına yol açacaktır.

Limited Şirket ortağının çıkma bildirimine karşı Şirket ya da idareciler ortağın çıkma hakkının doğmadığı kanaatinde olurlarsa Şirket ile ortak arasındaki ilişkinin devamının tespitini mahkemeden isteyebilme hakları vardır.

Sonuç olarak, ticaret Şirketleri arasında yüksek bir çoğunluk sayıda bulunan limited Şirketlerin, ticari hayat içerisinde önemli bir yere sahip olduğu aŐıkardır.

Limited Şirketlerde ortağın çıkması ve çıkarılması hususlarının sağlıklı bir Şekilde yürütülmesi ve sonuçlandırılması, limited Şirketler ve bu Şirketler ile onlarla ilişkide bulunan gerçek ve tüzel kişiler için de oldukça önemlidir.

KAYNAKÇA

- Akbilek, N. (2009). *Türk ve Avrupa Birliği Hukukunda Anonim Şirket Birleşmelerinde Pay Sahibinin Korunması*. Seçkin Yayıncılık, Ankara.
- Al Kılıç, Ş. (2009). *Türk Ticaret Kanunu Tasarısına Göre Ticaret Şirketlerinin Birleşmesi*. Beta Basım Yayın, İstanbul.
- Altaş, S. (2011). *Yeni Türk Ticaret Kanunu'na Göre Limited Şirketler*. Seçkin Yayıncılık, Ankara.
- Altaş, S. (2011). *Yeni Türk Ticaret Kanunu'na Göre Limited Şirket Ortaklarının Bilgi Alma, İnceleme ve Özel Denetim İsteme Hakları*. Regesta Ticaret Hukuku Dergisi, İstanbul Ticaret Odası, Sayı:1, s.65-78.
- Ansay, T. (1975). *Anonim Şirketler Hukuku*, Ankara.
- Arslanlı, H. (1960). *Kollektif ve Komandit Şirketler*. 2. Baskı, Vedat kitapçılık, İstanbul.
- Arslanlı, H., Domaniç, H. (1989). *Limited Şirketler Hukuku ve Uygulaması, TTK Şerhi*. Vedat Kitapçılık, İstanbul.
- Ayhan, R. (2008). *Türk Ticaret Kanunu Tasarısı Hakkında Görüşümüz*. Türk Ticaret Kanunu Tasarısı Toplantıları I-II-III, Türkiye Barolar Birliği, s.1-96.
- Bahtiyar, M. (2015). *Ortaklıklar Hukuku*. Beta Basım Yayın, İstanbul.
- Baştuğ, İ. (1966). *Limited Şirkette Ortağın Çıkma ve Çıkarılması*. Ege Üniversitesi Matbaası, İzmir.
- Baştuğ, İ. (1974). *Şirketler Hukukunun Temel İlkeleri*. İzmir.
- Bilge, M. E. (2005). *Limited Şirketlerde Ortakların Bilgi Alma Hakkı*. Erzincan Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi, Cilt:IX, Sayı:1-2, s.429-449.

- Bilgili, F., Demirkapı, E. (2012). *Şirketler Hukuku*. Dora Basım, Bursa.
- Can, M. E. (2007). *Kooperatif Ortaklığından Çıkma ve Çıkan Kişinin Hakları*. Gazi Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi, Cilt:XI, Sayı:1-2, s.73-95.
- Can, M. E. (2011). *Limited Şirket Ortağının Borçları ve Yükümlülükleri*. Gazi Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi, Cilt:XV, Sayı:4, s.1-23.
- Çağa, B. (1973). *Limited Şirkette Ortaklık Payının Devri*. BATIDER, Cilt:VII, Sayı:3, s.581-602.
- Çağlar, H. (2010). *Anonim Şirketlerde Esas Sermayenin Azaltılması*. Turhan Kitabevi, Ankara.
- Çamoğlu, E. (2008). *Kollektif Ortaklığın Haklı Sebep Feshi ve Ortağın Haklı Sebep Çıkarılması*. Vedat Kitapçılık, İstanbul.
- Çeker, M. (2000). *Anonim Ortaklıkta Oy Hakkı ve Kullanılması*. Seçkin Yayıncılık, Ankara.
- Çeker, M. (2011). *6102 Sayılı Türk Ticaret Kanununa Göre Ticaret Hukuku*. Karahan Kitabevi, Adana.
- Çeker, M. (2015). *Limited Şirketlerde Ortak Sayısının Sınırlandırılması*. Ticaret ve Fikri Mülkiyet Hukuku Dergisi Cilt:1 Sayı:1, s.57-64.
- Çelik, A. (2012). *Anonim Şirketlerde Ortaklıktan Çıkarılma*. Seçkin Yayıncılık, Ankara.
- Çevik, O. N. (2003). *Limited Şirketler Hukuku ve Uygulaması*. Yetkin Basım Yayın Dağıtım, Ankara.
- Değirmenci, C. (2006). *Anonim Ortaklıkta Iskat*. Vedat Kitapçılık, İstanbul.

- Demirkapı, E. (2008). *Türk Ticaret Kanunu ve Türk Ticaret Kanunu Tasarısı Hükümlerine Göre Limited Ortaklıkta Payın Devri*. Seçkin Yayıncılık, İzmir.
- Demirkapı, E., Yıldırım, A. H. (2008). *İsviçre Borçlar Kanunu'nda Limited Ortaklıklar Hukuku Alanında Yapılan Yeni Düzenleme*. BATIDER, Cilt:XXIV, Sayı:3, s.435-466.
- Dinç, S. (2017). *6102 Sayılı Türk Ticaret Kanunu'na Göre Limited Şirketin Unsurları ile Limited Şirketlerde Pay ve Ortak Kavramları*. Türkiye Adalet Akademisi Dergisi, Sayı:29, s.135-165.
- Erdem, N. (2012). *Anonim Ortaklığın Haklı Sebep Feshi*. Vedat Kitapçılık, İstanbul.
- Erdil, E. (2010). *Limited Şirketlerde Ortaklıktan Çıkarılma*. Vedat Kitapçılık, İstanbul.
- Eren, F. (2009). *Borçlar Hukuku Genel Hükümler*. Beta Basım Yayın, İstanbul.
- Eriş, G. (2010). *Açıklamalı-İçtihatlı Türk Ticaret Kanunu Cilt:III*. Seçkin Yayıncılık, Ankara.
- Giray, R. E. (2007). *Limited Şirketlerin Haklı Sebep Feshi ve Yargıtay'ın Yaklaşımı*. İstanbul Ticaret Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi, Sayı:12, s.195-218.
- Göle, C. (1976). *Anonim Ortaklıklarda Nakdi Sermaye Koyma Borcu ve Bu Borcu İfada Temerrüt*. Ankara.
- Gözüyeşil, F. F. (2013). *Limited Şirketlerde Çıkmaya Katılma*. Gazi Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi, Sayı:1-2, s.663-681.
- Günaydinoğlu Tecir, A. (2016). *Limited Şirkette Ortağın Çıkması - Çıkmaya Katılması ve Çıkarılması*.
<http://gunaydinogluhukuk.com/wpcontent/uploads/2017/01/L%C4%B0M%C4%B0TED-%C5%9E%C4%B0RKETTE-ORTA%C4%9EIN-%C3%87IKMASI-%C3%87IKMAYA-KATILMASI-VE-%C3%87IKARILMASI.pdf>, 31.03.2018.

- Gürpınar, B. (2016). *Limited Şirkette Çıkma ve Çıkmaya Katılma*. Gazi Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi, Sayı:2, s.73-101.
- İmregün, O. (1989). *Anonim Ortaklıklar*. Vedat Kitapçılık, İstanbul.
- İzmirli, Y. (1991). *Kooperatif Ortaklığından Çıkarılmayı Gerektiren Sebepler*. Kooperatifçilik Dergisi, Sayı:92, s.7-15.
- Karasu, R. (2004). *İdare Yetkisi Olmayan Ortağın Rekabet Yasağı*. BATIDER, Cilt:XXII, sayı:3, s.141-174.
- Karasu, R. (2005). *Türk Ticaret Kanunu Tasarısına Göre Anonim Şirketlerde Pay Sahibinin Bilgi Alma Hakkı*. BATIDER, Cilt:XXIII, Sayı:2, s.71-114.
- Karasu, R. (2009). *Türk Ticaret Kanunu Tasarısına Göre Anonim Şirketlerde Emredici Hükümler İlkesi*. Yetkin Basım Yayın Dağıtım, Ankara.
- Karayalçın, Y. (1973). *Ticaret Hukuku 2-Şirketler Hukuku*. Ankara.
- Kaya, A. (2001). *Anonim Ortaklıkta Pay Sahibinin Bilgi Alma Hakkı*. Seçkin Yayıncılık, Ankara.
- Kayar, İ. (1999). *Limited Ortaklıkta Mali Durumun Bozulması ve Alınacak Tedbirler*. Prof. Dr. Erdoğan Moroğlu'na 65. Yaş Günü Armağanı, s.305-338.
- Kayar, İ. (2013). *Ticaret Hukuku*. Seçkin Yayıncılık, Ankara.
- Kayıhan, Ş. (2009). *Ticaret Hukuku*. 4. Baskı, Seçkin yayıncılık, Ankara.
- Kayıhan, Ş., Yasan, M. (2017). *Şirketler Hukuku*. 2. Baskı, Seçkin yayıncılık, Ankara.
- Kayıhan, Ş., Yasan, M. (2017). *Ticari İşletme Hukuku*. 4. Baskı, Seçkin yayıncılık, Ankara.

- Kendigelen, A. (2011). *Türk Ticaret Kanunu, Değişiklikler, Yenilikler ve İlk Tespitler*. On İki Levha Yayıncılık, İstanbul.
- Manavgat, Ç. (1997). *Aleni Pay Alım Teklifi*. Sermaye Piyasası Kurulu, İstanbul.
- Mimaroğlu, S. K. (1972). *Ticaret Hukuku*. II. Cilt, Sevinç Matbaası, Ankara.
- Moroğlu, E. (2009). *Türk Ticaret Kanunu Tasarısı: Değerlendirme ve Öneriler*. On İki Levha Yayıncılık, İstanbul.
- Narbay, Ş. (2007). *Türk Ticaret Kanunu Tasarısına Göre Anonim Ortaklıkta Özel Denetim Yapılması Şartları ve Özel Denetçinin Atanma Usulü*. Prof. Dr. Hüseyin Ülgen'e Armağan, s.287-327.
- Nomer, F. (1999). *Anonim Şirkette Pay Sahibinin Sadakat Yükümlülüğü*. Beta Basım Yayın, İstanbul.
- Nomer, H. N. (2008). *Kişi Birliklerinde Genel Kurul Kararlarının Geçersizliğine İlişkin Temel Esaslar*. Beta Basım Yayın, İstanbul.
- Okutan Nilsson, G. (2004). *Anonim Ortaklıklarda Pay Sahipleri Sözleşmeleri*. Çağa Hukuk Vakfı Yayınları, İstanbul.
- Öcal, A. (2003). *Limited Şirketin Haklı Sebeplerle Mahkeme Kararıyla Sona Erdirilmesi*. Prof. Dr. Turgut Kalpsüz'e Armağan, Seçkin Yayıncılık, s.215-226, Ankara.
- Önder, F. (2005). *Yargıtay Kararları Açısından Limited Şirket Genel Kurul Kararlarının Hükümsüzlüğü*. Dokuz Eylül Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi, Cilt:7, Sayı:1, s.103-126.
- Özdamar, M. (2005). *Anonim Ortaklıkların Kendi Paylarını İktisap Etmesi*. Ankara.

- Öztürk Dirikkan, H. (2005). *Limited Şirket Ortağının Ayrılması ve Ayrılma Payı*. Yetkin Basım Yayın Dağıtım, Ankara.
- Paslı, A. (2003). *Anonim Ortaklıkta Özel Denetçi Tayini, Bilgi Toplumunda Hukuk*. Ünal Tekinalp'e Armağan, Cilt:I, s.611-647.
- Pekcanitez, H. (2011). *Belirsiz Alacak Davası*. Yetkin Basım Yayın Dağıtım, Ankara.
- Pekcanitez, H., Atalay, O. ve Özekes, M. (2011). *Medeni Usul Hukuku*. Seçkin Yayıncılık, Ankara.
- Poroy, R., Tekinalp, Ü. ve Çamoğlu, E. (2010). *Ortaklıklar ve Kooperatif Hukuku*. Beta Basım Yayın, İstanbul.
- Pulaşlı, H. (2005). *Şirketler Hukuku Temel Esaslar*. Karahan Yayınevi, Adana.
- Pulaşlı, H. (2009). *Türk Ticaret Kanunu Tasarısına Göre Birleşmenin Temel Nitelikleri*. Prof. Dr. Hüseyin Hatemi'ye Armağan, Cilt:II, s.1329-1350.
- Pulaşlı, H. (2011). *Şirketler Hukuku Şerhi*. Seçkin Yayıncılık, Ankara.
- Sayın Önal, B. (2009). *Limited Şirketlerde Ortakların Sorumluluğu*. Legal Kitabevi, Ankara.
- Seliçi, Ö. (1976). *Borçlar Kanunu'na Göre Sözleşmeden Doğan Sürekli Borç İlişkilerinin Sona Ermesi*. Fakülteler Matbaası, İstanbul.
- Serdar Şimşek, N. ve Gençoğlu, B. (2018). *Anonim ve Limited Şirketlerde Haklı Sebeplerle Fesih Davası ve Ortaklıktan Çıkma*.
<https://www.gshukuk.com/tr/yayinlar/kose-yazilari/anonim-ve-limited-sirketlerde-fesih-ve-ortaliktan-cikarma.pdf>, 25.02.2018.
- Sönmez, Y. Z. (2009). *Anonim Ortaklıklarda Pay Sahibinin Ortaklıktan Ayrılma Hakkı*. Beta Basım Yayın, İstanbul.

- Şahin, A. (2012). *Limited Şirkette Ortağın Ortaklıktan Çıkması ve Çıkarılması*. 6102 Sayılı Yeni Türk Ticaret Kanunu'nu Beklerken 10-11-12 Mayıs 2012 Sempozyumu, Marmara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Hukuk Araştırmaları Dergisi Özel Sayı, Cilt:18, Sayı:2, s.851-858.
- Şener, O. H. (2017). *Teorik ve Uygulamalı Ortaklıklar Hukuku Ders Kitabı*. 3.Bası, Seçkin yayıncılık, Ankara.
- Taşdelen, N. (2012). *6102 Sayılı Türk Ticaret Kanunu'na Göre Limited Ortaklıklarda Çıkma Çıkarılma ve Fesih*, Yetkin Basım Yayın Dağıtım, Ankara.
- Tekil, F. (1974). *Şirketler Hukuku*. III. Cilt, Limited Şirketler ve Kooperatifler, İmge Sahaf, İstanbul.
- Tekinalp, Ü. (1972). *Kooperatiflerde Ortakların Kişisel Niteliklerinin Önemi, Ortak Sıfatının Kazanılması ve Yitirilmesi*. Fakülteler Matbaası, İstanbul.
- Tekinalp, Ü. (2013). *Sermaye Ortaklıklarının Yeni Hukuku Anonim ve Limited Ortaklıklar, Tek Kişi Ortaklığı, Ortaklıklar Topluluğu, Birleşme, Bölünme, Tür Değiştirme*. Vedat Kitapçılık, İstanbul.
- Tekinalp, Ü. (2018). *Çıkmaya Katılma*. Arslanlı Bilim Arşivi, <http://arslanlibilimarsivi.com/sites/default/files/makale/UnalTekinalpCikmayaKatilma.pdf>, 25.02.2018.
- Üçışık, H. G. (2003). *Limited Şirkette Ortağın Ortaklıktan Çıkarılması*. Prof. Dr. Fahiman Tekil'in Anısına Armağan, İstanbul, s.189-207.
- Yanlı, V. (1999). *Limited Şirketlerin Amme Borçlarından Dolayı Ortakların Sorumluluğu*. Prof. Dr. Erdoğan Moroğlu'na 65. Yaş Günü Armağanı, s.743-768.
- Yanlı, V. (2003). *Limited Şirketlerde Payın Şirket Tarafından Edinilmesinde Şekil, Bilgi Toplumunda Hukuk*. Ünal Tekinalp'e Armağan, Cilt:I, s.673-693.

Yasaman, H. (2009). *Türk Ticaret Kanunu Tasarısında Hâkimin Genişleyen Rolü*. BATIDER, Cilt:XXV, Sayı:4, s.73-94.

Yeniocak, U. (2009). *Anonim ve Limited Şirket Hisselerinin Haczi*. Yetkin Basım Yayın Dağıtım, Ankara.

Yıldırım, A. H. (2008). *Türk Ticaret Kanunu Tasarısına Göre Limited Ortaklık Müdürünün Hukuki Durumu*. Güncel Hukuk Yayınları, İzmir.

Yıldız, Ş. (2007). *Türk Ticaret Kanunu Tasarısına Göre Limited Şirketler*. Arıkan Basım Yayım Dağıtım, İstanbul.

Zevkliler, A. (1992). *Medeni Hukuk, Giriş ve Başlangıç Hükümleri-Kişiler Hukuku-Aile Hukuku*. Savaş Yayınları, Ankara.